ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ

ଶ୍ରୀ ଉମାଶଙ୍କର ପଣ୍ଡା

ପ୍ରକାଶ ପରିଚାଳନା :

ଶ୍ରୀ ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଢ଼ୀ
ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପ୍ରକାଶନୀ
ଗୋଲ୍ ବଜାର, ସମ୍ବଲପୁର

ପ୍ରଚ୍ଛଦ ସଜ୍ଜା :

ଶିଳ୍ପୀ- ଜୀବନ ସେନ୍

ବ୍ଲକ୍ :

ରୟେଲ ହାପ୍‌ଟୋନ୍ ଏଣ୍ଡ କୋ:, କଲିକତା

ମୁଦ୍ରଣ :

କଳିଙ୍ଗ ମୁଦ୍ରଣୀ
୫ଏ, ନୂରମହମ୍ମଦ ଲେନ୍, କଲିକତା-୯

ସର୍ବସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ :

ଶ୍ରୀମତୀ ଲୋକଜନନୀ ପଣ୍ଡା
କୁଞ୍ଜେଲ ପଡ଼ା, ସମ୍ବଲପୁର

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ—୧୯୭୪

ମୂଲ୍ୟ— ଅବନ୍ଧା ଟ୧.୨୫
ବନ୍ଧେଇ ଟ୧.୭୫

ପୂଜ୍ୟାଷୁ.................

ଶ୍ରୀ ଉମାଶଙ୍କର ପଣ୍ଡାଙ୍କର—

କବିତା ● ରୋମାଣ୍ଟିକ କବିତା

ଇମନ୍ କଲ୍ୟାଣ

କେକା କୁହୁ କାକଳି

ଗଳ୍ପ ଚୟନ ● କାଗଜ ଫୁଲ

ରୁଷ ଓ ଚୀନର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ

ଅସତୀ କନ୍ୟାର କାହାଣୀ

ଉପନ୍ୟାସ ● ସ୍ୱପ୍ନ ସଙ୍ଗିନୀ

ଅନ୍ନଦାତା

ମନ ଅରଣ୍ୟ

ନଦୀ ଉପନଦୀ

ଦୁଇ ନାରୀ

ଆଶ୍ୱିନର ଏକ ଅଳସ ଅପରାହ୍ଣ ।

ବୁଲୁ ସସ୍ତା'ର ବାଲି ନେଇ ଖେଳୁଛି, ଦୁଇହାତରେ ବାଲିନେଇ ତିଆରି କରୁଛି ପିରାମିଡ଼ ଆଉ ତାର ଚୂଡ଼ାରେ ପୋତୁଛି ଫୁଲ । ସମଗ୍ର ପାର୍କଟାରେ ବିଛେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ । ବହୁ ଅଜଣା ଅଶୁଣା ବଣ୍ୟ ପକ୍ଷୀର କାକଳିରେ ସମଗ୍ର ଉଦ୍ୟାନଟି ମୁଖରିତ । ବହୁ ଦୂରରୁ ରହିରହି ଭାସିଆସୁଛି ସହରର କଳରବ, ଯେମିତି ଅଜସ୍ର ମହୁମାଛିର ଗୁଞ୍ଜରଣ । ଗୋଟାଏ ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚରେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ବସିରହି ପିଲାଟିର ଖେଳକୁ ଅସୀମ ଆଗ୍ରହରେ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି ମାନସ । ଦୁଇ ଆଖିରୁ ଝରିପଡ଼ୁଛି ବାତ୍ସଲ୍ୟ ସ୍ନେହର ଅଫୁରନ୍ତ ନିର୍ଝର । ପାର୍କପାଖ ବଡ଼ ବରଗଛଟାରେ ବଣିଚଢ଼େଇ ଦୁଇଟି ବସା ବାନ୍ଧିଛନ୍ତି । ପୁରୁଷ ପକ୍ଷୀଟି ଏଇମାତ୍ର ଆଧାର ନେଇ ଛୋଟ ଛୋଟ ପିଲାଙ୍କର ନାଲି ଟୁକୁଟୁକୁ ଓଠରେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ଆଧାର ଭରି ଦେଉଛି । ଚଢ଼େଇ ପିଲା ଯୋଡ଼ାକ ଆନନ୍ଦରେ କୋଳାହଳ କରୁଛନ୍ତି । ମାଈ ଚଢ଼େଇଟା ପର ମେଲେଇ ଦେଇଛି ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟର କିରଣରେ । ତାର ଭେଲଭେଟ୍ ଭଳି କୋମଳ ପକ୍ଷରେ ଲେପି ହୋଇପଡ଼ୁଛି ଆଶ୍ୱିନ ଅପରାହ୍ଣର ମେହେନ୍ଦି ରଙ୍ଗର ଖିଅ । ପୁରୁଷ ପକ୍ଷୀଟି ମାଈଚଢ଼େଇର ଗାଲରେ ଥରେଥରେ ଚୋଇ ଦେଉଛି । ମାନସ

ଆଖି ଫେରେଇ ଆଣିଲେ । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ପାର୍କଟାରେ ଲୋକଙ୍କ ସମାଗମ ବଢ଼ି ଆସିଲାଣି । ଦଳଦଳ ହୋଇ ତରୁଣ ତରୁଣୀ ସବୁଜ ଘାସର ଲନ୍ ଉପରେ ବସି ପ୍ରେମାଳାପରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଛୋଟ ଛୋଟ ଦଳେ ଶିଶୁ ରଙ୍ଗିନ ପ୍ରଜାପତି ଭଳି ଉଡି ବୁଲୁଛନ୍ତି । କେହିକେହି ବା ବୁଲୁ ଭଳି ତିଆରି କରୁଛନ୍ତି ବାଲିର ପିରାମିଡ଼ । ଲୁହାର କୁଞ୍ଜ ଦେହରେ ଲଟେଇ ଯାଇଛି ଜୁଇଲତା । ମଝିର ଛୋଟ ସୁରକିଦିଆ ରାସ୍ତାର ଦୁଇପାଖରେ ଜାତିଜାତିକା ବିଦେଶୀ ଫୁଲ । କୋଣର ଜହ୍ନିଆ ଗଛଟାରେ ଗୁଡ଼ି ହୋଇଛି ଗୁଡ଼ାଏ ଫୁଲ । ପବନର ଅସ୍ଥିର ସ୍ପର୍ଶରେ ଲାଜକୁଳୀ ନବବଧୂଟି ପରି କେତେ କେତେବେଳେ ନଇଁ ପଡୁଛି ଫୁଲଗଛଟା । ଆରପଟେ ଏକାକିନୀ ତାପଦଗ୍ଧା, ତପକ୍ଲିଷ୍ଟା ସନ୍ନ୍ୟାସିନୀ ଭଳି ଠିଆ ହୋଇଛି ଚମ୍ପାଗଛଟା । ସମଗ୍ର ପରିବେଶଟା କେମିତି ଉଦାସ ହୋଇପଡ଼ୁଛି ।

ସହରର ସମାନ୍ତରାଳ ସୌଧମାଳା ପଛରେ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯାଉଛି ; ତାହାର ଶେଷ କିରଣ ଆସି ପଡ଼ୁଛି ପାର୍କର ଏହି ସଙ୍କୁଚିତ ଜନତା ଉପରେ । ସାୟାହ୍ନର ଏହି ସୁନେଲି ବର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛଟା ରଙ୍ଗର ବାହାର ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ଧାଡ଼ିଧାଡ଼ି ନାରିକେଳ ଗଛର ନହକା ସବୁଜ ପତ୍ରରେ । ଗିର୍ଜାର ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ଛୋଟ କୃତ୍ରିମ ଜଳସ୍ରୋତ ଠିକ ତରଳ ରୂପାର ସୁଅ ଭଳି ଦେଖାଯାଉଛି । ସାୟାହ୍ନର ଏହି ଧୂପଗନ୍ଧା ଭିତରେ ବସି ବସି ମାନସ ସସ୍ନେହରେ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି ବୁଲୁକୁ । ଶିଶୁଟିର ସାମାନ୍ୟ ଗତିବିଧି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିପଥ ଏଡ଼ାଇ ଯାଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ନଜର ପଡ଼ିଲା ଗିର୍ଜାର ଘଣ୍ଟା ଉପରେ । ସେ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ଘଡ଼ିର କଳକଳ କଣ୍ଟା ଯୋଡ଼ାକ ଯେମିତି

ଗୋଟାଏ ଦୈତ୍ୟର ଲୋମଶ କଳାହାତରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇ ତାଙ୍କରି ଆଡ଼କୁ ଲମ୍ବି ଆସୁଛି । ବୁଲୁର ସମଗ୍ର ଦେହ ଧୂଳି ଧୂସରିତ । ପାଖକୁ ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ମାନସ ପେଣ୍ଟ ଆଉ ଜାମାରୁ ଧୂଳିତକ ଝାଡ଼ି ପରିଷ୍କାର କରିଦେଲେ । ତା'ପରେ ତରତରରେ ପାଦ ବଢ଼େଇଲେ ପାର୍କର ଗେଟ ଆଡ଼କୁ ; ଭୟ, କାଳେ ତାଙ୍କ ଫେରିବା ପୂର୍ବରୁ ତମସା ଫେରି ଆସିଥିବ । ଶିଶୁଟି କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ସହଳ ପାଦପକେଇ ଚାଲି ପାରୁ ନାହିଁ । ବୁଲୁକୁ ଶେଷରେ କାଖରେ ତୋଳିଧରି ସେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏହି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପରିଶ୍ରମ ଫଳରେ ସେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ।

ମାନସବାବୁ ଚାଳିଶଟି ବସନ୍ତ ବିତେଇ ଏକଚାଳିଶରେ ପାଦ ଦେଲେଣି । ଜୀବନର ତିକ୍ତମଧୁର ବହୁସ୍ମୃତି ମୁହଁରେ ତାଙ୍କର ଛାପ ଦେଇ ଯାଇଛି—କାନମୂଳର ବାଳଗୁଡ଼ିକ ରଙ୍ଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ବସିଲାଣି ତଥାପି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ ସୁପୁରୁଷ-ହିସାବରେ ସେ ଆଜିବି ବହୁ ତରୁଣୀର ଈର୍ଷାର ପାତ୍ର । ଦୀର୍ଘଦିନ ସଂସାର ପ୍ରତି ଉଦାସୀନ ରହି ମାନସ ବିବାହ କରି ନ ଥିଲେ, ଏଇ ମାତ୍ର କେତୋଟି ବର୍ଷ ଆଗରୁ ସେ ତମସାର ପାଣିଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ଏହି ତରୁଣୀଟିକୁ ସେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ଦାନର ପ୍ରତିଦାନ ଆଏ ମାତ୍ର ଏ ସ୍ଥଳରେ ଭାଗ୍ୟହୀନ ମାନସ ସ୍ତ୍ରୀ ତମସା-ଠାରୁ ମୋଟେ ଭଲ ବ୍ୟବହାର ପାଉ ନ ଥିଲେ । ତମସାର ବ୍ୟବହାର ଥିଲା ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ରାଜାଭଳି କଠୋର ନିର୍ମମ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାରେ ଦୋଷଖୋଜି ବାହାର କରିବା ଯେମିତି ତାର ଚିରାଚରିତ ଅଭ୍ୟାସ । ତେଣୁ ମାନସ ଯାହା କିଛି କରନ୍ତି ତମସା ବସିବସି ଇହିଁରୁ ତ୍ରୁଟି ବାହାର କରେ । ସ୍ୱାମୀର ତୁଚ୍ଛତମ କାର୍ଯ୍ୟ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭ୍ୟାସ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ । ଚଲାବୁଲା, ରୁଚି ଏପରିକି

ଶାରୀରିକ ଗଠନ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛକଣ୍ଠ ସ୍ୱରରେ ମଧ୍ୟ ତମସା ତ୍ରୁଟି ଦର୍ଶାଇ ମାନସଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରେ ।

ଅପର ପକ୍ଷରେ ସ୍ତ୍ରୀ ତମସାଙ୍କୁ ମାନସବାବୁ ପ୍ରାଣଦେଇ ଭଲ ପାଆନ୍ତି, ଅବଶ୍ୟ ସବୁଠୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ତମସାର ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ ଏହି ଶିଶୁଟିକୁ । ଜୀବନର ମରୁଭୂମିରେ ଏହି ଶିଶୁଟିହିଁ ଆଶାର ଓଏସିସ୍, ଜୀବନର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ପ୍ରାପ୍ତି, ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ, ବଡ଼ ଆକର୍ଷଣ । ଶିଶୁଟିର ଚପଳ ଚଞ୍ଚଳ ବ୍ୟବହାର ତାଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ କରେ, ସରଳ ମଧୁବୋଲା ହସ ମନରେ ଭରିଦିଏ ରଜତ ଜୋଚ୍ଛନାର ଶୀତଳ ସ୍ପର୍ଶ । ତାଙ୍କର ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରି ରହିଛି ଏହି ଶିଶୁଟି ।

ମାନସ ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରରେ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ସଂପତ୍ତି ପାଇଥିଲେ । ମୋଟା ବ୍ୟାଙ୍କ ବେଲେନ୍ସ । ତାରି ସୁଧରେ ଅତି ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ଭାବରେ ସେ ଚଳେଇ ନେଉଥିଲେ ତାଙ୍କର ସଂସାର । ତମସା ସମ୍ବଳଶୂନ୍ୟା ରୂପବତୀ ତରୁଣୀ, କେବଳ ରୂପକୁ ବାଦ-ଦେଲେ ନା ଥିଲା ତାର ସାମାଜିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ନା ଥିଲା ସମ୍ମାନ । ତଥାପି ମାନସବାବୁଙ୍କ ଅକର୍ମଣ୍ୟତାକୁ ଶାଣିତ ବ୍ୟଙ୍ଗବାଣରେ ଦିନରାତି ଜର୍ଜରିତ କରି ଦେଉଥିଲା ତମସା ।

ମାନସ ଘରର ପହଞ୍ଚି ବୁଲୁ କୁ କୋଳରୁ ଓହ୍ଲେଇ କପାଳରୁ ଝାଳ ପୋଛି ପାହାଚ ଦେଇ ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତିନିମହଲା ଉପରକୁ ଯାଇ ବିଦ୍ୟୁତ ଚାଳିତ ଘଣ୍ଟି ଟିପିବା ମାତ୍ରକେ ଚାକର ଆସି ଦୁଆର ଖୋଲିଦେଲା । ମାନସ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ପଙ୍ଖାଟା ଖୋଲିଦେଲେ, ତା'ପରେ ଭିତରପଟୁ ଝିଙ୍କୁଲୀ ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ପୋଷାକ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିନେଲେ । ଏହି ନିର୍ଜନତା ଯେପରି ତାଙ୍କର କାମ୍ୟ, ଦିନରାତି ତମସାର

ଦୁଃବ୍ୟବହାର ଆଉ କଳତକଗଳରେ ସେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ, ଜୀବନ ହୋଇଉଠୁଛି ଦୁର୍ବିସହ । ଘରେ ଶିକୁଳି ଦେଇ ନ ରହିଲେ ନିଜକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସେ ନିରାପଦ ମନେ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଘରର ଝରକା ଗୁଡ଼ିକ ଖୋଲିଦେଇ ପରଦା ଆଡ଼େଇ ଦେଲେ । ବାହାରୁ ପଶିଆସିଲା ଦମକାଏ ଥଣ୍ଡା ପବନ । ନୀଳ ନିବିଡ଼ ଆକାଶରୁ ଚେନାଏ ଦେଖାଯାଉଛି । ଆକାଶରେ ଅସଂଖ୍ୟ ତାରାର ମଉଚ୍ଛବ । କେତେ ନାଁ, ଅରୁନ୍ଧତୀ, ସ୍ୱାତୀ ଅନୁରାଧା । କିଏ କେବେ ଏମାନଙ୍କର ନାମକରଣ କରି ଦେଇଥିଲା ତା ଆଜି କାହାରି ମନେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଯେପରି ମିଟିମିଟି ଚାହିଁ ମାନସଙ୍କୁ ପରିହାସ କରୁଛନ୍ତି । ବହୁ ଦୂରରୁ ସହରର ଉପାନ୍ତରୁ ଭାସିଆସୁଛି ବଂଶୀର ଏକ କରୁଣ ମୂର୍ଚ୍ଛନା । ଉଦାସ ପବନରେ ଥରିଥରି ପୁଣି ମିଳେଇ ଯାଉଛି । ଦ୍ୱିତୀୟା ତିଥିର କ୍ଷୀଣ ଚନ୍ଦ୍ର ନଡ଼ିଆ ବାହୁଙ୍ଗା ଭିତର ଦେଇ ଉଙ୍କିମାରି ଚାହୁଁଛି ।

ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଘୂରୁଛି ଫ୍ୟାନ୍‌ଟା । ଆଉ ତା ସହିତ ଘୂରୁଛି କେତେ ଚିନ୍ତା, କେତେ ଉଦ୍ଭଟ କଳ୍ପନା । କୌଣସି ବିଷୟରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଚିନ୍ତା କରିବାର ବା ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିବା ସାହସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେପରି ତାଙ୍କର ଲୋପ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ମାନସ ଏହିଭଳି ଘର ଭିତରେ ଶିକୁଳି ଦେଇ ସ୍ତ୍ରୀ ତମସାର ବାକ୍ୟବାଣ ଆଉ କ୍ଷିପ୍ତଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆତ୍ମରକ୍ଷା କରନ୍ତି । ସୋଫାଟା ଉପରେ ସ୍ଥିରଭାବରେ ବସିରହିଲେ ମାନସ । କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ କରିବା ନିହାତି ପ୍ରୟୋଜନ । ବସି ବସି ତାଙ୍କର ମନେହେଲା ପରିବାରଟି ଉପରେ ପୁଣି ଏକ ନୂତନ ବିପଦ ଦେଖା ଦେଇଛି । ଆକାଶରେ ପୁଚ୍ଛ ବିସ୍ତାର କରି ପୁନଶ୍ଚ ଏକ ଧୂମକେତୁ ଶଙ୍କିତ କରିତୋଳୁଛି ତାଙ୍କର ଜୀବନ । ସମଗ୍ର ମନଟା ତାଙ୍କର ଉଦାସ ହୋଇପଡ଼ିଲା ।

ତମସାକୁ ମୋଟେ ସହ୍ୟ କରି ପାରେନା ମିନାକ୍ଷୀ । ତମସାର ବନ୍ଧୁ ଜୟନ୍ତକୁ ଘୃଣାକରେ ତାଠାରୁ ଅଧିକ । ଜୟନ୍ତ ମାନସ-ବାବୁଙ୍କର ବହୁ ଦିନର ପରିଚିତ ସୁହୃଦ୍, ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଏବଂ ତାଙ୍କ କୁମାର ଜୀବନର ଆଦି ଓ ଅକୃତ୍ରିମ ସହଚର । ଆଜିକାଲିକା ଦିନରେ ଏଭଳି ବନ୍ଧୁ ପାଇବା ପ୍ରକୃତରେ ସୌଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ । ଜୟନ୍ତହିଁ ମାନସ ଆଉ ତମସା ମଝିରେ ପ୍ରାଚୀରଭଳି ଠିଆହୋଇ ମାନସକୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି । ତମସା ଅନ୍ୟାୟ ଭାବରେ କଟାକ୍ଷ କଲେ ତାର ପ୍ରତିବାଦ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଉଦ୍‌ଗତ କ୍ରୋଧ ଜୟନ୍ତର ସାନ୍ତ୍ୱନାରେ ନିର୍ବାପିତ ହୁଏ—ଏହିଭଳି ଅନେକ ବିଡ଼ମ୍ବନା ହାତରୁ ଜୟନ୍ତ ମାନସକୁ ରକ୍ଷାକରେ ତାଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ । ମାନସବାବୁଙ୍କ ଅଶାନ୍ତ ଜୀବନରେ ରକ୍ଷା କବଚ ଏହି ଜୟନ୍ତ । ଅପର ପକ୍ଷରେ ମିନାକ୍ଷୀ ମାନସବାବୁଙ୍କ ଏକମାତ୍ର ଆଦରର ଭଉଣୀ । ସମଗ୍ର ଶୈଶବ ଯାହାସହିତ ହସଖୁସିରେ ସେ କଟେଇ ଆସିଛନ୍ତି ।

ମାନସବାବୁଙ୍କର ମନେପଡେ ଅତୀତର ବହୁ ସ୍ମୃତି । ବାପ ମା'ଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ କରୁଣ ଗୃହାଣୀ । ମିନାକ୍ଷୀ ସେତେବେଳେ ମୋଟେ ସାତବର୍ଷର ଗେହ୍ଲା ଝିଅ । ତାରି ହାତରେ ମିନାକ୍ଷୀଙ୍କ ସମର୍ପଣ କରିଦେଇ ସେମାନେ ଶାନ୍ତିରେ ଆଖି ବୁଜିଛନ୍ତି । ମା' ଚାଲିଗଲେ ମିନାକ୍ଷୀ ସେହି ଦିନଠୁ ତାଙ୍କର ମନର ଗୋପନତମ ପ୍ରଦେଶରେ ତାର ଆସ୍ଥାନ କରି ନେଇଛି । ତାର ଦାବୀ ଭାଇ ପାଖରୁ ଆଦାୟ କରିବାରେ, ଜାହିର କରିବାରେ ସେ କେବେ ପଶ୍ଚାଦପଦ ହୋଇ ନାହିଁ । ମାନସ ମଧ୍ୟ ମିନାକ୍ଷୀର ଅଳ୍ପ ଅସୁବିଧାରେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ମିନାକ୍ଷୀ ଯେମିତି ତାଙ୍କର ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ବଳ ବିନ୍ଦୁ ।

ଗଲା ଛ'ଟି ମାସ ଭିତରେ ମିନାକ୍ଷୀ ଆଗେଇ ଯାଇଛି ବହୁଦୂର । ଯେତେବେଳେ ଯାହାଇଚ୍ଛା ସେ ତମସା ବିରୁଦ୍ଧରେ କହିଯାଏ । ପ୍ରତିଦିନ କୁହେ "ମୁଁ ଏ ଇତରତାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସହ୍ୟ କରି ପାରିବିନି । ସବୁବେଳେ ପରପୁରୁଷ ସାଥିରେ ଏତେ ଗପ୍, ଗେଲ ମୋତେ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗେନା । ସିଏ ଯେମିତି ସିଏ ତ ଆଉ ବଦଳି ଯିବନି । ନିମ୍ବ କେବେ ମଧୁର ହୋଇଛି ନା ଚରିତ୍ର ବଦଳିଛି ?" ଆଲୋ ସଖି, ଆପଣା ମହତ ଆପେ ରଖି ।

ଦିନକର ଘଟଣା । ତମସା ଡ୍ରଇଂ ରୁମ୍‌ରେ ବସି ପିଆନୋ ବଜାଉଛି । ଜୟନ୍ତ ସୋଫାଟାରେ ଆଉଜି ବସି ନିବିଷ୍ଟ ମନରେ ଶୁଣୁଛି । ପିଆନୋର ମଧୁର ମୂର୍ଚ୍ଛନାରେ ସମଗ୍ର ପରିବେଶଟା ମୁଖରି । ଆକାଶୀ ରଙ୍ଗର ଶାଢ଼ୀଟା ତମସାର ବାହୁ ଉପରୁ ଖସିପଡ଼ି ତଳେ ଲୋଟୁଛି, ସେଥିପ୍ରତି ତାର ମୋଟେ ଖିଆଲ ନାହିଁ । ନିଜର କଣ୍ଠରେ ଯେ ନିଜେ ଯେପରି ବିଭୋର ।

ହଠାତ୍ ମିନାକ୍ଷୀର କର୍କଶ କଣ୍ଠରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ ତମସା ଓ ଜୟନ୍ତ । ମିନାକ୍ଷୀ କହି ଯାଉଛି "ଏଟା ବାଇଘର ନୁହେଁ, ଏ ଘରେ ଏସବୁ ମୁଁ ବରଦାସ୍ତ କରି ପାରିବି ନାହିଁ । ତୁମର ଯଦି ଏତେ ସଉକ ଅଛି କେଉଁ କଫିହାଉସ ବା ନାଇଟକ୍ଲବକୁ ଯାଇ ଓଠରେଓଠ ଲଗେଇ ବସିଥାଅ । ତମସା ମିନାକ୍ଷୀର କଥାରେ, ବ୍ୟବହାରରେ ଏତେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଯେ ସେତେ-ବେଳେ ତା' ମୁହଁରୁ ପଦେ ହେଲେ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ ।

କେବଳ ଦୃଢରେ ଅଭିମାନ କରି ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ କହିଥିଲି, "ଦେଖ ମିନାକ୍ଷୀ ଦେଈଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ଦିନକୁଦିନ ଭଦ୍ରତାର ସୀମା ଲଂଘନ କରି ଯାଉଛି । ତା'ଛଡ଼ା ଜଣେ ବାହାର ଲୋକ ଆଗରେ ଏମିତି ବ୍ୟବହାର କରିବା କେତେଦୂର ଶାଳୀନତା କୁହ ତ ?" ଜୟନ୍ତ ବା କଣ ମନେ କରିଥିବ ?

ମୃଦୁମୃଦୁ ହସି ମାନସ ତମସାର ମୁହଁଟାକୁ ଆହୁରି ନିକଟକୁ ଟାଣିନେଇ ଚୁମ୍ବନ କରିଥିଲେ ବାରବାର । ତମସା ନିବିଡ଼ ଆଶ୍ଳେଷରେ ବନ୍ଦୀ କରିଥିଲି ମାନସ ବାବୁଙ୍କୁ । ଯାହାହେଉ ସେ ଦିନର ଦୁର୍ଘଟଣାଟା ଭଲରେ ଭଲରେ ସମାଧାନ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ତମସା ଦୁନିଆରେ କାହାକୁ ଭୟ କରେନା ସିଏ ମିନାକ୍ଷୀକି ଭୟ କରୁଥିଲି ସବୁଠୁ ଅଧିକ । ମାନସ ଭାବୁଥିଲେ ତମସା ହୁଏତ ତାଙ୍କରି ଖାତିରରେ ମିନାକ୍ଷୀକି କିଛି କୁହେନା । କିନ୍ତୁ ଏପରି ଭାବରେ ଆଉ କେତେଦିନ ଚାଲିବ । ମିନାକ୍ଷୀର କଣ୍ଠରେ ଆଜି ଆହୁରି ଏକ ନୂତନ ଆକ୍ରମଣର ପୂର୍ବାଭାସ । ମାନସବାବୁ ଶଙ୍କିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସେ ନିଃସହାୟ । କଣ ବା କରିପାରିବେ ଏ ପରିସ୍ଥିତିରେ ? ମିନାକ୍ଷୀକି କିଛି କହି ତା ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଅତିମାତ୍ରାରେ ବେଦନାଦାୟକ, ସେ ବିଷୟରେ ସେ ଚିନ୍ତା କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସାହସ କରି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ତମସାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ତାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ମଧ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମ୍ଭବ । ହୁଏତ କିଛିଦିନ ପରେ ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଆସି ପହଞ୍ଚିବ ଯେ କେହି କାହାରିକି ସହ୍ୟ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ମାନସବାବୁ ବସିବସି କେତେ କଣ ଆକାଶ ପାତାଳ ଭାବୁଛନ୍ତି । ଏ ଭାବନାର ଯେମିତି ଆଦି ବା ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ଅନନ୍ତ ବିସ୍ତାର ଭିତରେ ସେ ନିଜେ ଯେପରି ଗୋଟାଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ବିନ୍ଦୁ ! ସ୍ଥିର, ନିଶ୍ଚଳ

ଏକ ପ୍ରାଣହୀନ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି । ପ୍ରୟୋଜନହୀନ, ବିଶେଷତ୍ୱହୀନ ଏକ ମଣିଷ ଯାହାର ଉତ୍ଥାନ ପତନ, ବଳୟରେ କାହାର କିଛି ଛଳେହେଲେ କ୍ଷତି ନାହିଁ । କାଳର ଅସୀମ ଗର୍ଭରେ ସେ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଆଲୋକଶିଖା । ମାତ୍ର କେମିତି ଭାବରେ ଏହାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ହେବ ସେହି କଥାହିଁ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । କୂଳକିନାରା କିଛି ପାଉନାହାନ୍ତି । ନା···ଚିନ୍ତାକରି କୌଣସି ଲାଭ ନାହିଁ । ଯାହା ଭବିତବ୍ୟ ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଘଟିବ । ମଣିଷ ଶତଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ତାକୁ ରୋକି ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମାନସବାବୁଙ୍କ ଅନ୍ତରତମ ପ୍ରଦେଶରୁ ବାହାରି ଆସିଲା ଗୋଟାଏ ଉତପ୍ତ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ । ଭାଗ୍ୟକୁ ଭୁଲି ଜନ୍ମ ହୋଇଛି ନ ହେଲେ ଜୀବନ ଶୁଷ୍କ ମରୁଭୂମିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତା ।

ପୁଣି ଭାବିଲେ ଜୟନ୍ତର କଥା । ତା ସହିତ ହୁଏତ ପରାମର୍ଶ କରାଯାଇ ପାରେ । ମାତ୍ର ସିଏବି ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ କାରଣ ମିନାକ୍ଷୀ ତାକୁ ଦୁଇଆଖିରେ ଦେଖି ପାରେନା । ହୁଏତ ଜୟନ୍ତ ମିନାକ୍ଷୀ ଉପରେ ସମସ୍ତ ଦୋଷ ଲଦି ଦେଇ ତା'ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବ । ନା ସେ ଆଉ ଭାବି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସମଗ୍ର ଭାବନା ଶକ୍ତି ଯେପରି ଲୋପ ପାଇଯାଇଛି । ଏପଟେ ମାଇଲେ ଗୋହତ୍ୟା, ସେପଟେ ମାଇଲେ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା । ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ, ଅପର-ଜଣକ ଭଉଣୀ । କାନ୍ଥ ଘଡ଼ିରେ ସଙ୍ଗୀତ ସୃଷ୍ଟି କରି ସାତଟା ବାଜିଲା । ଏହାରି ଭିତରେ ଯେ ଦୀର୍ଘସମୟ ଅତିବାହିତ ହୋଇ ଯାଇଛି ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଙ୍କର ମୋଟେ ଖିଆଲହିଁ ନାହିଁ । ତରତରରେ ପ୍ରସାଧନ ଶେଷ କରିନେଇ ମାନସବାବୁ ଡ୍ରଇଂ ରୁମକୁ ଚାଲିଆସିଲେ । ଖବର କାଗଜଟାକୁ ଉଠେଇ ନେଇ

ହେଡ଼ଲାଇନ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲେଇ ଆଣିଲେ । ବାହାର-ପଟୁ ବୁଲୁ ଘରଭିତରକୁ ପଶିଆସିଲା । ମୁହଁହାତ ବେଶ୍ ପରିଷ୍କାର । ମୁଣ୍ଡର ବାଳ ସଯତ୍ନରେ ସଜଡ଼ା ହୋଇଛି, ହସ ହସ, ମୁହଁ । ମାନସବାବୁ ପୁଅକୁ କୋଳକୁ ଟେକି ନେଇ ଚୁମ୍ବନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଛୁତ ଦେହର ଲୁହା ବମ୍ ଦେହରେ ଘରଚଟିଆ ଯୋଡ଼ାକ କିଚିରିମିଚିର ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ପୁରୁଷ ଚଟେଇଟା ପକ୍ଷପୁଟରେ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ଢାଙ୍କି ବସିରହିଛି । ସେମାନଙ୍କର ଛୋଟ ଛୋଟ ନୀଳ ଆଖି···ଆଃ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର । ବୁଲୁକୁ ମୁଣ୍ଡଉପରକୁ ଟେକି ମାନସବାବୁ ନଚେଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବୁଲୁ ଖୁସିରେ ତାଳି ମାରୁଛି । ମିନାକ୍ଷୀ ଖାଇଙ୍କ ପଛପଟରେ ଠିଆ ହୋଇ ହସୁଛି ।

ମାନସ ବୁଲୁକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଶାନ୍ତଶିଷ୍ଟ ନିର୍ଯାତିତ ପୁରୁଷର ସମସ୍ତ ଅନ୍ତର ଦେଇ ସେ ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରାଣୀଟିକି ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଉନ୍ମତ୍ତ କ୍ଷୁଧିତ ସ୍ନେହର ଦୁରନ୍ତ ଆବେଗ । ଏତେଦିନ ଧରି ଯେଉଁ ଲଜ୍ଜାନମ୍ର ନାରୀହୃଦୟ ତାଙ୍କର ଭିତରେ ଲୁକ୍କାୟିତ ଥିଲା ଆଜି ବନ୍ଧନହୀନ ଦୁରନ୍ତ ଗତିରେ ସେହି ସ୍ନେହର ଜୁଆର ତାଙ୍କର ହୃଦୟର ଏକୂଳ ସେକୂଳ ପ୍ଲାବିତ କରିଦେଲା । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ବିବାହିତ ଜୀବନରେ ମନେ ହେଉଥିଲା ତମସା ଯେପରି ଟିକିଏ ଉଦାସ, ମନରେ ଟିକିଏ ରଙ୍ଗ ନାହିଁ, ନାହିଁ ମାଦକତା, ଆଖିରେ ନାହିଁ ଶିରିବାଞ୍ଛିତ ସ୍ୱପ୍ନାଳୁତା । ମାନସବାବୁ ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁଲେ । ମିନାକ୍ଷୀର ଓଠରୁ ହସ ମରି ଯାଇଛି—ମୁହଁ ମଳିନ, ଚକ୍ଷୁ ଦୁଇଟି ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ । ଶ୍ରାବଣର ମେଘଭଳି ବର୍ଷଣ ମୁଖର, ସଜଳ, ଅଶ୍ରୁପୂର୍ଣ୍ଣ । ବାତ୍ୟାବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ଲତାଭଳି ଉତ୍ତେଜନାରେ ତାର ସମଗ୍ର ଶରୀର ଥରି ଉଠୁଛି ।

କଣ୍ଠରେ ଅଭିଯୋଗ । ମିନାକ୍ଷୀ ଘଡ଼ିକି ଚାହିଁ କହିଲା "ସାତଟା ହୋଇଗଲା ଯେ ?" ମାନସ ଅଳ୍ପ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଅନୁଭବ କଲେ । ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ହାତ ଘଡ଼ିକି ଚାହିଁ କହିଲେ—"ହଁ ସାଢ଼େ ସାତଟା ହୋଇଗଲାଣି ଦେଖୁଛି ।"

"ସେ ଯାହା ହେଉ ରୋଷେଇ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଛି ।"

ଆସନ୍ନ ଝଡ଼ର ଆଶଙ୍କାରେ ମାନସ କଥାର ମୋଡ଼ ବୁଲେଇ ଦେବା ପାଇଁ କହିଲେ "ଆରେ ଏଇଲେ ତୁ ନିଜେ କହିଲୁନା ଆଠଟା ଆଗରୁ ରୋଷେଇ ସରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।"

ଆଠଟା କଣ କହୁଛ ଭାଇ ? ଆଠଟା ବେଳକୁ ପିଲାଟା ଖାଇବ କଣ ? ସମୟ ମୁତାବକ ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇଲେ ଛୁଆଟାର ଦେହ ଖରାପ ହେବ ଯେ । ମା'ଛଡ଼ା ଛୁଆଟାର ଦେଖାଶୁଣା କରିବାକୁ କେହି ନ ଥିଲେ କଣ ଯେ ହୁଅନ୍ତା ଭାବି ପାରୁନି । ତା'ପରେ ଶ୍ଳେଷମିଶ୍ରିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା "ପୁଅ ପାଇଁ ତ ମାଆର ଆଖିରେ ନିଦ ନାହିଁ, ଭାବନାରେ କଣ୍ଢା ରହିଗଲାଣି । ଏମିତି ମା' ପେଟରେ ଭଗବାନ କେବେ ସନ୍ତାନ ନ ଦିଅନ୍ତୁ । ଏମାନଙ୍କ ଭଲ ନାରୀ କାହିଁକି ଯେ ବାହା ହେଇ ଘର ସଂସାର କରନ୍ତି ମୁଁ ବୁଝି ପାରେନା ।"

ଏହା ଯେ ଆସନ୍ନ ଝଡ଼ର ପୂର୍ବାଭାସ ମାନସ ମୋଟେ ସେକଥା ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ନା ଆଉ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ପାଇଁ ପ୍ରଶୟ ଦେବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ । ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ହେବ । ମାନସବାବୁ ଶାନ୍ତ ସମାହିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ "ମୋ ଆଗରେ ଉମଯା ବରୁଣରେ ତୋର ଏସବୁ କଥା ନ କହିବା ଉଚିତ ମିନାକ୍ଷୀ । ମୋର ସ୍ୱଭାବ ତ ତୁ ପିଲାଦିନରୁ ଜାଣୁ । ମୁଁ ଏଭଳି କଥା ମୋଟେ ବରଦାସ୍ତ କରି ପାରେନା । ଆଉ

ଭୁଲ୍‌ରେ ଯେମିତି କେବେହେଲେ ଏହାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ନ ହୁଏ ।"

ମିନାକ୍ଷୀ ଏକାବେଳକେ ହତ୍‌ବାକ ହୋଇଗଲା । ପଦେ ହେଲେ କଥା ତା ମୁହଁରୁ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ପଛକୁ ଫେରି ସେ ଘରୁ ସେ ବାହାରିଗଲା । ଯେଉଁ ମାନସ ତାକୁ ଆପଣାର ଜୀବନଠୁ ବଳି ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ସେ ଯେ ଏତେ ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ତାକୁ ଆଘାତ କରି ପାରନ୍ତି ସେହି ଅନୁଭବ ଏଇ ତାର ପ୍ରଥମ । ମିନାକ୍ଷୀର ମନ ତଳେ କ୍ରୋଧ, ଅଭିମାନ । କବାଟଟାକୁ ସଶବ୍ଦରେ ପଛକୁ ଠେଲି ଦେଇ ସେ ଚାଲିଗଲା, ମାନସବାବୁଙ୍କୁ ଯେମିତି ସେ ଜଣେଇ ଦେଇଗଲା ଯେ ଏଇ ଘରେ ତାର ଅଧିକାର ମାନସବାବୁଙ୍କ ଅଧିକାର ଠାରୁ ଊଣା ନୁହେଁ । କବାଟଟା ବନ୍ଦ ହେବା ଫଳରେ ଯେଉଁ କମ୍ପନ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ତାରି ଫଳରେ ଝାଡ଼ ଲଣ୍ଠନର ଝିଙ୍ଗି ଗୁଡ଼ିକ ଠୁଂ, ଠାଂ ଶବ୍ଦ କରି ଉଠିଲା । ମାନସବାବୁଙ୍କ ମନେ ହେଲା ଡ୍ରଇଂ ରୁମ୍ ଭିତରେ ଯେପରି ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଅଦୃଶ୍ୟ ଘଣ୍ଟା ବାଜୁଛି ।

ପ୍ରଥମରେ ବୁଲୁ ହତଚକିତ ହୋଇଗଲା । ତା ପରେ ଆନନ୍ଦରେ ତାଳି ମାରି ଗାଲ ଫୁଲେଇ ବୁକର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଏକତ୍ରିତ କରି ସେହି ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମାନସବାବୁ ମନର ଉତ୍ତେଜନାକୁ କମେଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୁଲୁକୁ କାହାଣୀ କହିବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ରଜାପୁଅ, ରଜା ଝିଅ ଆଉ ବୁଢ଼ୀ ଅସୁରୁଣୀ କଥା । ପକ୍ଷୀରାଜ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ରଜା ପୁଅ ଯାଉଛି ପାରିଧିକି । ସଙ୍ଗରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ପୁଅ, କୋଟୁଆଳ ପୁଅ ଆଉ ସୌଦାଗର ପୁଅ । ରଜା ଝିଅ ଭିନଗାର ଠାଣି ବସିଛି । ପଣ କରିଛି ଗାର ଯେ ଡେଇଁବ ତାକୁ ସେ ବାହା

ହେବ । ରଜା ପୁଅର ଘୋଡ଼ା ଗାର ଡେଇଁ ଉଡ଼ିଗଲା । ରଜା ଝିଅକୁ ରଜା ପୁଅ ବାହା ହେଇ ଫେରିଲା ଆପଣା ନଅରକୁ । ବାଟରେ ଅଗନାଗିନ୍ ବନସ୍ତ । ବାଟ ଓଗାଳି ବସିଛି ବୁଢ଼ୀ ଅସୁରୁଣୀ । କୁଲା ପରି କାନ, ସାହାଡ଼ା ଗଛ ପରି ଦାନ୍ତ । ତାର ଜୀବନ ନାଟିକା ପୁଣି ଅଛି ସାତ ତାଳ ପାଣି ତଳେ ସାତ ତାଳ ପଙ୍କ, ତାର ତଳେ ସୁନାର ଫରୁଆ ଭିତରେ ଗ୍ରେଟ ଗୋଟାଏ ଭଅଁର ହୋଇ । ଗପର ସୁଅ ବାରମ୍ବାର ଅଡୁଆ ସୁତାଖିଅ ଭଳି ଗୁଡ଼େଇତୁଡ଼େଇ ହୋଇ ପଡୁଛି । ମୋଟେ ଜମୁନି । ଝୁଲୁର କିନ୍ତୁ ଏକା ଜିଦ୍ ସେ ଶୁଣିବ ରଜା ପୁଅ କେମିତି ମାଇଲା ସେ ବୁଢ଼ୀ ଅସୁରୁଣୀକୁ । ଝୁଆଟା କେମିତି ବା ବୁଝିବ ତାଙ୍କର ମନର ଅବସ୍ଥା । କେବଳ ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖିରେ ଅନେଇ ରହିଛି ।

ଓ୍ୱାଲ କ୍ଲକ୍‌ଟା ଟିକ୍ ଟିକ୍ ଶବ୍ଦ କରି ଚାଲିଛି । ମାନସବାବୁ ଏକଲୟରେ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି । ଆଖି ଫେରେଇ ଆଣି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ତମସା ଫେରି ନ ଆସିବା ଯାଏ ଘଡ଼ିର କଣ୍ଟା ଯୋଡ଼ାକୁ ନିସ୍ପନ୍ଦ କରାଯାଇ ପାରନ୍ତା କି ? ତମସାର ଫେରିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେଉଛି ଦେଖି ସେ ଯେତେ ବିରକ୍ତ ହେଉନାହାନ୍ତି ସେହି ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ଦୃଶ୍ୟର କଥା ଭାବି ବିରକ୍ତି ବୋଧ କରୁଛନ୍ତି ତାଠାରୁ ବେଶୀ, ଭୟ ବି ହେଉଛି । ଆଉ ଦଶ ମିନିଟ ଭିତରେ ହୁଏତ ତମସା ଫେରି ଆସିବ । ଏ ନୀରବ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅସହ୍ୟ । ତା'ପରେ ଆରମ୍ଭ ହେବ କଳହ, କୈଫିୟତ, ଟଣା ଓଟରା···ନା···ନା— ମାନସ ସେ ଦୃଶ୍ୟ କଳ୍ପନା କରିବାକୁ ସୁଦ୍ଧା ଭୟ କରୁଛନ୍ତି । ଦୁ'ଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ମୁହାଁମୁହିଁ ଠିଆ ହୋଇ କଳହ, ପାଟିତୁଣ୍ଡ କରୁଛନ୍ତି ; ପରସ୍ପର ଭିତରେ ଚାଲିଛି ବାକ୍‌ଯୁଦ୍ଧ, ଉଭୟେ ବାକ୍ୟବାଣରେ ଜର୍ଜରିତ—ଏ କଥା ଚିନ୍ତା କରିବା ମାତ୍ରକେ

ତାଙ୍କର ବୁକୁ ଥରିବାକୁ ଲଗିଲା । ଗଳା ଶୁଖିଯାଇ ଅଠାଳିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସିଏ ଯେପରି ଆଗେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି ମରୁଭୂମିର ଉତପ୍ତ ବାଲୁକାରାଶି ଉପରେ ; ବିନ୍ଦୁଏ ସୁଦ୍ଧା ଜଳ ନାହିଁ, ତୃଷାରେ ଗଳା ଫାଟି ଯାଉଛି । ମାନସ ନିଜକୁ ବଡ଼ ଦୁର୍ବଳ ଅନୁଭବ କଲେ, ଏତେ ଦୁର୍ବଳ ଯେ ବୁଲୁକୁ କୋଳ ଉପରକୁ ଉଠେଇ ନେବାର ଶକ୍ତି ବି ଯେପରି ସେ ହରେଇ ବସିଛନ୍ତି ।

ସମସ୍ତ ଘରଟାକୁ ମୁଖରିତ କରି ଆଠଟା ବାଜିଲା । ଦରଜାଟା ପୁନର୍ବାର ଖୋଲିଗଲା, ଘର ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲା ମିନାକ୍ଷୀ । ତାର ସେହି ଆଗ କ୍ରୋଧର ଭାବ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଆଖି ଓ ମୁହଁରେ ଯେପରି କେମିତି ଗୋଟାଏ ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପର ଭାବ ପରିସ୍ଫୁଟ । ମାନସବାବୁଙ୍କ ଭୟ ଆହୁରି ବଢ଼ିଗଲା । ମିନାକ୍ଷୀ କହିଲା "ଦେଖ ଭାଇ ! ଏ ପରିସ୍ଥିତି ବଡ଼ ଅସହ୍ୟ ବୋଧ ହେଉଛି । ପିଲାଟି ଦିନରୁ ମୁଁ ମା'ବାପ ଉଭୟଙ୍କର ସ୍ନେହ ପାଇଛି ତୁମର ପାଖରୁ । କୌଣସି ବିଷୟରେ ମୁଁ କେବେହେଲେ ପ୍ରତିବାଦ କରି ନାହିଁ । ମୁହଁ ଖୋଲି କିଛି କହି ନାହିଁ । ସବୁକଥା ଗୋପନ ରଖିଛି କାରଣ ତୁମକୁ ମୁଁ ଶ୍ରଦ୍ଧାକରେ, ଭଲପାଏ । ତୁମର ଆତ୍ମସମ୍ମାନ ଆଉ ପ୍ରତିଷ୍ଠାରେ କୌଣସି କଳଙ୍କ ନ ଲାଗୁ ଏହା ମୋର ଆନ୍ତରିକ କାମନା । କିନ୍ତୁ ଆଉ ପାରୁନି, ନେଡ଼ି ଗୁଡ଼ି କହୁଣୀକି ବୋହି ଗଲାଣି । ଚାରିଆଡ଼େ ଢିବ ଢିବ ହୋଇ ନାଗରା ବାଜୁଛି । ଉମା ବାଇଦ ସିନା କୋଣେ, ହେଲେ ତୁଣ୍ଡ ବାଇଦ···? ଲୋକେ ତୁମକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଅଟ୍ଟହାସ କରୁଛନ୍ତି । ତୁମକୁ ଦେଖିଲେ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଆଜି ମୁଁ ତୁମକୁ ସବୁକଥା ଖୋଲିଖୋଲି କହି ଦେବାକୁ ଚାହେଁ ଯଦିଓ ସେସବୁ କୁତ୍ସିତ କଥା ମୁଁ ମୁହଁରେ ସୁଦ୍ଧା ଆଣିବାକୁ ଘୃଣାକରେ । ତମସା ଏତେ

ରାତିରେ ଘରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ [illegible], ଏ କଥା [illegible]—ବାହାରେ ସେ ଅତି କୁତ୍ସିତ [illegible]ରେ ଲିପ୍ତ ।

ମାନସବାବୁ ଏହି ଆକସ୍ମିକ ବିସ୍ଫୋରଣ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲେ, ଏଣୁ ସେ ହତବାକ୍ ହୋଇଗଲେ । ମନେହେଲା ଘଟଣାଟା ଯେମିତି ତାଙ୍କର [illegible] ପ୍ରାପ୍ତ ନାହିଁ । ସେ କେବଳ କହିଲେ ଚୁପ୍ କର ମିନାକ୍ଷୀ! ମୋତେ ଅନ୍ତତଃ ଶାନ୍ତିରେ ରହିବାପାଇଁ ଦେ ।

କିନ୍ତୁ ମିନାକ୍ଷୀ ଅଟଳ ; ବାଧା ଦେଇ କହିଲା ନା ଆଜି ମୁଁ ସବୁ କଥା କହିବି । ତମସା ଜୟନ୍ତ ସହିତ ପାପ ପ୍ରଣୟରେ ଲିପ୍ତ । କବାଟ ଆଡ଼ୁଆଳରେ ରହି ମୁଁ ବହୁଥର ସେମାନଙ୍କର ଚୁମ୍ବନ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ଦେଖିଛି । ଏ ବିଷୟରେ ତୁମେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହିପାର ଯେ ଜୟନ୍ତର ଯଦି କିଛି ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଥାଆନ୍ତା, ତମସା ତୁମକୁ କେବେହେଲେ ବିବାହ କରି ନ ଥାନ୍ତା । ତମସା ଆଉ ତୁମର ବିବାହଟା କିଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ହୋଇଥିଲା ସେ କଥା ଯଦି ତୁମର ଟିକିଏ ସ୍ମରଣ ଥାଏ ତେବେ ତା ପରକଥା ହିବାଟେକ ଭଲ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଉଠିବ ।

ମାନସବାବୁଙ୍କ ମୁହଁ ଶେତା ପଡିଗଲା । ସେ ମୁହଁରେ ଯେମିତି ବିନ୍ଦୁଏ ହେଲେ ରକ୍ତ ନାହିଁ । ସେ ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ି କହିଲେ "ଚୁପ୍ କର, ଚୁପ୍ କର କହୁଛି, ନଚେତ୍··· ।

କିନ୍ତୁ ମିନାକ୍ଷୀ ଚୁପ୍ କଲାନାହିଁ । ନା ଆଜି ଆଉ ମୁଁ ଚୁପ ରହି ପାରିବି ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଜି ତୁମକୁ ସବୁକଥା କହିବି, ନହେଲେ ଯେଉଁ ଅନ୍ନରେ ଏ ଦେହ ପରିପୁଷ୍ଟ, ଯାହାର ସ୍ନେହରେ ଏ ମନ ଲାଳିତ ସେହି ପ୍ରିୟତମ ଭାଇ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସ ଘାତକତା ହେବ । ହଁ, ତମସା ତୁମକୁ ବିବାହ କରିଛି • କେବଳ ତାର

ସ୍ୱାର୍ଥସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ଏବଂ ବିବାହର ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ ସେ ତୁମକୁ ପ୍ରତାରଣା କରି ଆସିଛି । ବିବାହ ଆଗରୁ ତମସା ଆଉ ଜୟନ୍ତ ଭିତରେ ଯେ ଗୋଟାଏ ବୁଝାମଣା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଟିକିଏ ଚିନ୍ତାକଲେ ଆଉ କୌଣସି କଥା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ରହିବ ନାହିଁ । ତମସା ଯେହେତୁ ତୁମକୁ ଅନ୍ତର ଦେଇ ଭଲ ପାଉଥିଲା ତେଣୁ ସେ ତୁମକୁ ବିବାହ କରି ଖୁସି ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ତୁମର ଜୀବନକୁ ସେ ଜାଳିପୋଡ଼ି ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇଛି ଯାହା ଦେଖିଲେ ମୋର ଛାତି ଭିତରଟା କୋରି ହୋଇଯାଉଛି ।

ମାନସ ହାତ ଦୁଇଟିକୁ ମୁଷ୍ଟିବଦ୍ଧ କରି ଶିକାରୀ ବ୍ୟାଘ୍ର ଭଳି କୋଠରୀ ଭିତରେ ପଦଚାରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗର୍ଜନ କରି ମିନାକ୍ଷୀକି କହିଲେ "ଚୁପ୍‌କର, ଚୁପ୍ କର କହୁଛି ।" ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଆଉ କୌଣସି କଥା ସ୍ଫୁରଣ ହେଲନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମିନାକ୍ଷୀ ଆଜି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଚୁପ୍ ରହିବ ନାହିଁ, ଆଗରୁ ଯେମିତି ଶପଥ କରି ଆସିଛି । ଏ ସବୁ ଦେଖି ବୁଲୁ ପ୍ରଥମେ ଘାବରେଇ ଗଲା । ତାର ସ୍ୱପ୍ନର ରାଜକୁମାରୀ ଆଉ ରାଜକୁମାରକୁ ଯେପରି ବୁଢ଼ୀ ଅସୁରୁଣୀ ଆକ୍ରମଣ କରି କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ କରିଦେଉଛି । ଉଭୟଙ୍କୁ ପାଟିତୁଣ୍ଡ କରୁଥିବାର ଦେଖି ସେ ଭୟରେ ଚିତ୍କାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ ମାନସବାବୁଙ୍କ ପଛପଟରେ ଆତ୍ମଗୋପନ କଲା । ମାନସ ଶରାହତ ବଣ୍ୟସିଂହ ଭଳି ଗର୍ଜନ ତର୍ଜନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ପୁଅର କ୍ରନ୍ଦନ ଶୁଣି ମାନସ ନିଜକୁ ଆଉ ସଞ୍ଜତ ରଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ । କ୍ରୋଧରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କର ଦୁର୍ବଳତା କଟିଗଲା, ମନରେ ଆସିଲା ସାହସ । ଦୁଇହସ୍ତ ମୁଷ୍ଟିବଦ୍ଧ କରି ସେ ମିନାକ୍ଷୀ ପାଖକୁ ଦଉଡ଼ିଗଲେ । ତୋତେ

ଉପଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ପଡ଼ିବ ନ ହେଲେ ତୁ ପିଲାଟାର ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ କରିଦେବୁ ଦେଖୁଛି। ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ମିନାକ୍ଷୀ ଛାଡ଼ିଲା ତାର ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ର।

ତମର କୋଳରେ କାଖରେ ମୁଁ ମଣିଷ, ତୁମେ ଇଚ୍ଛାକଲେ ମୋ ଦେହରେ ହାତ ଦେଇପାର କିନ୍ତୁ ଏହାର ଫଳରେ ତମସାର ଚରିତ୍ର ବଦଳି ଯିବ ନାହିଁ। କିମ୍ବା ବୁଲୁ ଯେ ତୁମର ଔରସଜାତ ସନ୍ତାନ ନୁହେଁ ଏହି ମାରାତ୍ମକ ସତ୍ୟକଥାଟା ବି ମିଥ୍ୟାରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯିବ ନାହିଁ। ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ହାତ ଆପେ ଆପେ ତଳକୁ ନଇଁ ଆସିଲା। ମିନାକ୍ଷୀ ଆଗରେ ସେ ପଥର ଭଳି ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ। ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଆଲୋକ ଯେମିତି ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ନିର୍ବାପିତ ହୋଇଗଲା। ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ସମସ୍ତ ଯେପରି ଓଲଟ ପାଲଟ ହୋଇ ଯାଉଛି। ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଯେମିତି ଆଉ କିଛି ପଶୁ ନାହିଁ। ମିନାକ୍ଷୀ ପୁନରାୟ କହିଲା, "ପିଲାଟିକୁ ଯିଏ ଦେଖିବ ସେ କହିବ ତାର ବାପ ଜୟନ୍ତ।" ସେହି ମୁହଁ, ସେହି ଆଖି, ସେହି କପାଳ ଯେପରି ଖଂଜ ଦିଆ ହୋଇଛି। ଟିକିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲେ ସବୁ ଧରା ପଡ଼ିଯିବ। ଅନ୍ଧର ଆଖିରେ ବି ଧୂଳି ଦିଆ ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ।

ମାନସ ମାତାଲ ଭଳି ଟଳିଟଳି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସୋଫା ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ। ବୁଲୁ ଚଟାଣ ଉପରେ ବସି ବସି କାନ୍ଦୁଛି। ଅତି କାତର ଭାବରେ ସେ ବୁଲୁକୁ ଥରେ ଚାହିଁଲେ। ଆଉ କିଛି ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡରେ ପଶୁ ନାହିଁ। ସେ କିଛି ଅନୁଭବ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି—ସବୁ ଯେପରି ଗୋଳମାଳ ହୋଇ ଯାଉଛି। ବୋକାଙ୍କ ଭଳି, ପାଗଳଙ୍କ ଭଳି ସେ କେବଳ ଶୂନ୍ୟକୁ ଚାହିଁ

ଚିହ୍ନୁଛନ୍ତି । ମିନାକ୍ଷୀ ଏଇମାତ୍ର ଯେଉଁ ମାରାତ୍ମକ କଥା ଗୁଡ଼ାକ ତାଙ୍କୁ କହିଗଲା ତାହାର ମନେ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପରିଷ୍କାର ହୋଇ ଆସିଲା ସମସ୍ତ ଘଟଣା—ଯୁକ୍ତି ବି ପରିଷ୍କାର ହୋଇ ଆସିଲା । ଗୋଳିଆ ପାଣିରୁ ମାଟି ଅଂଶତକ ଯେପରି ତଳେ ବସିଯାଇଛି । ସେହି ଭୀଷଣ ସତ୍ୟଦର୍ଶନର କ୍ରିୟା ଧୀରେ ଧୀରେ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତରରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ମିନାକ୍ଷୀ ଏତେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ, ଏତେ ଜୋର ଦେଇ ଏତିକି ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ଆଉ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ସବୁକଥା କହି ଯାଇଛି ଯେ ତାର ସରଳ ବିଶ୍ୱାସରେ ତାଙ୍କର ଆଉ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତଥାପି ସଂଶୟ···ହାୟରେ ମନ ! ହୁଏତ ମିନାକ୍ଷୀ ଭୁଲ କହୁଛି । ମୋ ପ୍ରତି ସ୍ନେହରେ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ହୁଏତ ଭୁଲ ବୁଝି ବସିଛି ନତୁବା ତମସା ପ୍ରତି ଅଜ୍ଞାତ ବିଦ୍ୱେଷବଶତଃ ଏ ଅବିଚାର କରୁଛି । ସେ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି ମାନସ ନିଜକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବାପାଇଁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ସେତିକି ହଜାର ରକମର ତୁଚ୍ଛ ଘଟଣା ଭିଡ଼ ଲଗାଉଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ମନରେ—ସ୍ତ୍ରୀର କଥା, ଜୟନ୍ତର ଦୃଷ୍ଟି, କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନ ଥିବା ଛୋଟବଡ଼ ଘଟଣା । ଅନେକ ରାତି ଯାଏ ତମସାର ବାହାରେ ଅବସ୍ଥାନ, ଏକା ସମୟରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତି । ଏପରିକି ସେମାନଙ୍କର କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଅନୁଲ୍ଲେଖ-ଯୋଗ୍ୟ କିନ୍ତୁ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବଭଙ୍ଗି, ଯାହା ସେତେବେଳେ ସେ ବୁଝି ପାରିନାହାନ୍ତି ଆଜି ସେସବୁ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ମନେହେଲା । ସେମାନଙ୍କର ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକ୍କା ହୋଇ ଯିବାପରେ ଯାହା କିଛି ଘଟିଛି ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ସବୁ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିପଟରେ ଭାସି ଉଠିଲା । ଦୀର୍ଘ ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ବିବାହିତ ଜୀବନକୁ ମନ୍ଥନ କରିବା ଫଳରେ

ଭରିଉଠିଲା ବିଷର ପାନ । ଅସହ୍ୟ ଜ୍ୱାଳାରେ ତାଙ୍କର ସର୍ବାଙ୍ଗଶରୀର ଯେପରି ଜଳିଯାଉଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ସେ ବୁଲୁ କଥା ଭାବୁନାହାନ୍ତି । ବୁଲୁ ଶାନ୍ତଶିଷ୍ଟ ଭାବରେ କାର୍ପେଟ ଉପରେ ବସିରହିଛି । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଆଉ କେହି ଖେଳ କରୁନାହାନ୍ତି ଦେଖି ସେ ପୁନର୍ବାର କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ମାନସ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ଶିଶୁଟିକୁ ଟେକିକରି କୋଳକୁ ଟେକି ନେଇ ଅଜସ୍ର ଚୁମ୍ବନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ପୁଅ ତାଙ୍କର ହୋଇ ରହିଛି, ବାକି ସମସ୍ତଙ୍କର ନର୍କଗତି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର କିଛି ଯାଏଆସେ ନାହିଁ ।

ମାନସ ବୁଲୁର ନରମ କେଶରାଶି ଭିତରେ ମୁହଁ ଲୁଚେଇ ଦେଲେ । ଆଃ···କି ଶାନ୍ତି । ତା'ପରେ ସ୍ୱଗତୋକ୍ତି ଭଳି ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲେ, "ବୁଲୁ ! ମୋର ଜୀବନ ସର୍ବସ୍ୱ ।" ପୁନ-ର୍ବାର ମନେପଡ଼ିଲା ମିନାକ୍ଷୀର କଥା । ହଁ ମିନାକ୍ଷୀ କହିଛି ବୁଲୁ ଜୟନ୍ତର ସନ୍ତାନ, ତାଙ୍କର ନୁହେଁ ।···ନା···ନା ତାହା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସତ ହୋଇ ପାରେନା । ସେ ମିନାକ୍ଷୀର କଥାରେ ତିଳେହେଲେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନାହାନ୍ତି । ବୁଲୁ ତାଙ୍କର ହିଁ ପୁଅ, ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ମିନାକ୍ଷୀର ଅପବାଦ ମିଥ୍ୟା, କପୋଳକଳ୍ପିତ । ମାନସ ନିଜ ଦେହରେ ଶିଶୁଦେହର ଉତ୍ତାପ ଅନୁଭବ କଲେ···ଶିଶୁର ପୋଷାକ ଭିତର ଦେଇ ତାର ଶାରୀରିକ ଉତ୍ତାପ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଛି ପିତାର ବୁକୁ ଭିତରେ । ପ୍ରେମ, ସାହସ ଓ ସୁଖରେ ଭରିଗଲା ସମଗ୍ର ମନ । ଶିଶୁ ଦେହର ମଧୁର ତାପରେ ପ୍ରଶମିତ ହୋଇଗଲା ଅନ୍ତର୍ଜ୍ୱାଳା, ବଞ୍ଚିଗଲେ ମାନସବାବୁ । ପୁଅକୁ ଅଳ୍ପଦୂରରେ ବସେଇ ଦେଇ ସସ୍ନେହରେ ତାକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ । କହିଲେ, "ବୁଲୁ ! ବାପ ମୋର—

ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ମନେହେଲା ସତରେ ଯଦି ଜୟନ୍ତ ଭଳି ହୋଇ-ଥାଏ···ତେବେ···କଣ···ହେବ ।

ମାନସବାବୁଙ୍କ ଅନ୍ତରରେ ଚାଲୁଛି ଗୋଟାଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଝଡ଼ିଆ, ଗୋଟାଏ ତୀବ୍ର, ତୀକ୍ଷଣ ଅନୁଭୂତି, ସୂଚି ଭଳି ଯେପରି ଫୋଡ଼ି ହୋଇଯାଉଛି ତାଙ୍କର ସର୍ବାଙ୍ଗରେ । ଦେହରେ ଶିହରଣ । ହାତପାଦ ଜଡ ପାଲଟି ଯାଉଛି, ଅସ୍ଥି ଗୁଡ଼ିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେପରି ବରଫ ପରି ଶୀତଳ ହୋଇଯାଉଛି । ସତରେ ଯଦି ଶିଶୁଟି ଦେଖିବାକୁ ଜୟନ୍ତ ଭଳି ହୁଏ ? ଶିଶୁଟିକୁ ଅପଲକ ନୟନରେ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି ମାନସ, ଶିଶୁଟି ହସୁଛି । ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ଆଉ ସେ ଦୀପ୍ତି ନାହିଁ । ଚକ୍ଷୁରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନର ମରୁବାଲୁକାର ଜ୍ୱାଳା, ମନରେ ସଂଶୟ, ସନ୍ଦେହ ; କୁତ୍ସିତ ସନ୍ଦେହ । ତମସା ଅସତୀ, କଲଙ୍କିନୀ, ପସାରଣୀ । ଦୈହିକ କ୍ଷୁଧାର ପରିତୃପ୍ତି ପାଇଁ ସିଏ ଅକାତରରେ ଦେହଦାନ କରିପାରେ ପରପୁରୁଷ ପାଖରେ, ଆଉ ବୁଲୁ ଜାରଜ । ସନ୍ଦେହର ବିଷରେ ସାରା ମନ ଜର୍ଜରିତ । ସେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ବୁଲୁ ଆଉ ଜୟନ୍ତର ମୁହଁ ଭିତରେ କିଛି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଛି କି ନାହିଁ ? ମୁହଁ, ଆଖି, ନାକ, କପାଳ ସବୁ ତନ୍ନତନ୍ନ କରି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ଯଦି କେଉଁଠି ଟିକିଏ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ମିଳେ । ଅସଂଲଗ୍ନ ଭାବରେ କେତେ କଥା ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । କଳ୍ପନାହୀନ ଚିନ୍ତା ଛୁଟି ଚାଲିଛି ତୀବ୍ର ବେଗରେ । ଉନ୍ମାଦ ହେବାର ପୂର୍ବ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଠିକ୍ ଏହିଭଳି ହୁଏ । ମାନସ ବାବୁଙ୍କର ମନେହେଲା ହଠାତ୍ ଯେମିତି ବୁଲୁର ମୁହଁଟା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଯାଉଛି । ସେ ଅଦ୍ଭୁତ ରୂପଧାରଣ କରିଛି । ଅସମ୍ଭବ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ବି ରହିଛି ସେ ମୁହଁରେ ।

ମିନାକ୍ଷୀ କହିଲା, "ଅନ୍ଧର ଆଖିରେ ବି ଧୂଳି ଦିଆଯାଇ

ପାରେନା ।" ହୁଏତ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ କଣ ? କପାଳ, ହଁ ତା ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଜୟନ୍ତର କପାଳ ତ ଆହୁରି ସରୁ । ତେବେ କଣ ମୁହଁ ? ଜୟନ୍ତର ମୁହଁ ତ ରୁକ୍ଷ । ତାହାହେଲେ କେମିତି ଭାବରେ ଧରାଯାଇ ପାରିବ । ବୁଲୁର ମେଦ ବହୁଳ ମୁହଁରେ ଜୟନ୍ତର ରୁକ୍ଷ ମୁହଁର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଖୋଜି ପାଇବା କି ସହଜ କଥା ।

ମାନସ ଭାବୁଛନ୍ତି "ନା ଏଭଳି କିଛି ତ ସେ ଦେଖି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅବଶ୍ୟ ମୁଣ୍ଡଟା ଠିକ୍ ନାହିଁ, ତେଣୁ କିଛି ବୁଝି ନ ପାରିବାହିଁ ସ୍ୱାଭାବିକ । କାଲି ସକାଳୁ ନିଦରୁ ଉଠି ପୁଣି ଥରେ ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମନକୁମନ କହି ଉଠିଲେ" ଯଦି ମୋହର ଭଳି ହୋଇଥାଏ ବୁଲୁର ଚେହେରା··· ? ତାହାହେଲେ ବଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି । ତା ପରେ ମାନସବାବୁ ବୁଲୁକୁ ନେଇ ଡ୍ରଇଂ ରୁମ୍‌ରେ ଥିବା ଲାଇଫ ସାଇଜ ଦର୍ପଣଟା ଆଗରେ ଠିଆହେଲେ । ନିଜର ମୁହଁ ପାଖରେ ବୁଲୁର ମୁହଁଟିକି ଲଗେଇ ଦର୍ପଣରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ହିଁ···ଆମ ଦୁହିଙ୍କ ନାକ ତ ଏକା ପ୍ରକାର । ···ଏକାବେଳକେ ସମାନ···ହୁଏତ···କିନ୍ତୁ ତାହା ବି ଠିକ୍ ହୋଇ ନ ପାରେ । ଆଖିର ଗୁହାଣୀ ବି ଠିକ୍ ମୋ ଭଳି···ନା··ନା···ବୁଲୁର ଆଖି ତ ଦେଖୁଛି ନୀଳ । ସର୍ବନାଶ···ତାହାହେଲେ । ହାୟ ଭଗବାନ···ନା ସେ ଆଉ କିଛି ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏଥର ସତକୁସତ ଯେମିତି ସେ ପାଗଳ ହୋଇଯିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ଏହାଠୁ ଅଧିକ ଆଉ କିଛି ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନି···କିନ୍ତୁ ପରେ ଯଦି ଆଉ···ନା ସେ ପାଗଳ···ବଦ୍ଧ ପାଗଳ ।

ବୁଲୁକୁ ଗୋଟାଏ ଚେୟାର ଉପରେ ବସେଇ ଦେଇ ଘରର ଅନ୍ୟ କୋଣରେ ପଡ଼ିଥିବା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚୌକି ଟାଣିନେଇ ନିଜେ ମାନସ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ବୁଲୁକୁ ଚାହିଁ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ଆଖିରୁ ବୋହି ପଡ଼ିଲା ଅଶ୍ରୁର ଝରଣା । ବୁକୁ ତଳର ଉଦ୍‌ଗତ କୋହକୁ ଚାପି ନ ପାରି ସେ ଏମିତି ଫୁଲି ଫୁଲି କାନ୍ଦିଲେ ଯେ ଭୟରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବୁଲୁ ବି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

କଲିଙ୍ଗବେଲ୍‌ରେ ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ମାନସ ଏମିତି ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଚୌକିରୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ ଯେ ମନେ ହେଲା ଯେପରି ଗୋଟାଏ ବୁଲେଟ ତାଙ୍କର ଖପୁରୀ ଫଟେଇ ଦେଇଛି । ମନେ ମନେ କହିଲେ ତମସା ଫେରି ଆସିଛି, ଏବେ ଉପାୟ । ଯେମିତି ନରହନ୍ତା ଅପରାଧୀର ଖୁନ ନିଜର ଅପରାଧ ଗୋପନ କରିବାରେ ତତ୍ପର । ଦୌଡ଼ିଯାଇ ନିଜ ଶୋଇବା ଘରେ କିଳଣୀ ଦେଇଦେଲେ । ଆଖିଟା ପାଣିରେ ଧୋଇ ପରିଷ୍କାର କରିଦେବା ପାଇଁ ହେବ । କିନ୍ତୁ କେତେ ସେକେଣ୍ଡ ପରେ ପୁନର୍ବାର ସେହି ଆବାଜ ଶୁଣାଗଲା । ସେ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ମନେ ପଡ଼ିଲା ମିନାକ୍ଷୀ ଦରଜା ଖୋଲିବ ନାହିଁ । ଚାକରବାକର ଯେଝା କାମ ସାରି ବାହାରି ଗଲେଣି । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ କଣ କରିବେ ? ନିଜେ ଯିବେ ? ମୁହାଁମୁହିଁ ଠିଆହେବେ ? ନିଜେ ଯିବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଯେ ଉପାୟ ନାହିଁ । ସେ ବା ଏତେ ଭୟ କରୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ଧବୁଧବୁ ନିଜେ ଦରଜା ପାଖକୁ ଚାଲିଗଲେ । ହଠାତ୍ ଯେମିତି ବୁକୁରେ ଭରିଗଲା ଅଦମ୍ୟ ସାହସ, ଦୁର୍ଜୟ ସଂକଳ୍ପ । ଆଜି ସେ ପାପ ଆଉ ସଇତାନର ମୁହାଁମୁହିଁ ଠିଆ ହେବେ । ବହୁଦିନର ମୁଖୋସ ଛିଣ୍ଡେଇ ନେଇ ସେ ଥରୁଟିଏ ଦେଖିନେବେ ସଇତାନକୁ । ଲଢ଼େଇ କରିବେ ତା ସହିତ ।

ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆଘାତଟା ବେଶ୍ ଗୁରୁ ଭାବରେ ଲଗିଛି ! ଆଉ ମିଥ୍ୟାର ମୋହରେ ସେ ଭୁଲିପିବେ ନାହିଁ । ସତ୍ୟକୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ହେବ, ଦେଖିବା ପାଇଁ ହେବ । ତାଙ୍କର ଦୁର୍ବଳ ମସ୍ତିଷ୍କ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି, ସମୁଦ୍ର ତରଙ୍ଗର ଆଘାତ ଆସି ଲଗିଛି ସ୍ଥିର ଜଳରେ । ନିଷ୍ଫଳ କ୍ରୋଧ ଓ ଭଙ୍ଗୁର ଦୃଢ଼ତା ନେଇ ମାନସ ଲଢ଼େଇ କରିବା ପାଇଁ ଚାହାନ୍ତି ।

ତଥାପି ସେ ଥରି ଉଠିଲେ । ତେବେ କଣ ସେ ଭୟ ପାଇଛନ୍ତି । ହଁ, ହୁଏତ ତାହା ହୋଇପାରେ···ହୁଏତ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ତମସାକୁ ଭୟ କରନ୍ତି । ବୀରତ୍ୱ ଓ ସାହସ ଭିତରେ ଯେ କେତେ ଟିକିଏ କାପୁରୁଷତା ଥାଏ ତାହା କିଏ କହି ପାରିବ ? କେତେ ଭୀରୁ ଯେ ସାମୟିକ ଉତ୍ତେଜନାରେ କେତେ ଅସୀମ ସାହସିକ କାମ କରି ପକାନ୍ତି ତାର ହିସାବ କିଏ ରଖେ ? ଶେଷର ଭଳି ସେ ପାଦ ଚାପି ଚାପି ଦରଜା ପାଖକୁ ଗଲେ, ତା'ପରେ କାନ ଡେରି ଠିଆହୋଇ ରହିଲେ । ବକ୍ଷର ସ୍ପନ୍ଦନ ଯେପରି ଖୁବ୍ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ବଢ଼ି ଉଠୁଛି । ଉପସ୍ଥିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କର ହୃତ୍-ସ୍ପନ୍ଦନ ଆଉ ବୁଲୁର କ୍ରନ୍ଦନ ଛଡ଼ା ସେ ଯେମିତି ଆଉ କିଛି ଶୁଣି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି ।

ବୁଲୁ ଏ ଯାଏ କାନ୍ଦୁଛି, ପୁଣି କଲିଙ୍ଗବେଲ୍‌ଟା ବାଜି ଉଠିଲା । ମାନସବାବୁ ବୋମା ବିସ୍ଫୋରଣର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲା ପରି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ତା'ପରେ ତାଲାଟା ବାଗେଇ ନେଇ ଚାବି ଘୁରେଇ କବାଟ ଖୋଲିଦେଲେ ।

ତମସା ଆଉ ଜୟନ୍ତ ଦରଜା ପାଖ ପାହାଚରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଏକାସାଥିରେ ଦେଖି ମାନସବାବୁଙ୍କ ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ଶିହରଣ ଖେଳିଗଲା, ଯେମିତି ସେ ସାମନାରେ

ଗୋଟାଏ ଭୂତ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ତମସା ଆଗରେ ମାନସ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଅଳ୍ପ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ତା'ର କଣ୍ଠସ୍ୱରରେ ବିରକ୍ତିର ଭାବ ସ୍ପଷ୍ଟ । କହିଲା, 'ତୁମେ ନିଜେ ଦରଜା ଖୋଲୁଛ' ମିନାକ୍ଷୀ କାହାନ୍ତି ? ମାନସବାବୁଙ୍କ ଗଳା ଶୁଖିଯାଇଛି; ନିଶ୍ୱାସ ନେବାକୁ ବି କଷ୍ଟ ହେଉଛି । ଉତ୍ତର ଦେବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ କିନ୍ତୁ ଗଳାଭିତର ଦେଇ କୌଣସି ଉପାୟରେ ଆବାଜ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ତମସା ପୁଣି କହିଲା, ପାଗଳ ନା କଣ ? ପଚାରୁଛି ମିନାକ୍ଷୀ କାହାନ୍ତି ? କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଉନାହଁ କାହିଁକି ?

କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ମାନସ "ସେତ ନାହିଁ ।" ଏତିକି ଶୁଣି ଘିଅ ନିଆଁରେ ଦେବା ଭଳି ଜଳିଉଠିଲା ତମସା । ଚଡ଼ା ଗଳାରେ କହିଲା "ତାର ଅର୍ଥ ?" ମାନସବାବୁଙ୍କ ସ୍ୱାଭାବିକ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧୀରେ ଧୀରେ ଫେରିଆସିଲା । ଉତ୍ତେଜନାର ଭାବ କଟିଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ଏହି ଯେ ଅସଂଯତ ଉଦ୍ଧତ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ତାଙ୍କର ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ତା'ପ୍ରତି ଏକ ବିଜାତୀୟ ଘୃଣାରେ ତାଙ୍କର ମନ ବିଷାକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ମାନସବାବୁ କହିଲେ, "ମିନାକ୍ଷୀ ତ ଏ ଘରର ଚାକରାଣୀ ନୁହେଁ ।" ତା'ଛଡ଼ା ସେ ଆଜି ତୁମର ଚରିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅତି କୁତ୍ସିତ ଭାବରେ···

କିନ୍ତୁ ସେ କଣ କହିଲେ···?

ସେ କଥା ତୁମର ନ ଶୁଣିବାହିଁ ଉଚିତ ।

ନା, ତୁମକୁ କହିବାକୁ ହିଁ ହେବ । ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହେଁ ।

ମିନାକ୍ଷୀ କହିଛି "ମୋର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଯେ ତୁମର ଭଳି ଜଣେ ଦାୟିତ୍ୱଜ୍ଞାନହୀନ, ଅମନୋଯୋଗୀ, ବେହିସାବି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ସହିତ ମୋର ବିବାହ ହୋଇଛି । ତୁମେ ଗୋଟାଏ ଅପଦାର୍ଥ, ସମସ୍ତ

ଅସମର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତୁମର କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ । ତା'ଛଡ଼ା ତୁମେ ପତ୍ନୀ ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ, ମା' ହେବାର କଳଙ୍କ । ତମସା ସେତେବେଳକୁ ଘରଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରି ସାରିଥିଲା, ପଛରେ ଜୟନ୍ତ । ଅବସ୍ଥାର ଏହି ଭଳି ଦ୍ରୁତ ଓ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ଜୟନ୍ତ ମୂକ ପାଲଟି ଯାଇଛି । ତମସା ଦରଜାଟା ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ଦେହର ବ୍ଲାଉଜ ଖଣ୍ଡକ କାଢ଼ି ଦେଲା । ଖୋଲା ଦେହରେ ତାର ଅମାପ ଲାବଣ୍ୟ । ଦୁଧଅଳତା ଦେହର ରଙ୍ଗ । ଯେମିତି ନିଜର ଉଲଗ୍ନ ରୂପର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାରେ ତମସାର ଟିକିଏ ହେଲେ କୁଣ୍ଠା ବା ସଂକୋଚ ନାହିଁ ପରପୁରୁଷ ପାଖରେ । ତା'ପରେ ସିଧା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ କହିଲା, "ତୁମେ କହୁନ...ତୁମେ ବି କହୁଛ...ଯେ...ମୁଁ, ମୁଁ ଗୋଟାଏ ?"

ମାନସ ଯେମିତି ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇ ପଡ଼ିବେ । ମୁହଁ ବିବର୍ଣ୍ଣ, ଘର୍ମାକ୍ତ । ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ "ମୁଁ କିଛି କହି ନାହିଁ, ମିନାକ୍ଷୀ ଯାହା କହୁଛି ମୁଁ ତାର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିଛି ମାତ୍ର । ଆଜି ତା'ଛଡ଼ା ତୁମେ ବି ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଲ । ତୁମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏ କଟୂକ୍ତି କରିବା ଫଳରେ ତାକୁ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଲାଞ୍ଛନା ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିନାହିଁ । ଏହି ସହଜ କଥାଟା ତୁମକୁ ମୁଁ ବୁଝେଇଦେବା ପାଇଁ ଚାହେଁ ।

ତମସା କ୍ରୋଧରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ମାନସର କଣ୍ଠସ୍ୱର ଓ ଭାବଭଙ୍ଗୀରୁ ସେ ଅନୁମାନ କରିନେଲା ଯେ ଏଥର ଘରର କର୍ତ୍ତା ଆସନରେ ନିଜକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବା ପାଇଁ ମାନସ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ତମସା କ୍ଷୁଧିତ ସିଂହୀ ଭଳି ଆକ୍ରମଣ କରି କହିଲା, "ଖିଆପିଆ ବୋଧହୁଏ ସରିଗଲାଣି?"

ନା...ତୁମକୁ ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି ।

ତମସା ଅସ୍ଥିର ହୋଇ କହିଲା "ସାତଟା ଘରେ ମୋ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସି ରହିବା ମୂର୍ଖତା । ତୁମର ଅନୁମାନ କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା ମୁଁ କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଅଟକି ଯାଇଛି । ତା'ଛଡ଼ା ମୋ ହାତରେ କେତେ କାମ, କିଣାକିଣି କରିବା, ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବମାନଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ସାକ୍ଷାତ କରିବା ଇତ୍ୟାଦି । ତା'ପରେ ତମସାର କଣ ମନେହେଲା କେଜାଣି ଅଶିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଝଡ଼ ଭଳି କହିଗଲା ସନ୍ଧ୍ୟାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ । ଫର୍ନିଚରସ୍ ଦୋକାନର ଆସବାବ କିଣୁ କିଣୁ ପ୍ରାୟ ସାତଟା, ତା'ପରେ ହଠାତ୍ ଦେଖା ହେଲା ଜୟନ୍ତ ସାଥିରେ । ଦୁହେଁ ପଶିଲୁ ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟାଏ ରେସ୍ତୋରାଁ ଭିତରେ । ରେସ୍ତୋରାଁ ବା ସିନେମା କେବେହେଲେ ଏକେଲା ଯିବାପାଇଁ ମନହୁଏନା । ସେଥିପାଇଁ କେବେ କେମିତି ଜୟନ୍ତଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ ରେସ୍ତୋରାଁରେ ପଶି କଫିର ଆମେଜ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ତମସାର ଏ ଦୀର୍ଘ କୈଫିୟତ ନୀରବରେ ଶୁଣିଗଲେ ମାନସ । ତାପରେ ସରଳ ଭାବରେ କହିଲେ "ବେଶ ଠିକ୍ କରିଛ, ମୁଁ ତୁମର ଦୋଷ ଆଦୌ ଦେଉନାହିଁ ।

ଜୟନ୍ତ ଏତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଦେହେଲେ କଥା କହିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ନ ଥିଲା । ଏଥର ଆଗେଇ ଆସି ମାନସର କରମର୍ଦ୍ଦନ କରି ପଚାରିଲା "ଭଲ ଅଛ ମାନସ ।" ମାନସ ଆଜି ଅନୁଭବ କଲେ ଯେମିତି ଜୟନ୍ତର ଏ କଥା ପଦକରେ ଭରି ରହିଛି ଅସୀମ ଶ୍ଳେଷ ।" ମାନସ କିଛି ନ କହି ନୀରବ ରହିଲେ । ଏହି ନୀରବତା ହିଁ ସୂଚୀ ଭଳି ତମସାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ତନ୍ତ୍ରୀରେ ଆଘାତ ହାଣି ତାକୁ କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ କରିଦେଲା । ଏକ ଗଭୀର ଆକ୍ରୋଶରେ ତାର ନାରୀ ମନର ସକଳ କୋମଳ ପ୍ରବୃତ୍ତି

ଏକାବେଳକେ ବିନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ନୀରବତରେ ମାନସ ତାକୁ ଓ ଜୟନ୍ତକୁ ଅପମାନ ଦେବା ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି କରି ନାହାନ୍ତି । ଏହି ଅପମାନର ଜ୍ୱାଳ ଏକାବେଳକେ ଅସହ୍ୟ, ଶତ ବିଷଧରର ଦଂଶନ ଅପେକ୍ଷା ଏହା ଆହୁରି ଭୟଙ୍କର । ତମସା କହିଲା "ଦୋଷ ଦେଉନାହିଁ ମାନେ ?" ଲୋକେ ଅନେକ କଥା ଭାବି ପାରନ୍ତି, ମନେକରି ପାରନ୍ତି, ହୁଏତ ତୁମେ କିଛି ଗୋଟାଏ ଇଙ୍ଗିତ କରି କହୁଛ ।"

ମାନସ ଆଗଭଳି ଶାନ୍ତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ "ମୋଟେ ସେଇଥା ନୁହେଁ । ମୁଁ କେବଳ କହିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଛି ତୁମର ବିଳମ୍ବ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେଓ ମୁଁ ମୋଟେ ଚିନ୍ତିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ତୁମକୁ ଦୋଷ ବି ଦେଉନାହିଁ । "ବିଳମ୍ବ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମାନେ ?" ଲୋକେ ଶୁଣିଲେ ମନେ କରିବେ ମୁଁ ବାହାରେ ସମୟ ବିତେଇ ମଝି ରାତିରେ ଘରକୁ ଫେରୁଛି ।

ତାହା ନୁହେଁ ତମସା ମୁଁ କେବଳ ତମର ବିଳମ୍ବ ହେବା କଥା କହୁଛି ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି କହୁନାହିଁ । ଆଉ 'ବିଳମ୍ବ' ଶବ୍ଦଟା ବ୍ୟବହାର କରୁଛି ତାର କାରଣ ଆଉ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ମୁଁ ଖୋଜି ପାଇନାହିଁ । ତୁମେ କହି ଯାଇଥିଲ ସାଢ଼େ ଛ'ଟାରେ ଫେରିବ ଅଥଚ ଫେରିଲ ଆଠଟାରେ । ଏହାକୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବିଳମ୍ବ କୁହାଯାଇ ପାରେ । ଅନ୍ତତଃ ଏତକ ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିଛି ।···ଏଥିରେ ମୁଁ ଆଦୌ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି କଥା ମୁଁ ଖୋଜି ପାଉନାହିଁ ।

ତମସା ଦେଖିଲା ମାନସ ତାର କୌଣସି କଥାରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିବେ ନାହିଁ, ନୀରବରେ ମାନି ନେବେ ; ତେଣୁ ଆଉ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟୟ ନକରି ସେ ବେଡ୍‌ରୁମ୍‌କୁ ଚାଲି ଗଲା । ବେଡ୍‌ରୁମ୍ ଭିତରେ

ବସି ବୁଲୁ ସକେଇ ସକେଇ କାନ୍ଦୁଛୁ । ତମସା ବୁଝିନେଲା ପିଲାଟା ଏଯାଏ ଉପାସରେ ରହିଛୁ । ଭିତରୁ ଶୁଣେଇ ଶୁଣେଇ କହିଲା "ସାଡେ ଆଠଟା ହେଲାଣି ଅଥଚ ଟୁଆଟା ପାଟିରେ କିଛି ପଡ଼ି ନାହିଁ···ଆଉ ସେ ଆଡ଼କୁ କାହାର ନଜର ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।

ମାନସ ଆତ୍ମପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ଏହି ଅଭାବନୀୟ ଓ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଦୃଶ୍ୟର ଆକସ୍ମିକତାରେ ସେ ଏତେ ମାତ୍ରାରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଠିକ୍ ନ ଥିଲା । ଜୀବନର ଏହି ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପରିଣତିରେ ସେ ଏକାଥରକେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସହଜ କଣ୍ଠରେ ତେଣୁ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ "ତୁମକୁ ଛାଡ଼ି ଖାଇବା ଇଚ୍ଛା ମୋର ନ ଥିଲା, ତେଣୁ ତୁମର ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ··· ।"

ତମସା କ୍ରୁଦ୍ଧ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ତୁମ ଭଳି ଗୋଟାଏ ମଣିଷକୁ ନେଇ ଆଉ ପାରି ହେବ ନାହିଁ । ଏକବାରେ ଅସହ୍ୟ । କିଛି ବୁଝି ପାରିବନି, ବୁଝିବାର ଚେଷ୍ଟା ବି ମୋଟେ କରିବ ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡରେ ଏକବାରେ ଗୋବର ଅଛି । ଆଉ ବାବା ପାରି ହେବନି ଦେଖୁଛି । ଆଚ୍ଛା ଧର କୌଣସି ଦିନ ମୁଁ ଯଦି ରାତି ବାରଟାରେ ଘରକୁ ଫେରେ, ତାହାହେଲେ ପିଲାଟିର ଆଉ ଖିଆ ହେବ ନାହିଁ ? ମାନସ କଂପି ଉଠିଲେ । ମନେ ହେଲା ପୁନର୍ବାର ଯେପରି ସେ କ୍ରୋଧରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଆଉ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏଥର କିଛି ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟେଇ ପକେଇବେ । ଏଭଳି ସମୟରେ ଜୟନ୍ତ ଆସି ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମଝିରେ ଠିଆହେଲା । ତମସାକୁ ଦେଖି କହିଲା "ସତରେ ତୁମେ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ କରୁଛ । ମାନସ କେମିତି ଜାଣିବ ଯେ ତୁମର ଏତେ ଡେରି ହେବ, ସେ ତ ଭାନୁମତୀର ଜାଳ ବିଦ୍ୟା ଜାଣେନା । ତା'ଛଡ଼ା କେଉଁଦିନ

ହେଲେ ତୁମର ତ ଏତେ ରାତ ହୁଏନା । ତା ଉପରେ ପୁଣି ମିନାକ୍ଷୀର ଉପେକ୍ଷା, ଜୟନ୍ତର କଥାରେ ତମସା ରାଗିଗଲା, କହିଲା ଏସବୁ କଥା ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହେଁନା । ତାଙ୍କୁ ଏସବୁ ଏକାକି କରିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିବ । ମୁଁ କିଛି ଜାଣେନା, କିଛି କରି ପାରିବି ନାହିଁ, ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ଜଣେଇ ଦେଲି । ସିଏ ଯାହା ଭଲ ବୁଝୁଁଛନ୍ତି କରନ୍ତୁ । ଏତିକି କହି ତମସା ବାଥରୁମ୍‌କୁ ଚାଲିଗଲା ।

ମାନସ ବୁଲୁ ପାଖରେ ଆସି ବସିଲେ । ଆଜିକାର ଘଟଣାରେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତେଜିତ ଓ କ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼ି ନିଜକୁ ବଡ଼ ବିପନ୍ନ ବୋଧ କରୁଥିଲେ । ପିଲାଟିକି ଯତ୍ନରେ ଖୁଆଇଲେ, ନିଜେ ବି ଖାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମାତ୍ର ଖାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଗଳାଟା ଯେପରି ପକ୍ଷାଘାତରେ ପଙ୍ଗୁ ହୋଇ ଯାଇଛି । ମିନାକ୍ଷୀ ତାଙ୍କ ମନରେ ସନ୍ଦେହର ଯେଉଁ ବୀଜ ରୋପଣ କରି ଦେଇଛି ସିଏ ଅଙ୍କୁରିତ ହୋଇ ତାର ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ବିସ୍ତାର କରି ପଲ୍ଲବିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଅବିଶ୍ୱାସର ବିଷ ସମଗ୍ର ଦେହ ଆଉ ମନରେ ଆରମ୍ଭ କରିଛି ତାର ଅଦ୍‌ଭୁତ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଜୟନ୍ତର ମୁହଁକୁ ଭଲ ଭାବରେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଦେଖିବାର ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛା ଧୀରେ ଧୀରେ ଯେପରି ତାଙ୍କର ଅବଚେତନ ମନରେ ଉଙ୍କି ମାରି ଉଠୁଛି । ବୁଲୁର ମୁହଁରେ ଜୟନ୍ତର କୌଣସି ସାଦୃଶ୍ୟ ଅଛି କି ନାହିଁ ତାହା ଦେଖିବାର ଏକ ଅସୁସ୍ଥ ମନୋବିକାର ତାଙ୍କର ଭିତରେ ଦେଖା ଦେଇଛି କିନ୍ତୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ମୁହଁ ଟେକି ଚାହିଁ ପାରୁ ନାହାନ୍ତି—ବୋଧହୁଏ ସାହସ ହେଉନାହିଁ । ପରିଶେଷରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଦ୍ରୁତ, ସୁତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶରସନ୍ଧାନୀ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଥରେ ଜୟନ୍ତର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲେ । କଣ ବା ବିଶେଷତ୍ୱ ଅଛି ଏ ମୁହଁରେ ?

ଏହି ମୁହଁଟି ସହିତ ସେ ଶୈଶବରୁ ପରିଚିତ କିନ୍ତୁ ଆଜି ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା ଏହା ଆଗରୁ ସେ ଯେପରି ଜୟନ୍ତର ମୁହଁକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନାହାନ୍ତି । ସେ ମୁହଁଟି ଯେପରି ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଯୁଗର ଏକ ଅପରିଚିତ ମୂର୍ତ୍ତି । ତାଙ୍କର ମାନସ ପଟରେ ଜୟନ୍ତର ଯେଉଁ ଛବି ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇ ରହିଛି ତାହା ବାସ୍ତବ ଜୟନ୍ତ ଠାରୁ ଅନେକ ପୃଥକ । ମଝିରେ ମଝିରେ ସେ ବନ୍ଧୁର ମୁହଁଟିକୁ ଚାହିଁ ଦେଖୁଛନ୍ତି—ଦେଖୁଛନ୍ତି ତାର ମୁହଁର ଛୋଟ୍ଟ ଛୋଟ ରେଖା ଗୁଡ଼ିକୁ, ତାର ସାମାନ୍ୟତମ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଭିତରେ ବୁଲୁ ସହିତ ଟିକିଏ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଖୋଜି ବାହାର କରାଯାଇ ପାରେ କି ନା ? ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବୁଲୁର ମୁହଁଟିକି ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖି ନେଉଛନ୍ତି—ଏଭଳି ଭାବରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି କେହି ଯେପରି ତାଙ୍କର ମନ ଗହନର ଗୋପନ ଝଡ଼ର ସନ୍ଧାନ ନ ପାଆନ୍ତି—ଖୁଆଇ ଦେବାର ଛଳନା କରି ତାର ମୁହଁଟା ସେ ବାରମ୍ବାର ଦେଖୁଛନ୍ତି ।

କେବଳ ଦୁଇଟି କଥା ତାଙ୍କର କାନରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଉଛି, "ଶିଶୁର ପିତା, ଶିଶୁର ପିତା ।" ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ଏହି ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦ ଯେପରି ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ କରୁଛି—ବୁକୁର ଉତ୍ଥାନ ପତନ ସହିତ ଏହି ଦୁଇଟି କଥା ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଚେତନାରେ ଆବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଉଠୁଛି । ମୁଣ୍ଡର ଶିରାଗୁଡ଼ିକ ଟଣଟଣ କରୁଛି । ଗୋଟାଏ ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ମୁଣ୍ଡଟା ଯେପରି ଛିଣ୍ଡିଯିବ । ଆଖି କାନ ଦେଇ ଯେମିତି ଅଗ୍ନି ବର୍ଷଣ ହେଉଛି । ହଁ, ଏହି ଯେଉଁ ଲୋକଟି ତାଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ଶାନ୍ତଶିଷ୍ଟ ଭଦ୍ରଲୋକ ପରି ବସିରହିଛି ହୁଏତ ସେ ତାଙ୍କର ପୁଅର, ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣାଧିକ, ସ୍ନେହର ପିତୁଳା ବୁଲୁର ଜନ୍ମଦାତା । ଗୋଟାଏ ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଯେପରି ତାଙ୍କର ଦେହଟା କୋରି କୋରି ଖାଉଛି । ଫୁଲଟି ଭିତରେ ଥରେ

କାଁଟ ପ୍ରବେଶ କଲେ ସେ ଯେପରି ଟିକିଟିକି କରି ତା'ର ପାଖୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ିକୁ କାଟି ବକଲଙ୍ଗ କରିଦିଏ ସେହିଭଳି ସନ୍ଦେହର କୀଟ ତାଙ୍କର ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ପ୍ରେମର ଫୁଲଟିକୁ କାଟିବାରେ ଲାଗିଯାଇଛି । ପ୍ରତାରଣାର ଜୁପକାଠରେ ସେ ଯେମିତି ଏକ ନୀରିହ ପଶୁ, କରୁଣ ଆଖିରେ ଗୃହିଁ ରହିଛନ୍ତି ଘାତକକୁ । ମୁକ୍ତର ସମସ୍ତ ଆବେଗ ଏକ ଅଦୃଶ୍ୟ ହସ୍ତ ପୋଛି ନେଇଛି ସେହି ଆଖିରୁ, ଏଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ମଣିଷ ଯେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ପାଗଳ ହୋଇଯିବ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହର ଅବକାଶ ନାହିଁ । ମଣିଷ ଏହିଭଳି ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଚିତ୍କାର କରି କ୍ରନ୍ଦନ କରିଉଠେ, ମାଟିରେ କଚଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼େ—ଆଗରେ ଯାହାପଡ଼େ ତାକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରେ । ଗୋଟାଏ ତୀକ୍ଷ୍ଣଧାର ଛୁରୀରେ ନିଜର ବୁକୁ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କରିଦେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାହେଲା ; ତାହାହେଲେ ହୁଏତ ଏ ଜ୍ୱାଳାର ହେବ ପରିସମାପ୍ତି, ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ମନରେ ଆସିବ ଶାନ୍ତି, ସେ ବଂଚିଯିବେ ।

ବଞ୍ଚି ରହିବାରେ ଯେପରି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । ଏପରି ଭାବରେ କଣ ଜୀବନ ଧାରଣ କରା ଯାଇପାରେ । ଯନ୍ତ୍ରଭଳି ସକାଳୁ ଉଠିବା, ଆହାର କରିବା, ରାସ୍ତାରେ ନିରୁଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଭାବରେ ବୁଲିବା, ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଫେରି ଭୋଜନ ପରେ ଶଯ୍ୟା ଗ୍ରହଣ କରିବା ; ନୂତନତ୍ୱ ନାହିଁ, ବିଶେଷତ୍ୱ ନାହିଁ ଆଉ ଆହାରେ ବିହାରେ ସ୍ୱପ୍ନେ ଜାଗରଣେ ତାଙ୍କର ମନଭିତରେ ରହିବ ଗୋଟାଏ ସନ୍ଦେହ—ଜୟନ୍ତ ବୁଲୁର ଜନ୍ମଦାତା, ତମସା ଜୟନ୍ତର ପ୍ରେମିକା । ଏହି ସନ୍ଦେହ ରାତିର ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଭଳି ଗୃପି ରହିଥିବ ତାଙ୍କର ବୁକୁ ଉପରେ—ଏହି ଶ୍ୱାସରୋଧକାରୀ ସନ୍ଦେହର ବୋଝ ନେଇ ସେ କପରି ଭାବରେ ଜୀବନର ଅବଶିଷ୍ଟ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବେ । ନା···ସେ ଶକ୍ତି ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ସଞ୍ଚୟ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ନିଜର

ପୋଷାକ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାର କ୍ଷମତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ରହିବ ନାହିଁ, କୌଣସି କଥା ଚିନ୍ତା କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ମୁହଁ ଟେକି କାହାରି ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ବି କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ମୁହଁଟି ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ଦିନେ ତାଙ୍କର ଜୀବନ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲଭି କରୁଥିଲା ସେହି ମୁହଁ ଆଜି ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟଙ୍ଗ କରିବ । ପ୍ରତିଦିନ, ପ୍ରତି ଘଣ୍ଟା, ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତି ଏହି ଭୀଷଣ ସତ୍ୟକୁ ଜାଣିବାକୁ, ତାକୁ ଅନୁମାନ କରିବାକୁ, ତାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରିବେ । ଭାଗ୍ୟର କି ନିଦାରୁଣ ପରିହାସ, ନିଜର ପୁଅର ମୁହଁକୁ ସାହସ କରି ଚାହିଁ ପାରିବେ ନାହିଁ । ସେହି ଭୀଷଣ ସନ୍ଦେହ ଅହରହ କଣ୍ଟାଭଳି ତାଙ୍କର ସର୍ବାଙ୍ଗ ଫୋଡ଼ି ରକ୍ତାକ୍ତ କରି ତୋଳିବ । ଦେହର ଅସ୍ଥି ମଜ୍ଜା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛିଣ୍ଡିଯିବ । ତଥାପି ତାଙ୍କୁ ବଞ୍ଚି ରହିବାପାଇଁ ହେବ—ଗୋଟାଏ ଘରେ ବୁଲୁ ଆଉ ତମସା ସହିତ ବାସ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବୁଲୁକୁ ସ୍ନେହ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଅଥଚ ତାକୁ ଘୃଣା ବି କରିବାକୁ ହେବ । ହାୟ ଭଗବାନ ! ଯଦି ସେ ଜାଣିପାରନ୍ତେ ଯେ କିଏ ନୁହେଁ ବୁଲୁର ପିତା ତେବେ ସେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ-ଯାଆନ୍ତେ । ମନରେ ଆସନ୍ତା ଶାନ୍ତି, ଅନ୍ତର୍ଜ୍ୱାଳା ଶେଷ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା । ନିଜର ଦୁଃର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ମାନିନେଇ ପାରନ୍ତେ, ଏ ଯନ୍ତ୍ରଣା ବି ସହ୍ୟ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଏହି ସଂଶୟ ଭିତରେ ବଞ୍ଚିରହିବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମ୍ଭବ ।

ଯଦି ଜାଣି ନ ପାରନ୍ତି ତେବେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣା ତାଙ୍କୁ ଭୋଗ କରିବାକୁ ହେବ । ବୁଲୁକୁ ଆଦର କରିବା ପାଇଁ ହେବ, ଚୁମ୍ବନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, କୋଳରେ ବସେଇ ଗେଲ କରିବା ପାଇଁ ହେବ ଆଉ ସନ୍ଦେହର ଜ୍ୱାଳାରେ ଜଳିପୋଡ଼ି ମରିବା ପାଇଁ

ହେବ ।···ବୁଲୁ ହୁଏତ ମୋର ଔରସ ଜାତ ସନ୍ତାନ ନୁହେଁ ? ଏହି ପ୍ରାଣଘାତୀ ସନ୍ଦେହର ବିଷ ମନଭିତରେ ପୂରେଇ ରଖି କେମିତି ଭାବରେ ସେ ବଞ୍ଚିବେ । ତା'ଅପେକ୍ଷା ବୁଲୁର ମୁହଁ ନ ଦେଖିବା, ତାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ଅନେକ ଭଲ । ଜନବହୁଳ କର୍ମବ୍ୟସ୍ତ ରାଜପଥରେ ତାକୁ ପକେଇରଖି ଚାଲିଯିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅନେକ ମଙ୍ଗଳ । ନଚେତ ଦୂରକୁ···ବହୁଦୂରକୁ ଚାଲିଯିବା ପାଇଁ ହେବ । ଯେଉଁଠି କେହି ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବେ ନାହିଁ, ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେଉଁଠି ଏହି ଗୁପ୍ତ ପ୍ରଣୟକାହାଣୀ ଆଉ ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଦରଜାଟା ହଠାତ୍ ଖୋଲିଯିବା ମାତ୍ରକେ ସେ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ତମସା ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆସି କହିଲା, "ମୋତେ ଭୀଷଣ ଭୋକ ହେଉଛି । ତୁମକୁ ବି ତ ଭୋକ ହେଉଥିବ ନୁହେଁ ଜୟନ୍ତ ?

ଜୟନ୍ତ ହଁ କିମ୍ବା ନା କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଅଳ୍ପ ଇତସ୍ତତ ଭାବରେ ବହୁ କୁଣ୍ଠାର ସହିତ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ କହିଲା "ତା ତ ନିଶ୍ଚୟ । ତାପରେ ଦୁହେଁ ଖାଇବା ପାଇଁ ବସିଲେ । ମାନସ ମନକୁମନ ଭାବିଲେ ଏମାନେ ସତରେ କଣ କିଛି ଖାଇ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ନା ଗୋପନରେ ଦୁହେଁ ପ୍ରେମ କରୁଥିଲେ । ହୁଏତ ସେଥିପାଇଁ ତାମସୀର ଏତେ ଡେରି ହେଲା ।

ଦୁଇଜଣ ଭଲଭାବରେ ଖାଇଲେ । ସେମାନେ ବେଶ କ୍ଷୁଧିତ ଥିବାର ଅନୁମାନ କରାଗଲା । ତମସା ବେଶ ଚୁପ୍‌ଚାପ ରହିଛି । ମଝିରେ ମଝିରେ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଛି ଆଉ ଅଣ୍ଟା ଝାପରା କରୁଛି । ମାନସ ଲୁଚି ଲୁଚି ସ୍ତ୍ରୀର ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ୍ୟ

କରୁଛନ୍ତି । ତମସାର ଦେହରେ ଗୁରଇନା ବ୍ଲୁ ରଙ୍ଗର ଶାଢ଼ୀ । ସୁନ୍ଦର ଅଳକଗୁଚ୍ଛ, ଶୁଭ୍ର ଗ୍ରୀବାଦେଶ ଆଉ ସୁଗୋଲ ଦୁଇଟି ହାତ ତାର ହାଲୁକା ଚହଟୁଳ ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ପୋଷାକରୁ ଆବରଣ ମୁକ୍ତ । ଯେପରି ଅନନ୍ତ ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଭରୁ ଫେନିଳ ସୁକ୍ତ ଉଙ୍କି ମାରୁଛି ।

ଏହି ହତଭାଗ୍ୟ ଲୋକଟା ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ତମସା ଏତେ ରାତିଯାଏ କଣ କରୁଥିଲା ? ମାନସବାବୁ କଳ୍ପନାରେ ସମସ୍ତ ଦେଖି ପାରିଲେ । ଜୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଚୁମ୍ବନ କରୁଛନ୍ତି—ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ଆବେଗରେ ପ୍ରେମ ନିବେଦନ କରୁଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ ପାଖାପାଖି ବସିରହି । ଆଖିଆଗରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଅଥଚ ସବୁ ରହସ୍ୟାବୃତ—ଘନ କୁହୁଡ଼ିରେ ଆବୃତ୍ତ ଏକ ରହସ୍ୟାଲୋକ, ତାଭିତରୁ କିଛି ହେଲେ ଅନୁମାନ କରିବା ଦୁଃସାଧ୍ୟ ।

ଯଦି ପ୍ରଥମ ଦିନରୁ ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ଠକେଇ ଥାଆନ୍ତି ତେବେ ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ କି ପ୍ରତାରଣା ବା କରିନାହାନ୍ତି ? ଏହା କଣ ସମ୍ଭବ । ଯେହେତୁ ତାଙ୍କର କିଛି ବ୍ୟାଙ୍କ ବେଲେନ୍ସ ରହିଛି ସେଥିପାଇଁ କଣ ତାଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ସୁହୃଦୟ ମଣିଷକୁ, ତାଙ୍କର ସରଳବିଶ୍ୱାସର ସୁଯୋଗ ନେଇ ସେମାନେ ବୋକା ବନେଇବେ । ମଣିଷର ଭଣ୍ଡାମି କାହିଁକି ତାର ଆତ୍ମାରେ ଫୁଟି ଉଠେନା, ହୃଦୟର କାଳିମା କାହିଁକି ଆତ୍ମାର ଶୁଭ୍ର ଆଲୋକରେ ପ୍ରକାଶ ହୋଇ ପଡ଼େନା ? ପବନ କାହିଁକି ସେମାନଙ୍କର ମୁଖା ଖୋଲି ଦିଏନା ? ଯେଉଁ କଣ୍ଠରୁ ପବିତ୍ର ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରିତ ହୁଏ ସେହି କଣ୍ଠରୁ କେମିତି ପୁଣି ହୁଏ ମିଥ୍ୟା କଥାର ସ୍ଫୁରଣ । ଯେଉଁ ଆଖିରେ ମଣିଷ ଅକୃତ୍ରିମ ସପ୍ରେମ ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରେ, ସେହି ଆଖିରେ ପୁଣି ଏତେ ମିଥ୍ୟା, ଏତେ ଚତୁର ଅଭିନୟ । ଏହି କୁତ୍ସିତ ଅକୃତଜ୍ଞ ଦୁନିଆଁରେ ହୁଏତ ସବୁ

କିଛି ସମ୍ଭବ । ମାନସ ବାବୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । କୌଣସି ଗୋଟାଏ ବିଶେଷ ଇଙ୍ଗିତ, କୌଣସି ଅସ୍ୱାଭାବିକ କଥାବାର୍ତ୍ତା, କିଛି ଗୋଟାଏ ସୂତ୍ର ପାଇଲେ ହୁଏ । ହଠାତ୍ ଭାବିଲେ, ନା ବର୍ତ୍ତମାନ କିଛି ହେବନାହିଁ । ଆଜି ହିଁ ଲୁଚି ରହି ଏମାନଙ୍କୁ ଧରିବା ପାଇଁ ହେବ । ତାପରେ ତମସାକୁ ଛଳନା କରି କହିଲେ "ମୁଁ ଗୋଟାଏ ବିଶେଷ ଜରୁରୀ କାମରେ ଘଣ୍ଟାଏ ଦି'ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ବାହାରକୁ ଯାଉଛି ।

ତମସା ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ହସିହସି କହିଲା "ବେଶ ମୁଁ ତ ଆଉ ଏଇକ୍ଷଣି କୁଆଡ଼େ ଯାଉନାହିଁ । ତୁମେ ଫେରି ଆସିବା ଯାଏ ଆମେ ଏଇଠି ଅପେକ୍ଷା କରିବୁ । ଜୟନ୍ତ ବି ରହିଛନ୍ତି, ଆମେ ଦୁହେଁ ବସିବସି ଗଳ୍ପ କରୁଛୁ । ଏହାରି ଭିତରେ ତୁମେ ବାହାରୁ ବୁଲି ଆସ । ତାପରେ ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲା "ବୁଲୁ କୁ ବିଛଣାରେ ଶୁଆଇ ଦେଇ ତୁ ନିଜେ ଶୋଇଯାଆ ।

ମାନସ ବାବୁ ଉଠିଲେ । ପାଦ ଦୁଇଟି ଥରୁଛି । କାନମୂଳ ଭାଁ ଭାଁ କରୁଛି । ଆଖିକି କିଛି ଦିଶୁନାହିଁ, କାନକୁ କିଛି ଶୁଭୁ-ନାହିଁ, ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଶିରପ୍ରଶିରା ଗୁଡ଼ାକ ଯେପରି ଟନ୍‌ଟନ୍ କରୁଛି । କହିଲେ "ଆଚ୍ଛା ମୁଁ ଆସୁଛି, ପୁନର୍ବାର ଦେଖାହେବ । ସେ ଟଳି ଟଳି ଆଗେଇ ଗଲେ । ସ୍ୱାଭାବିକ ମଣିଷ ଭଳି ସେ ଆଦୌ ଚାଲି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ପାଦ ଯୋଡ଼ାକ କମ୍ପୁଛି । ଭୟହେଲା ହୁଏତ ପଡ଼ିଯିବେ । କାନ୍ଥଧରି କୌଣସି ରକମରେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ । ପାଦତଳୁ ମାଟି ଯେପରି ଅପସରି ଯାଉଛି । ଉତ୍ତାଳ ତରଙ୍ଗ ବିକ୍ଷୁବ୍‌ଧ ସମୁଦ୍ର ବକ୍ଷରେ କ୍ଷୁଦ୍ର, ଅସହାୟ ଜାହାଜ ଭଳି ପୃଥିବୀଟା ଦୋହଲି ଉଠୁଛି ।

ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ଏହାରି ଭିତରେ ବୁଲୁକୁ ନେଇ ଯାଇଛି ।

କବାଟ ବନ୍ଦ ହେବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ତମସା ଓ ଜୟନ୍ତ ଡ୍ରଇଂ-ରୁମ୍‌ରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ଜୟନ୍ତ ତମସାକୁ କହିଲା "ତୁମେ କଣ ହତାହତ ଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଲଣି ? ନ ହେଲେ ଏମିତି ନିର୍ଯାତନ ? ଏହା କିନ୍ତୁ ତୁମର ଭାରି ଅନ୍ୟାୟ ।

ତମସା କ୍ରୋଧ ମିଶ୍ରିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା "ରଖ ରଖ ବହୁତ ହୋଇଛି, ତୁମ କଥା ଶୁଣିଲେ ମୋର ହାଡ଼ ଜଳିଯାଏ । ଆଜିକାଲିତ ଦେଖୁଛି ବନ୍ଧୁପ୍ରୀତି ଦରଦ ଖୁବ୍ ବେଶୀ । କିଛିଦିନ ଧରି ଅନୁମାନ କରୁଛି ତୁମେ ମାନସକୁ ଜଣେ ଉଚ୍ଚଦରର ସହ୍ୱଦ ବୋଲି ଭାବି ନେଇଛ । ଏହା ତୁମର ଗୋଟାଏ କୁସଂସ୍କାର । ଏମିତି କଥା ଶୁଣିବାକୁ ମୋତେ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗେନା ।

ଜୟନ୍ତ ସହଜ ଭାବରେ ସୋଫା ଉପରେ ଦେହ ମେଲେଇ ଦେଇ କହିଲା "ମୁଁ ତାକୁ ମୋଟେ ସହ୍ୱଦ ବୋଲି ଗଣନା କରୁ ନାହିଁ, ତା'ଛଡ଼ା ଏଭଳି ଅଦ୍‌ଭୁତ କଳ୍ପନା ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ମୋର ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତରେ ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାଟା ଚିନ୍ତା କରି ଦେଖିବା ଉଚିତ । ଆମର ଏହି ବିପନ୍ନଜନକ ଅବସ୍ଥାରେ ଜାଣିଶୁଣି ତାକୁ ଏଭଳି ବିରକ୍ତ କରିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ, ଆଉ ଏହାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ହୁଏନା ।

ତମସା ଓଠରେ ହସ ଖେଳେଇ କହିଲା, ବାଃରେ ମୁଁ କେଉଁଠିବେଳେ ଝଗଡ଼ା କରୁଛି । ପ୍ରକୃତରେ ଜୟନ୍ତ ! ଲୋକଟାକୁ ଦେଖିଲେ ମୋର ସର୍ବାଙ୍ଗ ଜଳିଯାଏ । ଗୋରୁ ଭଳି ନିରୀହ, ବୁଦ୍ଧିବୃତ୍ତି ହୀନ । ପଶୁଟାର ଯେମିତି ବ୍ୟବହାର ପାଇବା ଉଚିତ ମୁଁ ତାକୁ ଠିକ୍ ସେମିତି ବ୍ୟବହାର କରେ । ଜୟନ୍ତ ଏଥର ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ବେଶ୍ ଟିକିଏ ରୂଢ଼ ଗଳାରେ କହିଲା, "ତୁମେ ବି ଠିକ୍ ପଶୁ ଭଳି କାମ କରୁଛ । ଦେଖୁଛି ସବୁ

ନାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରକୃତି ସମାନ । ବୁଦ୍ଧିଶୁଦ୍ଧି ବୋଲି କୌଣସି ଜିନିଷ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ନାହିଁ । ଭଗବାନ ଯେ କେଉଁ ଧାତୁରେ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଗଢ଼ିଛନ୍ତି—ସେ କଥା ଭାବିବା ଉଚିତ । ଆଚ୍ଛା ଦେଖ ତ ମାନସ କେତେ ଭଦ୍ର, କେତେ ଦୟାଳୁ ଆଉ କି ପ୍ରକାର ହୃଦୟବାନ ମଣିଷ—ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ । ଏତେ ବେଶୀ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ ତାର ଏ ସରଳ ବିଶ୍ୱାସକୁ ବୋକାମି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇ ପାରେ । ତଥାପି ତାର ଚରିତ୍ର, ତାର ବ୍ୟବହାର କଥା ଚିନ୍ତା କରି ଦେଖ—ତୁମକୁ ସେ କେତେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦେଇଛି । ତା'ଛଡ଼ା ମୁଁ ବେଳଅବେଳରେ ଆସେ, ତୁମେ ସମୟ ଅସମୟରେ ମୋ ସହିତ ବାହାରକୁ ଯାଅ ଆଉ ତୁମ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଘରକୁ ଫେରିଆସ । ସେ ତ ଆମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପଦେ ହେଲେ କୁହେନା, ଆଉ ଆମକୁ ଟିକିଏ ବି ସନ୍ଦେହ କରେନା । ଆମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଧୀନ, ସେ ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ ଆମକୁ ବିରକ୍ତ କରିବାକୁ ଆସେନା । ତୁମେ ତୁମର ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ସବୁକିଛି କରୁଛ ତଥାପି ତାକୁ ବାକ୍ୟବାଣରେ ଅତିଷ୍ଠ କରି ତୋଳୁଛ । କିନ୍ତୁ ମନେରଖ ସିଏ ବି ମଣିଷ ଦିନେ ନା ଦିନେ ତାର ସୁପ୍ତ ପୌରୁଷ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିବ । ତାର ମର୍ଯ୍ୟାଦିତ ଲାଂଛିତ ପୌରୁଷ ସେଦିନ ଆମକୁ ଚୂନାଚୂନା କରି ଅଳିଆ ଗଦାରେ ଫିଙ୍ଗିଦେବ । ଆଉ ସେ ସର୍ବନାଶର ଦିନ ତୁମେହିଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣୁଛ ।

ତମସା ପୁଣି ବିରକ୍ତିରେ ଜୟନ୍ତକୁ ଚାହିଁ କହିଲା—କହୁଛି ନା ତୁମର ଏସବୁ କଥା ମୋତେ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗେନା । ଆଉ ତା'ଛଡ଼ା ମୋର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲଜ୍ଜାର କଥା ଯେ ତୁମେ ଏହି ଗଧଟାକୁ ଭୟ କର । ତୁମେ କାପୁରୁଷ । ଦେଖୁଛି ସବୁ ପୁରୁଷ ଗୁଡ଼ାକ ସମାନ । ସମସ୍ତେ କାପୁରୁଷ ।

ଜୟନ୍ତ ଏଥର ନିଜକୁ ସଞ୍ଜତ ରଖି ପାରିଲ ନାହିଁ । ତୀକ୍ଷ୍ଣ ସ୍ୱରରେ କହିଲ, "ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହେଁ ତୁମର ସେ କି କ୍ଷତି କରିଛି । ତୁମକୁ ସେ କଣ ସୁଖରେ ରଖିନାହିଁ ? କାହିଁକି ତୁମେ ଦିନ ରାତି ତାର ପଛରେ ଲାଗିଛ । ତୁମକୁ ପ୍ରତାରିତ କରି ସେ କଣ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ପ୍ରେମ କରୁଛି । ମୁଁ ଜାଣେ ଆଉ ତୁମେ ବି ଠିକ୍ ଭାବରେ ଜାଣ ଏହା ଭିତରୁ କୌଣସି କଥା ସତ ନୁହେଁ । ତେବେ ତୁମେ କାହିଁକି ତାକୁ ଏଭଳି କଷ୍ଟ ଦେଉଛ ? କାହିଁକି ଦୁର୍ବିସହ କରି ତୋଳୁଛ ତାର ଜୀବନ । ତାର ସହନଶୀଳତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଏଭଳି କରିବା ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ । ତା' ଛଡ଼ା ତୁମେ ନିଜେ ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ, ତୁମେ ତା ସହିତ ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କରିଛ । ତୁମର ବିବେକ ତୁମକୁ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦଂଶନ କରୁଛି ତେଣୁ ତୁମେ ତୁମର ସ୍ୱାମୀ ଉପରେ ନେଉଛ ତାର ପ୍ରତିଶୋଧ ।

ତମସାର ଆଖିରୁ ଯେପରି ବିଚ୍ଛୁରିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ଅଗ୍ନିକଣା—ସେ ଅଗ୍ନିଶିଖା ଲେହନ କରି ଯାଉଛି ଜୟନ୍ତର ସର୍ବାଙ୍ଗ । କେତେ ସମୟ ପରେ ସେ କହିଲ, "ଶେଷରେ ତୁମେ ବି ମୋର ଦୋଷ ଦେଉଛ । ମୁଁ ମାନସକୁ ପ୍ରତାରିତ କରିଛି ତୁମେ ଏକଥା ନିସଙ୍କୋଚରେ କହି ପାରିଲ । କି କୁତ୍ସିତ ତୁମର ମନଟା । ଦୁନିଆରେ ଦେଖୁଛି ସବୁକଥା ସମ୍ଭବ ।

ଜୟନ୍ତ ଲଜ୍ଜାରେ ମୁଣ୍ଡପୋତି ରହିଲ । ଆତ୍ମପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରିବା ଚେଷ୍ଟାରେ କହିଲ, "ମୁଁ ତମର ଦୋଷ ଦେଉନାହିଁ । ମୁଁ କେବଳ କହିବାକୁ ଚାହେଁ, ତୁମେ ତୁମର ସ୍ୱାମୀ ସହିତ ଭଲ ବ୍ୟବହାର କର । ତାର ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେହିଁ ଆମର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବଜାୟ ରହିଛି, ଏତିକି ମନେ ରଖିଲେହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ଆଉ ମୋର

କିଛି କହିବାର ନାହିଁ । ଜୟନ୍ତ ଏତକ କହିସାରି ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲା ତମସା ବସିଥିବା ସୋଫା ଉପରକୁ । ଆଖିରେ ଉଦଗ୍ର କାମନା, ଧୀରେ ଧୀରେ ହାତ ବୁଲେଇ ଆଣିଲା ତମସାର କୁଞ୍ଚିତ କେଶରାଶି ଭିତରେ । ତମସା ଭୁଲିଗଲା ତାର ସମସ୍ତ ଅତୀତ । ଦୁଇଜଣଯାକ ଖୁବ୍ ପାଖାପାଖି ବସିଛନ୍ତି, ଦୁହିଙ୍କ ଦେହରେ ବାଜୁଛି ପରସ୍ପରର ନିଶ୍ୱାସ ।

ଜୟନ୍ତ—ଜୟନ୍ତ ମହାପାପ । ଠିକ୍ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ପ୍ରାଗୈତିହାସିକ ପଶୁ ଆଉ ତମସା ଆଦିମାନବୀର ଏକ ଆଧୁନିକ ସଂସ୍କରଣ । ତମସାର କେଶବାସ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ । ନିଟୋଳ ସ୍ତନର କିଛି ଅଂଶ ଅତି ଅଶ୍ଳୀଳ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଉଛି ବାହାରକୁ ଆଉ ଜୟନ୍ତ ତାର ଦେହରେ, ଗ୍ରୀବା ମୂଳରେ, ଓଠରେ, ଆଖିପତାରେ ଉନ୍ମାଦ ଭଳି ଚୁମ୍ବନ କରି ଯାଉଛି । ପଶୁ ଯେମିତି ନିଜର ଜୈବିକ କ୍ଷୁଧା ପରିତୃପ୍ତ କରିବା ଆଗରୁ ପୁଚ୍ଛ ବିସ୍ତାର କରି ମାଈ ପଶୁଟିର ସମଗ୍ର ଦେହ ଲେହନ କରିଯାଏ । ବେକରେ ବେକ ଲଗେଇ ଗେଲ କରେ ଜୟନ୍ତ ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ତମସାର ଓଠ ଉପରେ ଓଠ ଲଗେଇ ତାର ଦେହରେ କାମନାର ବହ୍ନିଶିଖା ଜଳେଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ଜୟନ୍ତ ବିରାଟ ଅକ୍ଟୋପାସ ଭଳି ଆକ୍ରମଣ କଲା ତମସାକୁ । ତା'ପରେ ସେହି ସୋଫା ଉପରେ ଚାଲିଲା ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରେମଲୀଳା । ତମସା ଦେହରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅପସାରଣ କରିଦେଲା ତାର ଦୈହିକ ଆବରଣ । ଇସ୍ ! ତା'ପରେ ଦୁଇବାହୁରେ ଜୟନ୍ତର ଗଳା ବେଷ୍ଟନ କରି ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟିକୁ ଛନ୍ଦି ଦେଲା ଜୟନ୍ତର ଗୋଡରେ । ତାର ନଗ୍ନ ଦେହର ବଳିଷ୍ଠ ବୁକୁରେ ବାରମ୍ବାର ଚାପ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା ଜୟନ୍ତ । ନରମ ଗଣ୍ଡଦେଶରେ ଆଙ୍କିଲା ଦନ୍ତର ଆଘାତ । ଜୟନ୍ତର

ବଳିଷ୍ଠ ବାହୁର ପରିଧି ଭିତରେ ତମସା ଗଭୀର ପରିତୃପ୍ତିରେ ତାର ଆଖି ମୁଦି ଦେଲା । ନିଜକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଗୋଟାଏ କାମାନ୍ଧ ପୁରୁଷ ପାଖରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେବାର ଆନନ୍ଦ ଓ ତୃପ୍ତି ତାର ସମଗ୍ର ଦେହ ଓ ମନରେ । ତମସା ସେହିଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଶୋଇ ରହିଲା ବହୁ ସମୟ ଧରି । ଭୋଜନ ପରେ ଭୁକ୍ତାବଶିଷ୍ଟ ଯେପରି ପଡ଼ି ରହେ ସେମିତି ପଡ଼ି ରହିଲା ତମସାର ଉଲଗ୍ନ ଦେହ । କୁତ୍ସିତ, କଦାକାର ଗୋଟାଏ ନାରୀର ଦେହ ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ଚର୍ମର ଆବରଣ ତଳେ ଅସଂଖ୍ୟ ବିଷାକ୍ତ ଜୀବାଣୁର ବସା । ତମସାର ଦେହର ଲାଳିତ୍ୟ ଯେମିତି ଲାଳସାରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ନିର୍ଲଜ୍ଜ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି, ମୁଖର କମନୀୟତା ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛି କାମନାର ରୁଢ଼ତାରେ—

ତମସା ଗୋଟାଏ ସାଧାରଣ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର କନ୍ୟା, ମୋଟାସୋଟା ବେଶ୍ ଗୋରା, ସୁନ୍ଦରୀ ନ ହେଲେହେଁ ଅସୁନ୍ଦରୀ ନୁହେଁ । ଦୁଇ ନୀଳ ଆଖିରେ ଅଛି ଅଳ୍ପ ବ୍ୟବସାୟିକ ଭାବ, ଅଳ୍ପ ଚଟୁଳତା ମିଶି ରହିଛି ତା ସହିତ । ଦରଜା ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ଦୃଷ୍ଟିବାଣରେ ଆହତ କରି ଆଦର ସହକାରେ ଭିତରକୁ ଟାଣିନେବାର କାୟଦା ତାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜଣାଥିଲା । ଏହି ଭାବରେହିଁ ଦିନେ ହଠାତ୍ ତାର ବିବାହ ହେଲା ।

ମାନସବାବୁ ପ୍ରାତଭ୍ରମଣରେ ବାହାରିବା ସମୟରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ଏହି ତରୁଣୀଟିକୁ ଦେଖନ୍ତି । ଯେମିତି ସେହି ନାରୀର ରୂପରେ ଭୟଙ୍କର ନିଶା । ସେହି ନିଶାରେ ଏହି ସାଦାସିଧା ମଣିଷଟା ଆଲାପ କରନ୍ତି ତମସା ସହିତ, ତା'ପରେ ହୁଏ ତାଙ୍କର ବିବାହ ।

ତମସା ଧୀରେ ଧୀରେ ସଜାଗ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଆଖିରୁ ତାର କମି କମି ଆସିଲା ଉନ୍ମାଦନା । ଜୟନ୍ତକୁ କହିଲା "ଦେଖୁଛି

ତୁମେ ଗୋଟାଏ କାପଟ ଓଲୁ, ଏକଥା କାହିଁକି ତୁମେ ବୁଝି ପାରୁନ ଯେ ସିଏ ମୋତେ ବିବାହ କରିଛି, ମୋତେ ଅର୍ଥର ବିନିମୟରେ ଖରିଦ କରି ରଖିଛି ବୋଲି ମୁଁ ତାକୁ ଘୃଣାକରେ । ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥା, ପ୍ରତ୍ୟେକ କାମ, ତାର ଚିନ୍ତା ଭାବନା, ସମସ୍ତ ମୋର ସ୍ନାୟୁ ଉପରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସୃଷ୍ଟି କରେ । ପ୍ରତିଦିନ, ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ତାର ଜଡ଼ତା—ତୁମେ ଯାହାକୁ କହୁଛ ତାର ଦୟା ; ତାର ନିରୁଦ୍ଦିଗ୍ନତା—ତୁମେ ଯାହାକୁ କହୁଛ ତାର ବିଶ୍ୱାସ, ମୋତେ ଆଘାତ କରେ । ମୁଁ ସହ୍ୟ କରି ପାରେନା, ମୋର ସର୍ବାଙ୍ଗ ହୁତ୍ ହୁତ୍ ହୋଇ ଜଳିଉଠେ । ମନ ବିଦ୍ରୋହ କରି ଉଠେ । ତା ଅପେକ୍ଷା ନାରୀ ଜୀବନରେ ସବୁଠାରୁ ଯାହା ବଡ଼ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ତୁମକୁ ବସେଇବା ବଦଳରେ ମୁଁ ତାକୁ ବସେଇବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛି । ତୁମକୁ ବରଣମାଳ ଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାରି ଗଳାରେ ଯେଉଁ ବରଣମାଳ ଦେଇଛି ତାହା ଆମ୍ଭର ଏକ ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଦିନରାତି କଣ୍ଟା ଭଳି ବିନ୍ଧୁଛି । ଯଦିଓ ସେ ଆମର କୌଣସି ସଂପର୍କରେ ନଥାଏ, ଆମର କୌଣସି କାମରେ ବାଧା ଦିଏନା, ନିଜର ଅଧିକାର ଦାବୀ କରେନା ତଥାପି ଏହି ନିରୀହ ଦୁର୍ବଳ ମଣିଷଟିକି ସଦାସର୍ବଦା ଆମ ମଝିରେ ଦୁର୍ଲଂଘ୍ୟ ପ୍ରାଚୀର ଭଳି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରେ ! ମନେ ହୁଏ କେବଳ ତାହାରି ପାଇଁ ଆମେ ଏହି ଆତଙ୍କ ଭିତରେ ବାସ କରୁଥାଇଁ; ତାରି ପାଇଁ ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଆପଣାର କରି ପାରୁନାହୁଁ । ତା ବ୍ୟତୀତ··· ତା ବ୍ୟତୀତ··· ଏହା ଏକାବେଳକେ ଅସହ୍ୟ ଯେ ସେ ଆମକୁ ଭୁଲେ ହେଲେ ସନ୍ଦେହ କରେନା । ସେ ଶକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲେଖକଟାର ନାହିଁ । ତାକୁ ମୁଁ ସ୍ୱାମୀ ବୋଲି କଳ୍ପନା ବି କରି ପାରେନା, ଅଥଚ ସେ ଯେ ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଏହା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ,

ନିଷ୍ଠୁରଣ ସତ୍ୟ । ସ୍ୱୀକାର ନକରି କୌଣସି ଉପାୟ ନାହିଁ । ଏହା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ମୋର ସର୍ବ ଶରୀର ରୋମାଞ୍ଚିତ ହୋଇ ଉଠେ । ମଝିରେ ମଝିରେ ମନେ ହୁଏ ଗଧଟାର କାନ ଦୁଇଟା ଧରି ଚିତ୍କାର କରି କହନ୍ତି, "ତୁ କ'ଣ ଅନ୍ଧ ? ଦେଖି ପାରୁନା ଜୟନ୍ତଙ୍କୁ ମୁଁ ଭଲପାଏ ?" ଲୋକଟା ଯଦି ମୋତେ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ସନ୍ଦେହ କରନ୍ତା, ରାଗନ୍ତା, ଈର୍ଷା କରନ୍ତା, ସ୍ୱାମୀତ୍ୱର ଅଧିକାର ଦାବି କରନ୍ତା ତାହାହେଲେ ହୁଏତ ତାକୁ ଏତେ ଘୃଣା ମୁଁ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଜୟନ୍ତ ହସି ହସି କହିଲା, "ଆପାତତ ଟିକିଏ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ଚୁପ୍ ରହ । ଆମ ଜୀବନରେ ଜାଣିଶୁଣି ଅଶାନ୍ତିର ଆବାହନ କରି ଆଣନାହିଁ । ତାହା ହେଲେହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ।

ତମସା କହିଲା ସେ ବିଷୟରେ ତୁମେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହିପାର । ଏତେ ବୋକା ଝିଅ ମୁଁ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଏ ବିବେକହୀନ ମଣିଷଟାକୁ ପୁଣି ଭୟ କାହିଁକି ? ମୁଁ ତାକୁ ଯେ କେତେ ଘୃଣା କରେ, ତାର ମୁଖ ଦର୍ଶନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେ ମୋ ପାଖରେ ବିରକ୍ତିକର ତାହା ତୁମେ ଆଦୌ ବୁଝି ପାରିବ ନାହିଁ । ତାହା ମୋର ମଧ କଳ୍ପନାତୀତ । ଦେଖୁଛି ମାନସଙ୍କୁ ତୁମେ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଅ । ତାଙ୍କୁ ଆଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କର । ପୁରୁଷଗୁଡ଼ିକ ସତରେ ବଡ଼ ରହସ୍ୟମୟ ।

କିନ୍ତୁ ଜୀବନତ ଅଭିନୟ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଜଣେ ଜଣେ କୁଶଳ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀ । ମୁଖା ପିନ୍ଧି ବିଭିନ୍ନ ଚରିତ୍ରରେ ଅଭିନୟ କରୁ । ଅଭିନୟ ସରିଗଲେ ମୁଖା ଫିଙ୍ଗି ଆମେ ପୁଣି ଫେରିଯାଉ ସେହି ସର୍ବଶକ୍ତିମାନଙ୍କ

ଇଙ୍ଗିତରେ । ଆଉ ଏଇ ଅଭିନୟ ଯେ ଜୀବନର ଏକ ପ୍ରୟୋଜନ ଏକଥା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜାଣି ରଖିବା ଉଚିତ ।

କିନ୍ତୁ ଏଠି ଅଭିନୟ କରିବା ବା ନ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁ ନାହିଁ ଏହା ହୃଦୟର କଥା, ଅନୁଭୂତିର କଥା । ତୁମେ ପୁରୁଷଗଣ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷକୁ ପ୍ରତାରଣା କର ମନେ ହୁଏ ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଅ—ତାଙ୍କୁ ତୁମେ ପସନ୍ଦ କର, ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତୁମର ଗୋଟାଏ ସହାନୁଭୂତି ଥାଏ କିନ୍ତୁ ନାରୀ ଜାତିଟା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଲଗା, ପୁରାପୁରି ଭିନ୍ନ ଧାତୁରେ ଗଢ଼ା । ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆମେ କୌଣସି ପୁରୁଷକୁ ପ୍ରତାରଣା କରିବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କରୁ, ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ଆମେ ତାକୁ ଘୃଣା କରୁ ଆଉ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ଆମେ ତାର ଚରମ ଶତ୍ରୁ ହୋଇଯାଉ । ସେଠି ଆମେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଭଳି ଅଭିନୟ ପଟୁତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ପାରୁନା ; ଆମେ ସିଧା ସଳଖ ଆକ୍ରମଣ କରୁଁ, ଆଘାତ କରୁଁ ।

କାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ଗୋପନ ପ୍ରଣୟ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ତାକୁ ଘୃଣା କରିବାକୁ ଯିବି କାହିଁକି ?

ନା, ତୁମେ ବୁଝି ପାରିବ ନାହିଁ, କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନୁହେଁ । ପୁରୁଷ ଜାତିଟାହିଁ ଏହି ଭଳି । ତୁମମାନଙ୍କର କାହାର ହେଲେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅନୁଭୂତି ନାହିଁ, ସମସ୍ତେ ସ୍ଥୂଳ । ପ୍ରେମ ହେଉ ବା ଘୃଣା ହେଉ ତାକୁ ହୃଦୟ ଦେଇ ଉପଲବ୍ଧି କରାଯାଇ ପାରେ, ଅନ୍ତର ଦେଇ ଅନୁଭବ କରାଯାଏ । ଯୁକ୍ତି ତର୍କ ଦେଇ ତାକୁ ବୁଝି ହୁଏନା ବା ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶ କରା ଯାଇ ପାରେନା । ତା'ଛଡ଼ା ତୁମେ ବୁଝିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ତୁମକୁ କିଛି କହିବା ଅରଣ୍ୟ ରୋଦନ ବ୍ୟତୀତ କିଛି ନୁହେଁ । ତୁମ ପୁରୁଷ

ତାଭିଟାର ସଂବେଦନଶୀଳ ମନ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ତମସା କଥାଟା ଶୁଣିସାରି ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଜହରତର ଖଣି ଭିତରେ ଯେପରି ପିଆଲାଏ ଜହର, ଯାହା ମଣିଷକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରେ, ପାଗଳ କରେ, ମୋହିତ କରେ, ଅନ୍ଧ କରିଦିଏ । ସେହି ହସରେ ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ରମଣୀର ମୃଦୁ ଭର୍ତ୍ସନା ।

ଜୟନ୍ତ ଅସହାୟ ଭାବରେ ନିଜର ସମଗ୍ର ଚେତନାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପୁନର୍ବାର ଆଲିଙ୍ଗନ କଲା ତମସାର ଲବଣୀ କୋମଳ ଦେହ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଗହ୍ୱର ବିଲ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସୁଛି ଲିକ୍‌ଲିକ୍ କଳାସାପ—ତାର ଚିକଣ ଦେହରେ ବିଷର ଭରା ଜୁଆର । ଏହି ସମୟରେ ପଛପଟରୁ କାହାର ଯେମିତି ଗୋଟାଏ କଳା ଛାଇ ଥରି ଉଠିଲା ।

ତମସା ହଠାତ୍ ଆତଙ୍କରେ ଚିତ୍କାର ଉଠିଲା, ଯେମିତି ସେ ଗୋଟାଏ ଭୂତ ଦେଖିଛି । ଦୁଇ ହାତରେ ଦୂରକୁ ଠେଲିଦେଲା ଜୟନ୍ତକୁ । ତମସା ମାନସକୁ ଦେଖି ପାରିଛି । ସିଏ ବି ଦେଖିଛନ୍ତି ଏହି ଦୁଇଟି ଆରଣ୍ୟକ, ଆଦିମ ବନ୍ୟ ପଶୁ ଦୁଇଟିଙ୍କୁ । ମାନସ ସେମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ । ଆଖି ଦୁଇଟି ହିଂସ୍ର ଶ୍ୱାପଦର ଆଖି ଭଳି ଧକ୍ ଧକ୍ ହୋଇ ଜଳୁଛି । କ୍ରୋଧରେ ସର୍ବଶରୀର ବାତାହତ କଦଳୀପତ୍ର ପରି ଥରୁଛି । ପାଦରେ ଜୋତା ନାହିଁ, ମୁଣ୍ଡରେ ଟୋପି ନାହିଁ, ଥରେ ତମସାକୁ ଆଉ ଥରେ ଜୟନ୍ତକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ବିଦ୍ୟୁତଭଳି ଆଖି ଯୋଡ଼ାକ ଜଳୁଛି । ଦେଖିଲେ ମନେହେବ ସେ ଯେମିତି ପାଗଳ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ମୁହଁରେ ପଦେହେଲେ ଭାଷା ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ସେ ବ୍ୟାଘ୍ର ଭଳି ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ ଜୟନ୍ତ ଉପରକୁ । ଗଳାକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଚିପି ଧରିଲେ ଯେ ମନେହେଲା ଗଳା ଚିପି ମାରି

ପକେଇବେ । ତାପରେ ନାସିକା କୁଞ୍ଚନ କରି ଘୃଣାରେ ଠେଲି ଦେଲେ ଘରର ଅପର ପାର୍ଶ୍ୱକୁ । ଜୟନ୍ତ ଆଉ ଠିଆ ହୋଇ ରହି ପାରିଲା ନାହିଁ, ଝଳ ଝଳ ଭୀଷଣ ଭାବରେ ବାଡ଼େଇ ହୋଇ-ଗଲା କାନ୍ଥରେ । ସାଧାରଣ ଭଲ ମଣିଷମାନଙ୍କ କ୍ରୋଧ ସହଜରେ ଶାନ୍ତ ହୋଇଯାଏ । ମାନସବାବୁଙ୍କ କ୍ରୋଧ ମଧ୍ୟ ବେଶିକ୍ଷଣ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହି ପାରିଲା ନାହିଁ । କ୍ରୋଧ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଶରୀର ନିସ୍ତେଜ ହୋଇପଡ଼ିଲା । କ୍ଲାନ୍ତ ଅବସନ୍ନ ଦେହ ; ମନ ହତାଶାରେ ମୂହ୍ୟମାନ । ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି । ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ପଶୁନାହିଁ । ଏହାପରେ ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କଣ ସେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ପରାଭୂତ ମଣିଷର କରୁଣ ମୂର୍ତ୍ତି ଭଳି ଉଦାସ ଆଖିରେ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପୈଶାଚିକ ତାପମାତ୍ରା ଅନେକ ତଳକୁ ଖସିଆସିଛି । ସମସ୍ତ ଉତ୍ତାପ ନିଃଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଶ୍ୟାମ୍ପେନ ବୋତଲର ନିଶା ଭଳି ତାଙ୍କର ସାହସ, ଉଦ୍ୟମ ସମସ୍ତ ନିମିଷକରେ ଉଭେଇ ଯାଇଛି । ତାଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଫେରି ଆସିବା ମାତ୍ରକେ କହିଲେ, "ବାହାରି ଯାଅ, ବାହାରି ଯାଅ ଏ ଘରୁ ! ଏହିକ୍ଷଣି, ହଁ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ।

ଜୟନ୍ତ କାନ୍ଥରେ ଭରାଦେଇ ପଥରଭଳି ଚୁପ୍‌ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଘଟଣାର ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଆକସ୍ମିକତାରେ ସେ ମୂହ୍ୟମାନ, ସଂଜ୍ଞାହୀନ । କିଛି ବୁଝି ପାରୁ ନାହିଁ—ଅନ୍ଧକାର ଭବିଷ୍ୟତ ଭିତରେ ଯେପରି ତା'ର ଦୃଷ୍ଟି ହଜି ଯାଇଛି । ମନେ-ହେଉଛି ଗୋଟାଏ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଭୂମିକମ୍ପରେ ପୃଥିବୀ ଯେପରି ଖଣ୍ଡବିଖଣ୍ଡ ହୋଇଯାଉଛି । ଚାରିଆଡ଼େ ଧୂଳି ଆଉ ଧୂଆଁ, ଶ୍ୱାସରୋଧ ହୋଇ ଆସୁଛି । ନିଃରନ୍ଧ୍ର ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀ ମଗ୍ନ । କେଉଁଠି ଟିକିଏ ହେଲେ ଆଲୋକ ନାହିଁ, ଟିକିଏ ପବନ ନାହିଁ ।

ଆରପଟେ ଗୋଟାଏ ଗୋଲଟେବୁଲ ଉପରେ କହୁଣୀ ଭରାଦେଇ ବସିରହିଛି ତମସା । ପିଠିଉପରେ ବିଛେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ଦରମୁକୁଳା ବେଣୀ, ଉତ୍ତେଜନାରେ ବୁକୁଉପରୁ ସମସ୍ତ ବୋତାମ ଖୋଲିଯାଇଛି । ବଡ଼ସ୍ଟା ବି ଅପସରି ଯାଇଛି, ବକ୍ଷ ଅନାବୃତ, ସରମ ସଂକୋଚହୀନ । ସେ ଏତେ ଉତ୍ତେଜିତ ଯେ ନାରୀର ସ୍ୱାଭାବିକ ଲଜ୍ଜା ଟିକକ ବି ହରେଇ ଦେଇଛି । ଆଗରେ ଦୁଇଜଣ ପୁରୁଷ ଅଥଚ ବେଶବାସ ସଂଯତ କରନେବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ସେ ଉପଲବ୍ଧି କରୁ ନାହିଁ । ପୈଶାଚିକ ଉନ୍ମତ୍ତତା, ଅମାନୁଷିକ ପ୍ରତିହିଂସା ପରାୟଣତା ତାର ନାରୀତ୍ୱର ସମସ୍ତ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ, ସମସ୍ତ ଲାବଣ୍ୟ ଟିକକ ଗ୍ରାସ କରିଦେଇଛି । ଦୁରନ୍ତ ପଶୁଭଳି ତାର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି । କ୍ରୋଧ ଓ ଉତ୍ତେଜନାରେ ତାର ସର୍ବଶରୀର ଥରୁଛି ।

ମାନସ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ "ବାହାରି ଯାଅ···ବାହାରି ଯାଅ କହୁଛି ଏଘରୁ ଏଇନେ ଚାଲିଯାଅ । ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ମୁହଁ ମୁଁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହେଁନା । ଏତେବେଳ ଯାଏ ମୋ ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଛ । ଏତେଦୂର ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା । ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଖୁନ୍ କରିବି କହୁଛି । ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ୱରର କ୍ରୋଧଟା ଅନେକ ପରିମାଣରେ କମି ଆସିଛି ଦେଖି ତମସାର ସାହସ ଫେରିଆସିଲା । ଅଳ୍ପ ଆଗେଇ ଆସି କହିଲା, "ତୁମର କଣ ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି । ଏତେ ରାଗିବାର ଅର୍ଥକଣ ?"

ସହ୍ୟ କରିବାର ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ସୀମାରହିଛି । ତମସାର ସୀମାହୀନ ସ୍ପର୍ଦ୍ଧାରେ ତାଙ୍କର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଦୁରନ୍ତ କ୍ରୋଧ ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ଆବୋରି ବସିଲା । ଆଉ ସହ୍ୟ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ, ତମସା ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ିଗଲେ । ଚିତ୍କାର କରି କହିଲେ,

"ଓଃ...ଓଃ, ଏତେଦୂର ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା, ଏକାବେଳକେ ଅସହ୍ୟ । ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣିଛି, ନିଜର କାନରେ ଶୁଣିଛି...ଆଉ ମୋତେ ପ୍ରତାରଣା କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ବାହାରି ଯାଅ ଏ ଘରୁ...ତୁମେ ଶଇତାନର ଦଳ...ଏ ଘରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ ତୁମର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ।

ତମସା ବୁଝିପାରିଲା ଏଠିକାର ଅନ୍ଧ ତାର ଉଠିଲା, ମାନସ ସବୁ ଶୁଣିଛି, ସବୁ ହୁଏତ ନିଜର ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଛି । ଏହିକ୍ଷଣି ଆଉ ଭଲେଇ ହେବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ସେ ଚେଷ୍ଟା ବି କରିବା ବୃଥା । ଶତଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ନିଜର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷିତା ପ୍ରମାଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଆଦେଶ ମତେ ତାକୁ ଏ ଘର ଛାଡ଼ି ଯିବାପାଇଁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ତାର ପୈଶାଚିକ ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା, ବର୍ବର ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ପୁନର୍ବାର ମୁଣ୍ଡଟେକି ଉଠିଲା । କ୍ରୋଧରେ ଉନ୍ମାଦ ସ୍ୱାମୀପ୍ରତି ତା ମନରେ ଦାରୁଣ ଘୃଣା—ଏହି ଘୃଣାହିଁ ତାକୁ ବଣ୍ୟ ପଶୁ ଭଳି ହିଂସ୍ର, ଉଦ୍ଧତ କରି ତୋଳିଛି, ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବାର ସାହସ ଯୋଗାଇଛି । ଚାଲ ଆସ ଜୟନ୍ତ...ଚାଲ ମୁଁ ତୁମରି ବସାରେ ଯାଇ ରହିବି ଏତିକି କହି ତମସା ବାହାରି ଯିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲା ।

ଜୟନ୍ତ କିନ୍ତୁ ଟିକିଏ ବି ହଲଚଲ ହେଲା ନାହିଁ । ଧୀରେ ଧୀରେ ତମସା ଆଗେଇ ଯାଇ ଜୟନ୍ତର ହାତଧରି କାନ୍ଥ ପାଖରୁ ଟାଣି ଆଣିଲା । ଯାଉ ଯାଉ ତମସା ପୁଣି ଫେରି ଆସିଲା । ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ତ୍ୟାଗ କରି ଯିବା ପୂର୍ବରୁ କେମିତି ଭାବରେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଚରମ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବ । କେମିତି ଭାବରେ ତାକୁ ଆଘାତ କରିବ ତାହାରି ମନରେ ସେହି ଚିନ୍ତା । ହଠାତ୍ ମୁଣ୍ଡରେ ଖେଳିଗଲା ଗୋଟାଏ ଶଂରସା । ବିଶ୍ୱାସଘାତିନୀ ସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କ ମନରେ ଏଭଳି

ଚିନ୍ତା ବେଶୀ । କ୍ରୁଦ୍ଧକଣ୍ଠରେ ସେ ମାନସଙ୍କୁ କହିଲା, "ମୁଁ ବୁଲୁକୁ ମୋ ସହିତ ନେଇଯିବି ।"

ମାନସବାବୁ ହତଚକିତ ହୋଇଗଲେ । ମୁହଁରୁ ଭଲଭାବରେ ପଦେ ହେଲେ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ତମସାର ମୁହଁରେ ପୈଶାଚିକ ହସ—ପ୍ରତିହିଂସା ଚରିତାର୍ଥ କରିବାର ଶସ୍ତୁତାମୀ ହସ । ବୁଲୁକୁ ମୋର ଲୋଡ଼ା । ତାକୁ ରଖିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ତୁମର ନାହିଁ । କାହିଁକି ଜାଣ ? କାରଣ ବୁଲୁ ତୁମର ସନ୍ତାନହିଁ ନୁହେଁ । ଜୟନ୍ତର ସନ୍ତାନ । ମାନସବାବୁ ପାଗଳ ଭଳି କହିଲେ "ଏ ସବୁ ମିଛ କଥା, ପ୍ରତାରଣା ।"

ତମସା କହିଲା, "ତମେ ଗୋଟିଏ ନିପଟ ଓଲୁ । ତୁମ ବ୍ୟତୀତ ପୃଥିବୀ ଯାକ ଏହି ଖବର ଜାଣନ୍ତି । ମୁଁ ବୁଲୁର ମା', ମୁଁ କହୁଛି ଜୟନ୍ତ ବୁଲୁର ପିତା । ବୁଲୁ ଯେ ଜୟନ୍ତର ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରତିକୃତି ତାକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଦେଖିଲେହିଁ ଜାଣିପାରିବ । ତମସା ଯେମିତି ମାନସବାବୁଙ୍କ ସମଗ୍ର ପୌରୁଷକୁ ଅପମାନ କରିଗଲା । ଘୋଷଣା କରି ଦେଇଗଲା—ମାନସ କେବଳ ଏକ ଆଶ୍ରୟ ମାତ୍ର । ମାନସବାବୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡଉପରେ ଯେମିତି ଆକାଶ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲା । ଟଳଟଳି ପଡ଼ୁଥିଲେ ହଠାତ୍ ବୁଲି ଠିଆ ହେଲେ । ହାତରେ ଗୋଟାଏ ଆଲୁଅ ନେଇ ଦୌଡ଼ିଗଲେ ପାଖ ଘରକୁ । ତା'ପରେ ବୁଲୁକୁ କୋଳରେ ନେଇ ଫେରି ଆସିଲେ । ହଠାତ୍ ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯିବାରୁ ସେ ବଚରା ଭୟରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ମାନସ ବୁଲୁକୁ ତମସାର କୋଳରେ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ଗଳା ଧକ୍କା ଦେଇ ତାକୁ ଦୁଆର ମୁହଁକୁ ଠେଲି ଦେଲେ । ଦରଜା ପାଖରେ ଜୟନ୍ତ ସେଯାଏ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲା । ତମସା ସହିତ ସେ ମିଳେଇ ଗଲା ଗଭିର ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ।

ଜୀବନର ଏହି ଆକସ୍ମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ମାନସ । ଚିନ୍ତା କରିବା ଭଳି ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ନାହିଁ । ମନର ଅବସ୍ଥା ଏକାବେଳକେ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ । କେତେ କ'ଣ ଘଟିଗଲା । କେଉଁଠିକି ବା ଏହାର ଗତି, କାହିଁ ବା ଏହାର ପରିଣତି, ଏସବୁ ଦାର୍ଶନିକ ତତ୍ତ୍ୱ ଦିନକ ପାଇଁ ହେଲେ ତାଙ୍କର ମନରେ ଉଦୟ ହୋଇନାହିଁ !

ସଙ୍ଗିହୀନ, ପ୍ରେମହୀନ, ଆଲୋକହୀନ ଜୀବନର ଅଭିଶାପ ସେ ମୁଣ୍ଡପୋତି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି—ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇଛନ୍ତି ନିଷ୍ଠୁର ଭବିତବ୍ୟକୁ । ସଂସାରରେ କାହାରି ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଅଭିଯୋଗ ନାହିଁ, ଅଭିମାନ ନାହିଁ, ଈର୍ଷା ନାହିଁ, ଏପରିକି ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କର ଜୀବନର ଆଲୋକ ନିର୍ବାପିତ କରିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବି ତାଙ୍କର କୌଣସି ବିଦ୍ୱେଷ ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ କ୍ଷମା କରିଛନ୍ତି । ଦିନେ ଗଭୀର ଦରିଆରୁ ତାଙ୍କର ଜୀବନପୋତ ଫେରି ଆସିଥିଲା ପୋତାଶ୍ରୟକୁ । ପଥରୁ ସେ ଫେରି ଆସିଥିଲେ ସାଂସାରିକ ବନ୍ଧନକୁ—ପ୍ରେମର ଦୁର୍ନିବାର ଆକର୍ଷଣରେ; ସନ୍ତାନ ଭିତରେ ନିଜେ ଅମରତ୍ୱ ଲଭ କରିବାର ଦୁରାଶାରେ । ନୀଡ଼ ରଚନା କରିଥିଲେ ପ୍ରେମର ସ୍ନିଗ୍ଧତାରେ । କିନ୍ତୁ ନୀଡ଼ ରଚନା କଲେ ଯେ ବେଢ଼ା ଦେବାର ପ୍ରୟୋଜନ, ଶକ୍ତ ଆଉ ମଜଭୁତ କରିବାକୁ ହୁଏ ଏ ଧାରଣା ତାଙ୍କର ନ ଥିଲା । ସେ ଭୁଲ୍ କରି ବାଲୁଚରରେ ଗଢ଼ିଥିଲେ ନୀଡ଼ । ସ୍ୱପ୍ନ ଜାଲରେ ତାକୁ ଘେରି ରଖିଥିଲେ, ଭଲ ପାଇବାର ନିଟୋଳ ଲାବଣ୍ୟରେ ଭରି ତୋଳି

ଥିଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଇଟା ଆଉ କାଠ । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଦିନେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଝଡ଼ ଆସି ଖସିଗଲା ଦେଇଗଲା ତାଙ୍କର ତା'ସର ପ୍ରାସାଦ । ଲହରୀ କୂଳମାଡ଼ି ନିଶ୍ଚିହ୍ନ କରି ଦେଇଗଲା ତାଙ୍କର ଧୂଳିଘର । ନଷ୍ଟନୀଡ଼ ଧ୍ୱଂସ ସ୍ତୂପ ମଝିରେ ଆଜି ସେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଉଛନ୍ତି ନିଜର ଶତଦୀର୍ଣ୍ଣ ହାହାକାର । ନିଃଶ୍ୱାସ ରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଆସେ । ସେ ଆଜି ଘର ଛାଡ଼ି ପୁନରାୟ ବାହାରି ଆସିଛନ୍ତି ରାଜପଥକୁ । ଜୀବନପୋତ ଫେରି ଯାଇଛି ଅନନ୍ତ ସମୁଦ୍ର ବକ୍ଷକୁ । ଆଗରେ ଅନନ୍ତ ପଥ···ଉଦାର, ଉନ୍ମୁକ୍ତ । କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତି କାହିଁ ? ପ୍ରେମ କାହିଁ ? ମୁକ୍ତି କାହିଁ ? ପ୍ରେମର ଆଲୋକ କାହିଁ ?

ବର୍ତ୍ତମାନ ମାନସ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକାକୀ—ନିଃସଙ୍ଗ ଜୀବନ । ପୁନର୍ବାର ସେ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି ପ୍ରାଗ୍-ଐତିହାସିକ ଜୀବନକୁ । ବାହାରେ ବାହାରେ ବୁଲନ୍ତି, ଆଗ ଭଳି ବାହାରର କୌଣସି ରେସ୍ତୋରାଁରେ ଭୋଜନ କରି ନିଅନ୍ତି ।

ଲୋକ ନିନ୍ଦାକୁ ସେ ଭୟ କରନ୍ତି, ତେଣୁ ସାଧମତେ ଏଡ଼େଇ ଚଳନ୍ତି । ତମସା ସହିତ ତାଙ୍କର ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ । ମନରୁ ତାକୁ ଏକାବେଳକେ ପୋଛି ଦେଇଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ବୁଲୁକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ ଭୁଲି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ମନର ଅନ୍ଦର ମହଲରେ କେତେବେଳେ ସେ ଯେ ସିନ୍ଧି କାଟି ପଶି ଯାଇଛି, ତାହା ସେ ମୋଟେ ଠେର ପାଇ ନାହାନ୍ତି । ଦିନରାତି କେବଳ ଗୋଟାଏ ଚିନ୍ତା ବୁଲୁ···ବୁଲୁ···ବୁଲୁ ।

ରାତିରେ ଘରେ ଯେତେବେଳେ ଏକାକୀ ରହନ୍ତି, ପ୍ରାୟ ଚମକି ପଡ଼ନ୍ତି । ମନେ ହୁଏ ବୁଲୁ ଆସିଛି, ବାପା ବାପା ବୋଲି ଡାକୁଛି । ଉତ୍ତେଜନାରେ ହୃତ୍‌ସ୍ପନ୍ଦନ ବଢ଼ିଯାଏ, ଆନନ୍ଦାତିଶଯ୍ୟରେ ଛୋଟ ଶିଶୁ ଭଳି ବିଛଣାରୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ନ୍ତି । ଦରଜା

ଝରକା ଖୋଲି ଗୃହଆଡ଼କୁ ଉଙ୍କି ମାରନ୍ତି । ହୁଏତ ବୁଲୁ ଫେରି ଆସିଛି । କୁକୁର ବଛେଇତ ମଝିରେ ମଝିରେ ଗୃହ ଆସନ୍ତି ବାପା ମା ପାଖକୁ । ମଣିଷ କ'ଣ ପଶୁଠାରୁ ବି ଅଧମ ?

ଭୁଲ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ବୁଝି ପାରନ୍ତି ବୁଲୁ ଆସିନାହିଁ । ସେ'ତ ଏହିକ୍ଷଣି ତା ମା ପାଖରେ । ତମସା ବା ତାକୁ ଆସିବାକୁ ଦେବ କାହିଁକି ? ଝରକା ବନ୍ଦ କରି ପୁଣି ଆସି ଚୌକୀରେ ବସିପଡ଼ନ୍ତି । ତାଙ୍କର ବୁକୁଫଟା ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସରେ ଘରର ପବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟାଏ ଅବ୍ୟକ୍ତ ବ୍ୟଥାରେ ଗୁମୁରି ଉଠେ । ହତାଶାରେ, ବେଦନାରେ ଅର୍ଦ୍ଧମୃତ ଭଳି ବସି ରହନ୍ତି । ବସି ବସି ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ବୁଲୁର କଥା । ଅତୀତକୁ ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତୀତ ମୁଖର ହୋଇ ଉଠେ ।

ବୁଲୁପାଇଁ ମନ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପଡ଼େ । ମିନିଟ ପରେ ମିନିଟ, ଘଣ୍ଟା ପରେ ଘଣ୍ଟା କଟିଯାଏ । ଦିନାନ୍ତରେ ଆସେ ରାତି । ରାତି ପ୍ରଭାତ ହୁଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଠେ । ପୃଥିବୀ ରଙ୍ଗିନ ସ୍ୱପ୍ନରେ କରେ ଝଲମଲ । ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ଜୀବନରେ କେବଳ ଅନ୍ଧକାର, ନିରନ୍ଧ୍ର ଅନ୍ଧକାର । ବର୍ଣ୍ଣ ଗନ୍ଧମୟୀ ପ୍ରକୃତି ତାଙ୍କର ନିକଟରେ ଲୁପ୍ତ ।

ବୁଲୁକୁ ସେ ଫେରି ପାଇବା ପାଇଁ ଗୃହାନ୍ତି । ତାହାର ପାଇଁ ଦିନରାତି ମନଟା କେମିତି କେମିତି ଲାଗେ । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ବି ତାକୁ ଭୁଲି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସିଏ କେବଳ ତାଙ୍କର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କାମନା ନୁହେଁ, ଦେହ ଓ ମନର ଉଦଗ୍ର ସ୍ନେହ କ୍ଷୁଧା । ବୁଲୁକୁ ଚୁମ୍ବନ କରିବା ପାଇଁ, କୋଳରେ ଧରିବା ପାଇଁ, ଆଦର କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ତୀବ୍ର ଆକୁଳତା । ସିଏ

ଉଗ୍ର ନିଶାରେ ମାତାଲଙ୍କ ପରି ବିଭୋର । ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ବୁଲୁ ଆସିଛି । ତାହାର ଗଳା ଧରି ସେ ଚୁମ୍ବନ କରୁଛନ୍ତି, ତା ଝୋଟ ଝୋଟ ନରମ ରେଶମୀ କେଶ ଆସି ପଡୁଛି ତାଙ୍କ ଗାଲ ଉପରେ । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଶିଶୁର ଅନେକ କଥା ତାଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଲା । ପିତୃ ହୃଦୟର ଉଗ୍ର ମାଦକତା ତାଙ୍କୁ ଅସ୍ଥିର କରି ଦେଲା—ଶିଶୁଟିକୁ ଫେରି ପାଇବା ପାଇଁ ମନ ହାହାକାର କରି ଉଠିଲା । ବେଦନାରେ ସମଗ୍ର ଅସ୍ଥି ପଞ୍ଜରା ଟନ୍ ଟନ୍ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ କେବଳ କଳ୍ପନା·· ସ୍ୱପ୍ନ ।

ଦିନରେ ନିଜକୁ ଅଜସ୍ରବାର ପ୍ରଶ୍ନ କରନ୍ତି—ମୁଁ ତାହାହେଲେ କଣ ବୁଲୁର ପିତା ? ତାହା ହୋଇ ନ ଥିଲେ ତାହାର ପାଇଁ ଏ ମନ ଏତେ ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଅନ୍ତା କାହିଁକି ? ରକ୍ତର ସଂପର୍କ ନ ଥିଲେ ଏମିତି ତ କେବେ ହୁଏନା ।

ରାତିରେ ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ଏମିତି କେତେ ସମ୍ଭବ, ଅସମ୍ଭବ କଥା ଭାବନ୍ତି । ଭାବନାର ଯେମିତି ଅନ୍ତ ନାହିଁ···ଅନ୍ତହୀନ ଭାବନା ହାତରୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ମୁକ୍ତି ନାହିଁ । ଚିନ୍ତାର ବୁଢ଼ିଆଣୀ ଜାଲରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇପଡ଼େ । ତା'ପରେ କେତେବେଳେ ନିଦ ହୋଇଯାଏ । ସେ ଦିନଟା ମିଳେ ମୁକ୍ତି ।

ତମସା ଚାଲିଯିବା ପରେ ମାନସବାବୁଙ୍କ ମନରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନ ଥିଲା, ସେ ଏକ ପ୍ରକାର ସ୍ଥିରନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ଯେ ବୁଲୁ ଜୟନ୍ତର ହିଁ ସନ୍ତାନ । କିନ୍ତୁ କ୍ରମଶଃ ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା "ତାଙ୍କୁ ହୁଏତ ଭୁଲ ବୁଝେଇବାର ଚେଷ୍ଟାରେ ତମସା ମିଥ୍ୟା କହି ପ୍ରତାରଣା କରିଛି । ପାଗଳ କରିବାପାଇଁ ହୁଏତ ସେ ଅଭିନୟ କରିଛି—ଯାହା ତା'ପକ୍ଷରେ

ଆଦୌ ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ହଁ…ସେ ନିଶ୍ଚୟ ମିଥ୍ୟା କହୁଛି ।

କିନ୍ତୁ ସତକଥାଟା କେମିତି ଭାବରେ ଜଣାପିବ ? ଜୟନ୍ତ ହୁଏତ ଜାଣି ଥାଇପାରେ । ସେ ହୁଏତ କହିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଲେ ସତକଥା ବ କହିପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାକୁବା ଏକଥା କେଉଁ ମୁହଁରେ ପଚାରିବ ମାନସ । ଆଉ ଜୟନ୍ତ ବା କାହିଁକି ସତକଥା କହିବ ?

ମାନସ ସ୍ଥିର ସଂକଳ୍ପ କରିନିଅନ୍ତି "ଜୟନ୍ତ ପାଖକୁ ଯିବେ ।" ତାକୁ ଯାଇ କହିବେ, ତୁମେ ଯାହା ଚାହଁ ମୁଁ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ, ମୋତେ ସବୁକଥା ଖୋଲିଖୋଲି କୁହ । ଏଭଳି ମୋତେ ଆଉ ଜଳେଇ ପୋଡ଼େଇ ମାରନା । ଆଉ ମୁଁ ସହ୍ୟ କରି ପାରିବି ନାହିଁ । ମାନସ ହତାଶ ହୋଇ ପୁନରାୟ ଶୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ନା, ଜୟଂତ କେବେ କଣ ସତ କଥା କହିବ ? ତମସା ଭଳି ସେ ମଧ୍ୟ ହୁଏତ ମିଥ୍ୟାର ଆଶ୍ରୟ ନେବ । କାଲେ ମୁଁ ବୁଲୁକୁ ଫେରେଇ ଆଣିବି ଏହି ଭୟରେ ସେ ହୁଏତ ମୋତେ ପ୍ରତାରିତ କରିବ । ଆଉ ବା କଣ କରାଯାଇ ପାରେ । ମାନସ ବିବ୍ରତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ତା'ପରେ ସ୍ୱଗତୋକ୍ତି ଭଳି ଅତି ଧୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ ବୋକା ଭଳି କ ଭୁଲ ବା କରି ନାହିଁ, କାହିଁକି ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଡାକି ନେଇ ଆସିଲି ଏ ସର୍ବନାଶ । ଭାବାଚନ୍ତି ଧୀରେସୁସ୍ଥେ ଯାହାହେଉ କିଛି କରିଥିଲେ ହୋଇଥାଂତା । ମାସେ ଦୁଇମାସ ଆଖି ବୁଜି ରହିଥିଲେ ସହଜରେ ସବୁକଥା ଜଣା ପଡ଼ି ଯାଇଥାଂତା । ବୋକାଙ୍କ ଭଳି ଅଭିନୟ କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା । ମୁଁ ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ସନ୍ଦେହ କରେନା, ଏଭଳି ଭାବରେ

ରହିବା ଉଚିତ ଥିଲା । ତାହାହେଲେ ଠିକ ଧରା ପଡ଼ି ଯାଇଥାʼନ୍ତା ।”

ଜୟନ୍ତ ବୁଲୁକୁ ଚୁମ୍ବନ କରୁଛି—ଏତକ ଦେଖି ପାରିଥିଲେ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଥାʼନ୍ତା । ବେଶ୍ ତାଠୁ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ନୁହେଁ । ବନ୍ଧୁ କଣ କେବେ ବାପଭଳି ଚୁମ୍ବନ କରିପାରେ ? ପିତୃହୃଦୟର ଆବେଗ ସେ ପାଇବ କେଉଁଠି ? ନା...ନା କି ଭୁଲ ମୁଁ କରିଛି । କବାଟ ଆଢ଼ୁଆଳରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ପହରା ଦେବା ଉଚିତ ଥିଲା । ଆଃ...ଏତକ ବୁଦ୍ଧି ବି ହେଲା ନାହିଁ ।

ଜୟନ୍ତ ଯଦି ବୁଲୁକୁ କୋଳ କରିʼନ୍ତା ନାହିଁ, ଗଭୀର ଆବେଗରେ ଚୁମ୍ବନ କରିʼନ୍ତା ନାହିଁ, ବୁଲୁ ଖେଳୁଛି ଅଥଚ ତାର କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ, ତାହାହେଲେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜଣାପଡ଼ିʼନ୍ତା ଯେ ଜୟନ୍ତ କେବେ ବୁଲୁର ପିତା ନୁହେଁ ଏବଂ ଅନାୟାସରେ ବୁଲୁକୁ ମୁଁ ପାଖରେ ରଖି ନେଇ ପାରିଥାନ୍ତି ଅଥଚ ତମସାକୁ ଦୂରକରିଦେବା ଶକ୍ତ ହୋଇ ନ ଥାʼନ୍ତା । ତାହା ହୋଇଥିଲେ କେତେ ସୁଖି ହୋଇ ପାରି ନ ଥାନ୍ତି ।

ମାନସ ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ଛଟପଟ କରୁଛନ୍ତି । ଦେହ ଭିତରୁ ଅଗ୍ନି ବାହାରୁଛି । ମନରେ ଟିକିଏ ବି ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବୁଛନ୍ତି ବୁଲୁର କଥା, ଜୟନ୍ତର କଥା । ଭାବି ଭାବି ମୁଣ୍ଡ ଗରମ ହୋଇଉଠିଛି, ତଥାପି ସଠିକ ଉତ୍ତର ଖୋଜି ପାଉନାହାନ୍ତି । ଜୟନ୍ତର କୌଣସି ସନ୍ଦେହଜନକ ବ୍ୟବହାର ତାଙ୍କର ମନେ ପଡୁ ନାହିଁ, କୌଣସି ବିଶେଷ ଭଙ୍ଗିମା ବା କୌଣସି ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି, ବିଶେଷ କୌଣସି କଥା ବା ଆଦର, ସେଭଳି କିଛି ତ ମନେ ପଡୁ ନାହିଁ । ତା’ଛଡ଼ା ପିଲାଟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତମସା ବି ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ ନ ଥିଲା । ବୁଲୁ ଯଦି ପ୍ରଣୟୀର ଔରସ ଜାତ

ସନ୍ତାନ ହୋଇଥାଂତା ତେବେ ସେ ପିଲାଟିକୁ ଆହୁରି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଭଲ ପାଆଂତା ।

ସେମାନେ ନିଷ୍ଠୁର୍ ତା'ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାପାଇଁ ବୁଲୁକୁ ତା ନିକଟରୁ କାଢ଼ି ନେଇଛନ୍ତି । ବୁଲୁକୁ ସେ ଯେ ପ୍ରାଣଦେଇ ଭଲପାଆନ୍ତି ଏକଥା ସେମାନଙ୍କୁ ଅବିଦିତ ନୁହେଁ । ବୁଲୁ ବ୍ୟତୀତ ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ସୁଦ୍ଧା ଜୀବନଧାରଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ବୁଲୁ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଆଶା···ଅନ୍ଧର ଲଉଡ଼ି— ସେକଥା ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି । କି ନିଷ୍ଠୁର ସେମାନେ । ସେ ସେମାନଙ୍କର ପାପପ୍ରଣୟକୁ ପ୍ରଶୟ ଦେଇନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନେ ତା ଉପରେ ଏଭଳି ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଇଛନ୍ତି । ଏଥର କିନ୍ତୁ ସେ ମନସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି । ଏ ରାତିର ଅବସାନ ହେଲେ ସେ ବାହାରିବେ । ତା'ପରେ ବଡ଼ିରପତିଙ୍କ ପାଖରେ ଆବେଦନ କରି ପୁଅକୁ ଫେରେଇ ଆଣିବେ, କୌଣସି କଥା ଶୁଣିବେ ନାହିଁ । କୌଣସି ବାଧା ମାନିବେ ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ···କିନ୍ତୁ···କିନ୍ତୁ···ସଂକଳ୍ପ ପୁନରାୟ ଶିଥିଳ ହୋଇ ଆସେ । ଉତ୍ସାହର ଜୁଆରରେ ଭଟ୍ଟା ପଡ଼ି ଆସେ । ତମସା ଯେତେ ଗଭୀର ଭାବରେ ଜୟନ୍ତକୁ ଭଲପାଏ ସେ କଣ ଆଜି ତା ପାଖରେ ଦେହ ଦାନ କରି ନାହିଁ । ପ୍ରେମିକ ପାଖରେ ନିଜକୁ ନିଃଶେଷ ଦାନକରିବାହିଁ ନାରୀର ଧର୍ମ—ପ୍ରେମର ଚରମ ପରିଣତି—ତାର ସାର୍ଥକତା । କେତେ ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ ଜନପଦ, କେତେ ଗିରିପଥ ପାହାଡ଼ ପ୍ରାନ୍ତର କର୍ମମୁଖର ନଗର ଅତିକ୍ରମ କରି ନଦୀ ଶେଷରେ ସାଗର ସହିତ ଆସି ମିଳିତ ହୁଏ । ସେଇଟି ତ ପୂର୍ଣ୍ଣତା । ନିଜକୁ ନିଃଶେଷ ଦାନ କରିବାରେ ଚରମ

'ଆନନ୍ଦ । ତମସା ତାହାହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ... । ନା, କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ବୁଲୁ ଜୟନ୍ତର ତାଙ୍କର ନୁହେଁ... ।

ତାହାହେଲେ ତାଙ୍କୁ ଅପରର ସନ୍ତାନକୁ ସାରା ଜୀବନ ଧରି ଆପଣାର ବୋଲି ମଣିଷ କରିବାକୁ ହେବ, ଆଦର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଭୟରେ ସେ ବୁଲୁର ମୁହଁକୁ ଗୃହିଁ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଆଦର କରି ସେ ଚୁମ୍ବନ କରିବାକୁ ଯିବେ, ସେ ତାଙ୍କୁ ବାବା ବାବା ବୋଲି ଡାକିବ । ବୁଲୁ ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ନୁହେଁ, ଜୟନ୍ତର ସନ୍ତାନ୍ ଏଇ ଚିନ୍ତା ଅହରହ ତାଙ୍କୁ ଜାଳିପୋଡ଼ି ମାରିବ । କଣ୍ଟା ଭଳି ସର୍ବାଙ୍ଗଶରୀରରେ ଫୋଡ଼ି ହୋଇଯିବ । ନା...ବୁଲୁକୁ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଅଣାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଣିଲେ ତାଙ୍କୁ ଭୀଷଣ ଶାସ୍ତି ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଅସହ୍ୟ ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଅହରହ ଛଟପଟ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ଏ ନିଃସଙ୍ଗ ଜୀବନ ଶ୍ରେୟସ୍କର । ଏକାକୀ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବା 'ଢ଼େର ଭଲ ।

ପ୍ରତିଟି ଦିନ ଆଉ ପ୍ରତିଟି ରାତି ଠିକ୍ ଏହିଭଳି କଟେ । ଦିନଯାଏ ଆସେ ରାତି । ରାତିଯାଏ—ପୁନର୍ବାର ଆସେ ଦିନ । ମାନସବାବୁଙ୍କ ଜୀବନରେ ନାହିଁ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ । ପୁରାତନ ଶଗଡ଼ଗୁଳାରେ ଗଡ଼ି ଗ୍ଳିଛି ଜୀବନର ଚକ, ଯେପରି ଚ୍ୟୁତି ନାହିଁ, ବିଚ୍ୟୁତି ନାହିଁ । ନୂତନତ୍ୱ ନାହିଁ, ନାହିଁ ବଞ୍ଚିବାର ବିଶେଷତ୍ୱ । ଉତପ୍ତ ଲଲାଟରେ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା ଆଉ ସଂଶୟର ବିଭୀଷିକା । କି, ଅସହ୍ୟ ବେଦନା । କି ତୀବ୍ର ଜ୍ୱାଳା । ଏହି ଦାହର କୌଣସି ପ୍ରଲେପ ନାହିଁ । ଦିନ ରାତି କେବଳ ଏକ ଅସହ୍ୟ ଜ୍ୱାଳା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାର ମୌନ ଅନ୍ଧକାରକୁ ତାଙ୍କର ବଡ଼ ଭୟ । ଗୋଧୂଳିର ପାଣ୍ଡୁର ବିଷଣ୍ଣତା ତାଙ୍କର ଆତଙ୍କ । ଅନ୍ଧକାରର ନିର୍ଜନତାରେ ମନ ବିଷାଦରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼େ, ନୈରାଶ୍ୟ ଆସି ଚାପି ବସେ ବୁକୁ ଉପରେ । ଦୁଃଖରେ ସେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି— ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାରେ ପାଗଳ ହୋଇଯିବାର ଉପକ୍ରମ ।

ଦୁର୍ବୃତ୍ତମାନଙ୍କୁ ଯେତିକି ଭୟ ମଣିଷ କରେ ତା'ଠୁ ମାନସବାବୁ ଭୟ କରନ୍ତି ବେଶୀ ନିଜର ମନକୁ, ନିଜର ସଫଳ ଚିନ୍ତାକୁ । ନିଜ ଚିନ୍ତା ନିକଟରୁ ସେ ଏମିତି ଭାବରେ ପଳାୟନ କରନ୍ତି ଯେ ହିଂସ୍ରଜନ୍ତୁ ଦେଖିଲେ ବି ମଣିଷ ଏପରି ଭାବରେ ପଳାୟନ କରେ ନାହିଁ ।

ନିଜର ଘର ଖାଲି, ଲୋକବାକ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଯେପରି ଖାଁ, ଖାଁ ଗୋଡ଼ାଉଛି । ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି ଘରଟା । ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ ଦେହ ଶିହରି ଉଠୁଛି । ମନେ ହେଉଛି ଯେପରି ଭୂତକୋଠି । ବସ୍ତୁଭିଡ଼ର ଭୟାବହ ଶୂନ୍ୟତା ଆଉ ଜନହୀନ ପଥର ଶକ୍ତତାକୁ ସେ ଭୟ କରନ୍ତି ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ।

ଘରେ ବସି ବସି ସେ ରୁଦ୍ଧଶ୍ୱାସ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ରାଜପଥକୁ ବାହାରି ଆସନ୍ତି । ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ଦେଖନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ତାରା ଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ପରସ୍ପର ଭିତରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଆଖି ଠାରଠାରି ହେଉଛନ୍ତି । ରାସ୍ତାର ଦୁଇପାଖରେ ଦୈତ୍ୟର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଆଖି ଭଳି ଜଳୁଛି ବିଜୁଳିବତୀ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଶୁଣାଯାଉଛି ଜଣେ ଦୁଇଜଣ ପଥଚାରୀଙ୍କର ପଦ ଶବ୍ଦ । ମାନସ ଚମକି ପଡ଼ନ୍ତି । ସତେ ତାଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ରାତ୍ରିର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଯେପରି ତାଙ୍କର ଟଣାଚାପି ମାରିବା ପାଇଁ ଲୋକେ ଦୌଡ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି । ଭୟରେ ଶର୍ବଶରୀର

କଣ୍ଟକିତ ହୋଇପଡ଼େ, ପାଦ ଯୋଡ଼ାକ ନିଜର ଅଜ୍ଞାତରେ ପଳାୟନର ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ।

ଏକାକୀ ବୁଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ମାତ୍ର ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ଧକାର ଭଲ ଲାଗେନା, ନିର୍ଜନତାରେ ପ୍ରାଣ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼େ । ସହରର ରାଜପଥରେ ଆଖି ଝଲସା ଆଲୋକ ଯେମିତି ତାଙ୍କୁ ଡାକୁଛି । ତାଙ୍କୁ ଇସାରା କରି ନିମନ୍ତ୍ରଣଲିପି ପଠାଉଛି ମଣିଷର ଭିଡ଼ । ନିଜର ଅଜ୍ଞାତରେ ସେ ପାଦ ବଢ଼ାନ୍ତି ଆଲୋକ-ମାଳାରେ ସୁଶୋଭିତ ରାଜପଥକୁ । ତୀବ୍ର ଆଲୋକ ତାଙ୍କୁ ଆଣିଦିଏ ମୁକ୍ତି, କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ସେ ସବୁ ଭୁଲି ଯାଆନ୍ତି । ନିଜକୁ, ନିଜର ସନ୍ତାନକୁ, ବିଶ୍ୱଜଗତକୁ । ଆଲୋକର ସ୍ପର୍ଶରେ ଘୁଞ୍ଚିଯାଏ ମନର ଅନ୍ଧକାର କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ସାମୟିକ । ଚଳମାନ ଜନତାର ସ୍ରୋତରେ ଏକାକୀ ଭାସି ଭାସି ପୁଣି କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ମଣିଷ, ଆଲୋକ ଆଉ କିଛି ଭଲ ଲାଗେନା । ଘରକୁ ଫେରି ଆସିବା ପାଇଁ ସାହସ ହୁଏନା । ନା, କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନୁହେଁ । ଅନ୍ଧକାର ଭୂତକୋଠି । ସେଠିକି ଯାଇ କଣ ହେବ । ଘର ତ ବହୁଦିନରୁ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି । ଇଟା ମାଟିର କଂକାଳ ନେଇ କ'ଣ କରିବେ ମାନସ । ତା'ଛଡ଼ା ଘରକୁ ଫେରିଲେହିଁ ସେହି ପୁରାତନ ଚିନ୍ତା, ନୋଂରା ଶ୍ୱାସରୋଧକାରୀ ସଂଶୟ ଆଉ ଦ୍ୱନ୍ଦ ।

ଦେଖୁ ଦେଖୁ ରାତି ହୋଇ ଆସେ । ରାସ୍ତାର ଭିଡ଼ କ୍ରମଶଃ ପାତଳା ହୋଇ ଆସେ । ପଥଚାରୀମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା କମିଆସେ । ମନେହୁଏ ନିର୍ଜନ, ନିସ୍ତବ୍ଧ ରାସ୍ତା ତାଙ୍କୁ ଯେପରି ମୁଖବ୍ୟାଦାନ କରି ଗିଳିବାକୁ ଆସୁଛି । ଭୟ ହୁଏ, ଅନ୍ଧକାରର ଭୟ, ଜନହୀନ ମୌନପଥର ଭୟ । ଭୟହୁଏ ପୁଣି ସେହି ପୁରାତନ ଦ୍ୱନ୍ଦ ଆରମ୍ଭ ହେବ । ନା, ଏଠି ଆଉ କ୍ଷଣେମାତ୍ର ନୁହେଁ ।

କେଉଁଠିକି ପଳାୟନ କରିବାକୁ ହେବ । ଇତସ୍ତତ କରୁକରୁ ଶେଷରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କଫି ହାଉସରେ ପଶି ଯାଆନ୍ତି ମାନସ । କଫି ହାଉସକୁ ଲଗି ରେସ୍ତୋରାଁ ଆଉ ବାର୍ । ଗ୍ରାମୋଫୋନ ମାତାଲମାନଙ୍କ କୋଳାହଳ । ତୀବ୍ର ଆଲୋକରେ ଚୁପ୍‌ହୋଇ ରହିବା ବି ଦୁଷ୍କର । ତଥାପି ଏହା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଭଲ । ଘର ଯା'ର ପୋଡ଼ି ଯାଇଛି, ସଂସାର ଉଜୁଡ଼ି ଯାଇଛି, ତାହାର ପକ୍ଷରେ ଏହି ନର୍କହିଁ ଶ୍ରେୟସ୍କର ।

ମାନସ ଗୋଟାଏ ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସିପଡନ୍ତି ।

ବୟ ଆସି ସଲାମ ଦେଇ ଠିଆ ହୁଏ । ମାନସ ବ୍ୟାଗରୁ ଧ୍ୟାନ କପୁରର ଅର୍ଡର ଦିଅନ୍ତି ।

ଟ୍ରେ'ରେ କପୁର ଓ ପାନପାତ୍ର ବୟ ନେଇ ଆସେ । ମାନସ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚୁଷି ଚୁଷି ପାନ କରନ୍ତି । ସେ'ତ ଆଉ ମାତାଲ ନୁହନ୍ତି । ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ମାତାଲର ଦଳ ଖସି ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ ଅସ୍ୱସ୍ତି ବୋଧହୁଏ । ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ସେମାନଙ୍କର ହାତ ଟାଣି ଧରି ନିଜ ପାଖରେ ବସେଇ ରଖନ୍ତେ, ଆଉ ଅଳ୍ପ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ କୁହନ୍ତେ ।

ଭୟ ହୁଏ ଏଥର ବାର୍ ବନ୍ଦ ହେବାର ସମୟ ହେବ । ବୟ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଛୁଟି ଆସି ବିରକ୍ତିକର ସ୍ୱରରେ କହିବ 'ମହାଶୟ ଏଥର ଉଠନ୍ତୁ, ବନ୍ଦ ହେବାର ସମୟ ହୋଇଗଲା ।'

ପ୍ରତ୍ୟହ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପଛରେ ରେସ୍ତୋରାଁରୁ ଯାଆନ୍ତି । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ମାତାଲ ମାନେ ବିଦାୟ ହୁଅନ୍ତି, ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଆଲୋକ ନିର୍ବାପିତ ହୁଏ । କେବଳ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପର ଆଉ କାଉଣ୍ଟରର ଆଲୁଅଟା ଜଳୁଥାଏ । ତା'ପରେ ଟେବୁଲ ଚୌକୀ ଗୁଡ଼ାକ ଧୋଇ ପୋଛି ପରିଷ୍କାର କରି

ରଖି ଦିଆଯାଏ । ମାନସବାବୁ ଅସ୍ୱସ୍ତିରେ ଚାହିଁ ଦେଖନ୍ତି କ୍ୟାସିୟାର ଆଡ଼କୁ । ଲୋକଟା ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଟଙ୍କା ଗଣି ବଙ୍ଗେଇ ଡ୍ରୟାର ଭିତରେ ଗୋଛେଇ ରଖୁଛି । ତା'ପରେ ତାଲା ବନ୍ଦ କରିବ ।

ନା—ଆଉ ବସି ରହିବା ଚଳିବ ନାହିଁ । ମାନସବାବୁ ଉଠିପଡ଼ନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ସ୍ନାୟୁର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଗଲାଣି । ପାଦ ଆଉ ନିଜ ଆୟତ୍ତରେ ପଡୁନାହିଁ । ସମଗ୍ର ଘରଟା ଘୂରୁଛି ଆଉ ତା'ସହିତ ଘୂରୁଛି ଘରର ସମସ୍ତ ଆସବାବ ପତ୍ର ଆଉ କାଉଣ୍ଟରର ସୁନ୍ଦରୀ ଷୋଡ଼ଶୀ ଟିନା ।

ବନ୍ଧୁମାନେ ଧରାଧରି କରି ତାଙ୍କୁ ବାହାରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସନ୍ତି । କୁହାକୁହି ହୁଅନ୍ତି "ବେଶ୍ ପିଇଛି ।" ତାଙ୍କର ଧାରଣା ମାନସବାବୁଙ୍କ ଘର ଦୁଆର କିଛି ନାହିଁ, ଯାଯାବର । ତା'ପରେ ପୁଣି ସେହି ଅନ୍ଧକାର, ନିର୍ଜନ ପଥ । ଆଖପାଖରେ କେହି କେଉଁଠି ନାହାନ୍ତି । ମଝିରେ ମଝିରେ ଗୋଟାଏ ଲେଖାଏଁ ମଟର ଗାଡ଼ି ତୀର ବେଗରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯାଉଛି । ମାନସବାବୁଙ୍କ ଦେହ ଝିମ୍ଝିମ୍ କରି ଉଠେ ।

ବୁଲୁର କଥା ମନେ ପଡୁଛି । କେତେ କଥା ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ ଭିଡ଼ ଲଗାଉଛନ୍ତି । ସତେ ଯେମିତି ବୁଲୁ ବାପା ବାପା ଡାକି ପଛରୁ ଦୌଡ଼ି ଆସୁଛି । ସେ ଚମକି ପଡ଼ନ୍ତି । ପଛକୁ ଚାହିଁ ଦେଖନ୍ତି କାହିଁ କେଉଁଠି କେହି ନାହାନ୍ତି, କାହାର ସୋର ଶବ୍ଦ ନାହିଁ । ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ମୁଣ୍ଡଟା ଯେମିତି ଛିଣ୍ଡି ପଡ଼ିବ, ମୁଣ୍ଡ ଠିକ୍ ରଖିବା ପାଇଁ ଆଜି ଅକ୍ଷମତା ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି ମାନସ । ବୁଲୁ ଯେ ତାଙ୍କର ପୁଅ ଏଥିରେ କୌଣସି ଭୁଲ୍ ନାହିଁ । ତମସା ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କୁ ମିଛ କଥା କହୁଛି । ତା ହୋଇ ନ ଥିଲେ ବୁଲୁ

ପାଇଁ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣ ଏପରି କାନ୍ଦି ଉଠୁଛି କାହିଁକି ? ରକ୍ତର ସମ୍ପର୍କ କଣ ମୂଳରୁ କଥାରେ ମିଛ ହୋଇଯିବ ? କିନ୍ତୁ ସତରେ ଯଦି ତାଙ୍କର ପୁଅ ହୋଇ ନ ଥାଏ ? ଯଦି ସେ ଜୟନ୍ତର ପୁଅ ହୋଇଥାଏ ? ଅନ୍ଧର ଆଖିରେ ବି ଧୂଳି ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତମସା ବି ତ ସେହିକଥା କହିଗଲା । ଏପରି ଗୋଟାଏ ମାରାତ୍ମକ କଥା କେହି କଣ କେବେ ମିଛ କହିପାରେ ।

ଏ ଆଡ଼ୁ ସେ ଆଡ଼ୁ ନାନା କଥା ଭାବୁଭାବୁ ସେ ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ହରାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଉତ୍ତେଜନାରେ ପାଦ ଗୁଡ଼ିକ ଥରିବାକୁ ଲାଗେ । ବୋଧହୁଏ ଆଉ ଚାଲି ପାରିବେ ନାହିଁ—ରାସ୍ତା ମଝିରେ ବସି ପଡ଼ିବେ । ମଦ ନିଶାରେ ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଯେପରି ବନ୍ଦ ହୋଇ ଆସୁଛି ।

କ୍ରମେ କ୍ରମେ ମାତାଲ ମାନଙ୍କ ଆଡ଼ାରେ ସେ ଜଣେ ସଭ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଏବେ ପ୍ରତିଦିନ ମଦ ନ ଖାଇଲେ ଚଳୁନାହିଁ । ତିକ୍ତତିକ୍ତ କରି କିଛି ତରଳ ପଦାର୍ଥ ପେଟ ଭିତରକୁ ଯିବା ମାତ୍ରେ ମନଟା ବେଶ୍ ହାଲୁକା ହୋଇଯାଏ । ଦୁଃଶ୍ଚିନ୍ତା ହାତରୁ ମିଳେ ଅବ୍ୟାହତି । ମନରେ ଆଉ କୌଣସି ଦୁଃଖ ରହେ ନାହିଁ । ନିର୍ଜଳ ମଦ ନିଶାରେ ସବୁବେଳେ ବୁଡ଼ି ରହନ୍ତି ମାନସ ।

ଦିନ ରାତି ଏହି ନର୍କରେ ବସି ବସି କେତେ ମାତାଲଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଆଳାପ ପରିଚୟ ହୁଏ । ରୋଜ ଯେଉଁମାନେ ଆସନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକ ରକମ ଜଣାଶୁଣା ହୋଇଗଲାଣି । କଥାବାର୍ତ୍ତା ଅବଶ୍ୟ କାହାରି ସହିତ ସେ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଆସନ୍ତି, ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଟେବୁଲରେ ନେଇ ବସି ପଡ଼ନ୍ତି । ପିଇବା ଶେଷ ହୋଇଗଲେ ଏକ ସମୟରେ ନିଃଶବ୍ଦରେ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । କେହି ଜାଣି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମଝିରେ ମଝିରେ

ଜଣେଅଧେ ବେହୋସ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି, ସେତେବେଳେ କେତେ କୋଳାହଳ, ଅଶ୍ଳୀଳ ଗାଳାଗୁଳିବ । ଶୁଣିଲେ କାନରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ମଝିରେ ମଝିରେ ମାଡ଼ପିଟ ହୁଏ, ରକ୍ତାକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ଖାଲି ହାତରେ ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼େ । ପୋଲିସ ଡାକିବାକୁ ପଡ଼େ । ପୋଲିସ ଆସି ସେମାନଙ୍କୁ ଗିରଫ କରି ନେଇଯାଏ ।

ଏଇଠି ଘଣ୍ଟା ପରେ ଘଣ୍ଟା କଟେଇ ଦିଅନ୍ତି ମାନସ । ସିଗାରେଟ୍ ଆଉ ଚୁରୁଟ ଧୂଆଁରେ ଘର ପ୍ରାୟ ଅନ୍ଧକାର । ତମାଖୁର ଉଗ୍ର ଗନ୍ଧରେ ମାନସିକ ଚଞ୍ଚଳତା ଶାନ୍ତ ହୁଏ । କଡ଼ା ମଦର ତୀବ୍ରତାରେ ମନ ନିସ୍ତେଜ ହୋଇପଡ଼େ । ଅଶାନ୍ତ ହୃଦୟ ହାଲୁକା ହୋଇଯାଏ । କହିବାକୁ ଗଲେ ଏହି ନରକହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କର ସର୍ବସ୍ୱ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଏଇଠି ସେ ଦିନ ରାତି ରହନ୍ତି ।

ନିଦରୁ ଉଠିବା ମାତ୍ରକେ ଛୁଟି ଆସନ୍ତି । ଆସି ଦେଖନ୍ତି ତାଙ୍କ ଆଗରୁ ଆହୁରି କେତେ ଲୋକ ଆସି ହାଜର ହୋଇ ଗଲେଣି । ମାନସ ମନେ ମନେ ଭାରି ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି । ମନଟା ହାଲୁକା କରି ନେବାପାଇଁ ହେବ । ଆଉ ସେଥିପାଇଁ ମଦହିଁ ଏକମାତ୍ର ନିର୍ଭର ଯୋଗ୍ୟ ବନ୍ଧୁ । ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସିବା ମାତ୍ରକେ ଡାକନ୍ତି "ବୟ ।"

"ସଲାମ ସାହେବ ।" ବୟ ସୁପ୍ରଭାତ ଜଣାଇ କାୟଦାରେ ଆଦେଶର ଅପେକ୍ଷା କରେ ।

"ଶ୍ୟାମ୍ପେନ ।"

"ବହୁତ ଆଚ୍ଛା ହଜୁର୍ । ଆଉ କିଛି ?"

"ଅବକା ନୁହେଁ, ଯାହା କହିଲି ନେଇଆସ ।"

ଏହିକ୍ଷଣି ନେଇ ଆସୁଛି ସାର ! ବଯ୍ ସଲାମ ଠୁକି ଚାଲିଯାଏ । ମାନସ ଚଡ଼ନ୍ତି ଗୁଡ଼ କାଉଣ୍ଟର ପାଖକୁ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । କାଉଣ୍ଟରରେ ବସନ୍ତି ଷୋଡ଼ଶୀ ମିସ୍ ସୀନା । ସୀନା ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ସୁନ୍ଦରୀ···ଷୋହଳ ବା ସତରଟି ବସନ୍ତର ସ୍ପର୍ଶ ଲାଗିଛି ସେ ଦେହରେ । ଦେହରେ ଶ୍ୱେତ ଗୋଲାପର ଆଭା, ଓଠରେ ପଲାଶର ଲାଲିମା, ଦୁଇ ଚିବୁକରେ ପଦ୍ମର କୋରକ ସବୁଜ ଇଷତ୍ ସ୍ୱପ୍ନ ଆଉ ଇଷତ୍ ବ୍ରୀଡ଼ା । ଆଖିର ଟଣା ଟଣା ଭ୍ରୂଲତା ଦୁଇଟି ପୁଷ୍ପଧନୁ ପରି ବଙ୍କିମ । କଳା କଳା ଆଖି ଦୁଇ-ଟିରେ ନିବିଡ଼ ଅରଣ୍ୟର ଆକୁଳତା ଆଉ ସମୁଦ୍ରର ଗମ୍ଭୀରତା । ତାକୁ ଆକର୍ଷଣୀୟ କରିତୋଳେ କାନମୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସରି ଯାଇଥିବା କଜ୍ଜଳର ସୂକ୍ଷ୍ମରେଖା । ସରୁ ସରୁ ଓଠ ମଝିରେ ଡାଳିମ୍ବ ଢଙ୍କପରି ଗ୍ରେଟ୍ ଗ୍ରେଟ୍ ଶୁଭ୍ର ଦଂତପଂକ୍ତି । ସୀନା ହସିଲେ ଯତେ ଯେମିତି ଗୁଡ଼ାଏ ମୁକ୍ତା ଝରିପଡ଼େ । ଦୁଧ ଅଳତା ଦେହରେ ଗାଢ଼ ନୀଳ ବ୍ଲାଉଜ ଆଉ ତା ଉପରେ ଫିକା ଆକାଶୀ ରଙ୍ଗର ସିଲ୍କ ଶାଢ଼ୀ । ବେଶ୍ ଚମତ୍କାର ଦିଶୁଅଛିଏ । ମାନସ ଆଗେଇ ଯାଇ ହସି ହସି କହନ୍ତି "ନମସ୍କାର ମିସ୍ ସୀନା ଦେବୀ ।"

ଆରେ ମାନସ ବାବୁ ଯେ ! ନମସ୍କାର !

"ଖବର କାଗଜଟା ଟିକିଏ ଦିଅନ୍ତୁ ସୀନା ଦେବୀ ।"

ଖବର କାଗଜ ? ଦେଉଛି । ଆପଣ ଆପଣଙ୍କ ଯାଗାରେ ଯାଇ ବସନ୍ତୁ, ପଠେଇ ଦେଉଛି । ହସନ୍ତି ମିସ୍ ସୀନା ଆଉ ସେ ହସରେ ଫୁଟେ ଅସଂଖ୍ୟ ଫୁଲ, ଛୁଟେ ହାଲୁକା ହାଲୁକା ସୁରଭି । ମାନସ ମନେକରନ୍ତି, ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଅକାଳରେ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ଯେପରି ଲୁଚିଲୁଚି ଆସୁଛି ବସନ୍ତ । ମନରେ ତାଙ୍କର ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁର ବର୍ଣ୍ଣୋତ୍ସବ । ଫୁଲରେ ସର୍ବାଙ୍ଗ ବିଭୂଷିତ କରି ଯେପରି

ସୀନା ଆସୁଛି ତାଙ୍କର ପାଖକୁ । ଗୁହରଆଡ଼େ ବସିଛି କୁମାରୀ ଫୁଲର ସଭା । ଭଅଁର ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ କରି କହୁଛି, କାମିନୀ ଲୋ ! ରଜନୀଗନ୍ଧା ଲୋ ! ତମେମାନେ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ସତେ । ମୋତେ ବାତକ ପାଇଁ ଆଶ୍ରୟ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଶୁଣାନ୍ତି କବିତା ଆଉ ତୁମେ ଶୁଣନ୍ତି । ନୀଳ ଆକାଶରୁ ଖସି ଆସନ୍ତା ଫୁଲ ଫୁଲ ଜ୍ୟୋସ୍ନା । ଆମେ ଜ୍ୟୋସ୍ନାର ମଦପିଇ ମନଖୁସିରେ ନାଚନ୍ତେ, ଗାଆନ୍ତେ ।"

ହଠାତ୍ କଳ୍ପନା ରାଇଜରୁ ଫେରି ମାନସବାବୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ଫେରିଆସନ୍ତି । ମାନସ ଫେରିଆସି ଆପଣାର ଆସନରେ ବସନ୍ତି । କିଛି ସମୟ ପରେ ବୟ ଶ୍ୟାମ୍ପେନ ଆଉ ଖବର-କାଗଜ ଦେଇଯାଏ ।

ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସମୟ କଟିଯାଏ, ପ୍ରାୟ ବାରଟା ବାଜେ । ଦେହଟା କେମିତି କେମିତି ଲାଗୁଛି । ଘରକୁ ଫେରିବାକୁ ଆଉ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ନାହିଁ । ତା'ଛଡ଼ା ବାହାରେ ମୁଣ୍ଡଫଟା ଖରା । ରାସ୍ତାକୁ ବାହାରିବା ମୁସ୍କିଲ । ଭୋକ ବି ହେଉଛି ପ୍ରଚୁର । ଏଇଠିହିଁ ଖାଇନେଲେ ଯାଏ । ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଇସାରା କରୁ କରୁ ଡାକନ୍ତି "ବୟ ।"

"ସଲାମ ସାହେବ ।"

"ଲଞ୍ଚ୍ ମିଳିବ ।"

"ନିଶ୍ଚୟ ସାର୍ ।"

"ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଣି ପାରିବ, ଡେରି ହେବନି ତ ?"

"ପାଞ୍ଚମିନିଟ ଭିତରେ ଦେଉଛି, ହଜୁର ।"

ବୟ ଚାଲିଯିବା ପରେ କୁମାରୀ ସୀନା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ମାନସବାବୁ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସିଲେ ! ସୀନାର ଓଠରେ ବି ହସ । ଯେମିତି

ଝରଝର ହୋଇ ଝରିପଡୁଛି ଶିଶିରବିନ୍ଦୁ ଭଳି ଶୁଭ୍ର ମୁକ୍ତାମାଳା । ସ୍ମିନା ହସୁଛି । ଲମ୍ବା ବେଣୀରେ ଲାଲଗୋଲାପଟିଏ, ଯେମିତି କଳା ସାପଟିଏ ଫଣା ଟେକି ଚାହିଁଛି । ସ୍ମିନା ହସୁଛି । ଗଳା ଉପରେ ଥିବା ମିନାକରା ପଦକଟା ଥରଉଠୁଛି । ସ୍ମିନା ହସିଲେ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ । ଚିବୁକର ଦୁଇପାଖରେ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ଦୁଇଟି ଗର୍ତ୍ତ । ବାଁ ଗାଲ ଉପର ତିଳଟା ଆହୁରି ଆକର୍ଷଣୀୟ ହୋଇଉଠେ । ସ୍ମିନାର ନିଟୋଳ ଦେହର କମନୀୟତା ବହୁଗୁଣ ବଢ଼ି ଯାଏ । ମାନସବାବୁ ମନେମନେ କଳ୍ପନା କରି ନିଅନ୍ତି, ସେହି ବୁକୁ ଉପରେ ସେ ଯେମିତି ଯୁଗଯୁଗାନ୍ତ ଶୋଇରହନ୍ତେ, ଆଉ ବୁଡ଼ି ରହନ୍ତେ ସେହି ଘୁମନ୍ତଆଖିର ଗଭୀରତାରେ ।

ଉନ୍ନିକୃଷ୍ଣ ମିନିଟିପରେ ବେୟାରା ଆସି ହାଜର । ଗୋଟିଏ ହାତରେ ନାନା ରକମର ଭୋଜନ ସାମଗ୍ରୀ, ଆଉହାତରେ ପାଣିଗ୍ଲାସ, ତଉଲିଆ ଇତ୍ୟାଦି ଯାବତୀୟ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଜିନିଷ ।

ଭୋଜନ ପରେ ମାନସବାବୁ ବସିବସି ଆରାମରେ କଫିର ପିଆଲାରେ ଚୁମ୍ବନ କରନ୍ତି ଆଉ ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣନ୍ତି । ସିଗାରେଟ୍‌ର ଧୂଆଁ କୁଣ୍ଡଳୀକୃତ ଭାବରେ ପବନରେ ଭାସିଯାଏ । ମଦର ତୀବ୍ର ଗନ୍ଧ ସହିତ ଓତଃପ୍ରୋତ ଭାବରେ ମିଶିଯାଏ ସିଗାରେଟ୍‌ର ମିଠାଗନ୍ଧ ।

ଟେବୁଲ ଉପରେ ବ୍ରାଣ୍ଡି ବୋତଲ । ମାନସବାବୁଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି ଏହି ଜୀବନଦାୟିନୀ, ସର୍ବଦୁଃଖହାରଣୀ ସୁରା ଉପରେ । ଏହିକ୍ଷଣି ତାଙ୍କର ଶୁଷ୍କ ଜୀବନରେ ମଦ୍ୟହିଁ ଏକମାତ୍ର ଶାନ୍ତି । ଟିକିଏ ଶୋଷିନେଲେ ଆଉ କିଛି ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶେଷ ହୋଇ ଯିବ ସମସ୍ତ ଜ୍ୱାଳା । ଅଂତତଃ କେତୋଟି ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ନିଶ୍ଚିଂତ...କେତୋଟି ଘଣ୍ଟା

ପାଇଁ ଭୁଲିଯିବେ ଜୟଂତର ପ୍ରତାରଣା, ସୁନାର ରୂପର ମୋହ, ତମସାର ଅସତ ଚରିତ୍ର । ସେତେବେଳେ କାହାରି କଥା ମନେ ମନେ ରହିବ ନାହିଁ । ଅତଳ ଗହ୍ୱରରେ ହଜିଗଲା ଭଳି ନିଶା ଭିତରେ ହଜି ଯିବେ ସମସ୍ତେ । ବୁଲୁ... ସିଏ ବି କ'ଣ ହଜିଯିବ ? ମଦ ନିକଟରେ ସିଏ ବି କିଛି ନୁହଁ ।

ମାନସ ବୋତଲର ଠିପିଟା ଖୋଲି ନେଇ ଗ୍ଲାସରେ ଢାଳି ନେଲେ ମଦଟା । ପାନପାତ୍ରର କଣ୍ଠରେ ସୁନାର ପରିଧି ରଚନା କରି ଯେପରି ଫେନାୟିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ତରଳ ପାନୀୟ । ଜିଭର ଅଗଟା ଏଭଳି ଭାବରେ ବୁଲେଇ ନେଲେ ଯେପରି ଜିଭ ଅଗରେ ସେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି ଅମୃତର ଆସ୍ୱାଦ । ତାପରେ ଚୌକି ଦେହରେ ମେଲେଇ ଦେଲେ ଅବଶ ଦେହ । ମୁଣ୍ଡଟା ଅଳ୍ପ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ିଛି । ଗ୍ଲାସଟା ଉପରକୁ ଟେକି ଧରି ଚାହିଁବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମୁଠାଏ ଶିମ୍ୱୁଳି ଫୁଲ କିଏ ଯେମିତି ଚିପୁଡ଼ି ଗ୍ଲାସଟାରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ଦେଇଛି । ଓଠରେ ହସ । ସେହି ହସରେ ରହିଛି ବୁକୁଫଟା କ୍ରନ୍ଦନର ନିଶବ୍ଦ ପ୍ରକାଶ, ଅବ୍ୟକ୍ତ ବ୍ୟଥାର ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣା । ହଠାତ୍ ମାନସ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ତା'ପରେ ଗ୍ଲାସଟା ଏକା ନିଶ୍ୱାସରେ ଶେଷ କରିନେଲ ପୁନରାୟ ପୂର୍ତ୍ତି କରିନେଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଗ୍ଲାସଟା ବି ନିମିଷକରେ ନିଃଶେଷିତ ହୋଇଗଲା । ମୁହଁରୁ ଉହ୍, ତା'ପରେ ଶ୍ଳେଷ୍ମା ଆଉ କଣ୍ଠନାଳୀ ଦେଇ ସମସ୍ତ କଡ଼ା ମଦ ଟିକକ ପେଟଭିତରେ ମିଳେଇଗଲା । ଯିବା ସମୟରେ ଜାଳି ପୋଡ଼ି ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱର ଭୟଙ୍କର ପ୍ରମାଣ ଦେଇଗଲା । ମାନସ ଠକ୍ କରି ଟେବୁଲ ଉପରେ ଗ୍ଲାସଟା ଥୋଇଦେଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱସ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ

ପକେଇ କହୁଲେ "ବେଶ୍ ଆଉ କୌଣସି ଭୟ ନାହିଁ, ଆପାତତଃ ନିଶ୍ଚିଂତ ।"

ଦୁଇଓଳି ଖାଇସାରିବା ପରେ ଏଇ ହେଲା ତାଙ୍କର କାମ । କେତେ ଘଣ୍ଟା ଧରି ଦୁଇ ତିନି ଗ୍ଲାସ ମଦ ଉଦରସ୍ଥ କରି ଗୁମ୍ ହୋଇ ବସିରହନ୍ତି । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ନିଶା ଧରେ । ଚେତନା ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଆସେ । ତା'ପରେ ମଧୁର ତନ୍ଦ୍ରା । ଏହାରି ଭିତରେ କେତେବେଳେ ଶୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ଛାତି ଉପରେ ମୁଣ୍ଡଟା ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ିଆସେ । ତା'ପରେ ଏକ ସମୟରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ଭଲ ଭାବରେ ଉଠି ବସନ୍ତି । ନରମ ଲାଲ ଭେଲଭେଟ ଚେୟାର । ଭାରି ଆରାମ ଲାଗେ । ଖସି ଯାଇଥିବା ପ୍ୟାଣ୍ଟଟାକୁ ସଜାଡ଼ି ନିଅନ୍ତି । କୋର୍ଟଟା ଅଳ୍ପ ଉଠିଯାଇଛି, ଭିତରୁ ଦେଖାଯାଉଛି ଧଳା ଶାର୍ଟ ଖଣ୍ଡିକ । ମାନସ ପୋଷାକ ସଜାଡ଼ି ନେଇ ସହଜ ଭାବରେ ବସି ଖବର କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ପୁଣି ପଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ସକାଳେ ଥରେ ପଢ଼ା ହୋଇ ଯାଇଛି, ତଥାପି ପଢ଼ନ୍ତି । ବସି ବସି ଆଉ କଣ ବା କରିବେ ? ସମୟ କଟିବ କିପରି ?

ଏହିଭଳି ଭାବରେ ସମୟ ଗଡ଼ିଯାଏ । ସନ୍ଧ୍ୟା ହୁଏ । ଘଡ଼ିରେ ପାଞ୍ଚଟା ବାଜେ । ଖରା ମଉଳି ଆସୁଛି । ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟର କିରଣରେ ସମଗ୍ର ଆକାଶଟା ରଙ୍ଗିନ । ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ପ୍ରାସାଦ ଉପରେ ଯେପରି ଝରି ପଡ଼ୁଛି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ । ମାନସ ଚୌକି ଛାଡ଼ି ଉଠିଲେ । ବସି ବସି ମୁଣ୍ଡ ବଥେଇଲାଣି । ଘର ଭିତରେ ଆଉ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ । ଉନ୍ମୁକ୍ତ, ଉଦାର, ରକ୍ତିମ ଆକାଶ ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଜଣାଏ । ଦୂର ବଣର ଦିଗନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ସ୍ନିଗ୍ଧ ଶ୍ୟାମଳ ଅଂଚଳର ଶିହରଣ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣରେ

ରୋମାଞ୍ଚ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ନା—ଏତେବେଳେ ଆଉ ଘର ଭିତରେ ନୁହେଁ ।

ମାନସବାବୁ କାଉଣ୍ଟର ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ସୀନାଦେବୀଙ୍କୁ କହିଲେ 'ନମସ୍କାର ସୀନାଦେବୀ ।'

ନମସ୍କାର । ଆଜ ଖବର କ'ଣ ? ଏହାରି ଭିତରେ ଉଠି ପଡ଼ିଲେଣି ଯେ । ଆପଣ ତ ହୋଟେଲ ବନ୍ଦ ହେବାର ଆଗରୁ କେବେ ଉଠନ୍ତି ନାହିଁ । ମୁହଁରେ ସେହି ଚେନାଏ ଧାରୁଆ ହସ । ବିଦ୍ୟୁତ ଭଳି ଚପଳ, ଚଞ୍ଚଳ, ଦେହରେ ନିଆଁର ତାତି ଭରି ଦିଏ । ଠିକ୍‌ଠିକ ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡଟାକୁ କାଟି ପକାଏ ।

'ବସି ବସି ଆଜ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ ମିସ୍ ସୀନା । ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସେଁ ।'

ସେ ଖୁବ୍ ଭଲ । ଏଭଳି ସୁନେଲି ସନ୍ଧ୍ୟାଟା ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ଆବଦ୍ଧ ରହି କଟେଇ ଦେବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ । ପାର୍କ ଆଡୁ ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସନ୍ତୁ—ମନ, ମିଜାଜ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ମୁହଁରେ ସେହି ଚଟୁଳ ହସର ଗୋଟାଏ ବଙ୍କିମ ରେଖା । ଆଖିରେ ଚପଳତା ; ସୀନା, ସୁନ୍ଦରୀ ସୀନା ହସୁଛି । ମାନସ ଉଦାସ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ମନ ଭଲ ହେବ ? ହୁଏତ ହୋଇପାରେ ! ଏତିକି କହି ମାନସ ବାବୁ ଅଳ୍ପ ହସିଲେ । ସେ ହସରେ କୌଣସି ଆଲୋକ ନାହିଁ ବା ନାହିଁ କୌଣସି ଆଶା ।

'ଆଚ୍ଛା ! ତେବେ ଆସୁଛି ।'

'ହଁ, ଥରେ ବୁଲି ଦେଇ ଆସନ୍ତୁ ।'

ମାନସବାବୁ ଦରଜା ଯାଏ ଆସି ପୁଣି କ'ଣ ଚିନ୍ତା କରି ଭିତରକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଫେରି ଆସିବା ଦେଖି ମିସ୍

ସୀନା ହସି ହସି କହୁଲେ 'ପୁଣି କ'ଣ ହେଲା, ଫେର ଆସିଲେ ଯେ ?

'ନା···ସେମିତି କିଛି କାରଣ ନାହିଁ ।'

ଚେପ୍ଟାରଟାର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି ଦେଖୁଛି । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦିବା ପାଇଁ ମନ କହୁନି, ସଦା କେହି ଆସି ଦଖଲ କରି ବସିଯାଏ । କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ? ମୁଁ କ'ଣ ମିଛ କହୁଛି ? ଅଛା କରି ପାରୁଛି ବୋଲି ମୁହଁରେ ତା'ର ବିଜୟ ସୂଚକ ହସ । ନିଜର ରସିକତାରେ ନିଜେହିଁ ହସୁଛି ସୀନା ।

ମାନସ ବାବୁ ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାଇ କୁଣ୍ଡାଇ ଟ୍ଟେଗ୍ର ଟୋକ ଟୋକ କହୁଲେ, 'ଯଦି କିଛି ମନେ ନ କରନ୍ତି ତେବେ ଗୋଟାଏ କଥା କହିବି ମିସ୍ ସୀନା ଦେବୀ ।'

"କହିବାରେ ସଂକୋଚ କାହିଁକି—ବେଶ୍ କ'ଣ କହିବାର ଅଛି କୁହନ୍ତୁ ?"

"ବେଶ୍, ଅଭୟ ଦେଲେ କହିବି ।" ମୃଦୁ କଣ୍ଠରେ କହୁଲେ ମାନସ ।

ଆଚ୍ଛା ଆଚ୍ଛା କହନ୍ତୁ । ଭୂମିକା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ହେବା ସର୍ବଦା ବାଞ୍ଛନୀୟ । ଏଥର ସହଳ କହି ପକାନ୍ତୁ । ନ ହେଲେ ଏପଟେ ଚାଗ ବାବୁ ବାବୁ ସେପଟେ କରେଣ୍ଟ ବରଖାସ୍ତ । ଆଉ ବାହାରିବେ କେତେବେଳେ ?

ତୁମେ ବି ଚାଲନା ମୋ ସାଥିରେ । ଏକାଟିଆଟା ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ । ଚାଲ ଦୁହେଁ ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିବା ।

"ମୁଁ ଯିବି !"

"ଅବଶ୍ୟ ଯଦି ତୁମର ଆପତ୍ତି ନ ଥାଏ ।"

"କାହିଁକିର ଛାଡ଼ି ମୁଁ ଯିବ କେମିତି ମାନସ ବାବୁ ?"

"କାହିଁକି ?"

ଆଜି ଏମାନେ ବା ମୋତେ ଅବସର ଦେବେ କାହିଁକି ?

ମାନସବାବୁ ଅଳ୍ପ କ୍ଷୁବ୍ଧ ହେଲେ । ନିଜର ବୋକାମି ପାଇଁ ନିଜକୁ ମନେ ମନେ ତିରସ୍କାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତା'ପରେ ଆଉ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ମୁହଁ ପୋତି ଝିଅ ଗତିରେ ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଗଲେ ରୀନା ପାଖରୁ । ଯିବା ବେଳକୁ ଭଦ୍ରତା ଖାତିରରେ ରୀନାକୁ ନମସ୍କାର କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୁଲିଗଲେ ।

ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ ସାତଟା ବେଳକୁ ପୁନର୍ବାର ଫେରିଆସିଲେ । ଦୀର୍ଘ ଦିନ ଭିତରେ ଆଡ୍ଡାର ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ସାଥିରେ ହୋଇଛି ତାଙ୍କର ପରିଚୟ । କଥାବାର୍ତ୍ତା ବି ହୁଏ ମଝିରେ ମଝିରେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲେହିଁ ଆଡ୍ଡାଟା ବେଶ୍ ଜମେ । ଏହି ସମୟରେ ଦିନସାକର ଖବରଖବର ତାଙ୍କରି ଭିତରେ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା ହୁଏ । ରାଜନୀତି, ସମାଜତନ୍ତ୍ର, ଇତିହାସ ; ମିଳିତ ରାଜ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠିରେ ଭାରତର ଭୂମିକା, କେନାଲ ଜଳ ବିବାଦ, ଭାରତ ଚୀନ ସୀମା ସମସ୍ୟା, ଆଲୋକ ନଗରୀ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ଶିଳ୍ପୀ ସମାଜର ପ୍ରେୟସୀ—ତାରି କଥା—କୌଣସିଟା ବାଦ ଯାଏନା । ସହରର ଦୈନନ୍ଦିନ ଘଟଣା ବି ଆଲୋଚନାରୁ ବାଦ ଯାଏନାହିଁ । ନହେଲେ ସିନେମା ବା ଥିଏଟରକୁ ନେଇ ଗଳ୍ପ । ଗତାନୁଗତିକ ଭାବରେ କବିତା ଲେଖାର ସମାଲୋଚନା । ମାନସ ସମସ୍ତ ଶୁଣନ୍ତି—ମଝିରେ ପଦେଅଧେ କହି ନିଜର ମତବ୍ୟକ୍ତ କରନ୍ତି । କେତେ କେତେବେଳେ ନିଜେବି ସେମାନଙ୍କର କଥାରେ ଟିପ୍ପଣୀ କାଟନ୍ତି—ସମସ୍ତେ ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତାଳଦେଇ ମାନସ

ବି ହସନ୍ତି । ତାପରେ ହଠାତ୍ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ଆଉ କୌଣସି କଥା କହନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏହି ସବୁ ଆଲୋଚନାରେ ତାଙ୍କର ପୂର୍ବପରି ଆଗ୍ରହ ରହିଛି କିନ୍ତୁ କେମିତି ଗୋଟାଏ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବ । ମାନସ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କ ମଝିରେ ଥାଇବି ବହୁଦୂରରେ । ଅନ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କୁ ପାଖରେ ପାଇବି ପାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଛନ୍ଦ ହଜିଯାଏ, ଆସରଟା ଜମି ବି ଜମି ପାରେନା ।

କ୍ରମେ କ୍ରମେ ରାତି ଗଡ଼ିଯାଏ । ଜଣଜଣ ହୋଇ ଗ୍ରାହକ କମିବାରେ ଲାଗନ୍ତି । ମାନସ ପୁନର୍ବାର ମଦ ବୋତଲ ନେଇ ସ୍ଥିର ଭାବରେ ବସନ୍ତି । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ହୋଇ ସମଗ୍ର ବୋତଲଟା ଖାଲି ହୋଇଯାଏ । ଖାଲି ବୋତଲଟା ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ଟିକିଏ ଗଡ଼ାଗଡ଼ି କରି ପୁଣି ଆଉ ଗୋଟାଏ ବୋତଲ ପାଇଁ ଅର୍ଡର ଦେବେ କି ନାହିଁ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି । ନିଜର ବିବେକକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରନ୍ତି "ଆଉ ଖାଇବା କଣ ଉଚିତ ହେବ ?" ତା'ହେଲେ ହୁଏତ ବେହୋସ ହୋଇ ପଡ଼ିବେ । ଘରକୁ ଫେରିପିବା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ସିନା କାଉଣ୍ଟର୍ରୁ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ହାବଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରେ । ମାନସବାବୁଙ୍କ ମନର ଅବସ୍ଥା ବୁଝିବାକୁ ସିନାର ମୋଟେ କଷ୍ଟ ହୁଏନା । ଯାହାହେଲେ ବି ସେ ନାରୀ । ଚାରିଆଡ଼କୁ ଆଖି ବୁଲେଇ ନିଏ । ମାଲିକମାନେ କେହି ପାଖରେ ଅଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଦେଖିନିଏ, ତା'ପରେ କାଉଣ୍ଟରରୁ ଉଠି ଆସି ଧୀର କଣ୍ଠରେ ଡାକେ "ମାନସ ବାବୁ !"

ମାନସବାବୁ ଚମକି ପଡ଼ନ୍ତି । ଏଭଳି ସ୍ନେହାର୍ଦ୍ର କଣ୍ଠରେ କେହିତ ତାଙ୍କୁ ଡାକନ୍ତି ନାହିଁ ? ହଁ କେବଳ ଡାକୁଥିଲା ମିନାକ୍ଷୀ । ତାହାର କଣ୍ଠସ୍ୱରରେ ମାନସବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ଥିଲା ବ୍ୟାକୁଳତା ।

ସିଏ ବି ନାହାଁନ୍ତି, ତା ପ୍ରତି ସେ ନିଜେ ଅବିଗ୍ଭର କରିଛନ୍ତି । ସିନା ପୁଣି ଡାକେ 'ମାନସ ବାବୁ !'

"କିଏ ?"

"ମୁଁ, ସିନା ।"

"ଖବର କଣ ?"

"ଆଜ ମଦ ଖାଆନ୍ତୁ ନାହିଁ ମାନସ ବାବୁ ।" ଏଇଟା ତ ମଦ ନୁହେଁ ବିଷ ।

ନା-ନା, ଆଜ ଖାଇବିନି ସିନା । ଧନ୍ୟବାଦ ।

ଅଳ୍ପ ଥଣ୍ଡା ପାଣି ମଠେଇ ଦେଉଛି ପିଇନେବେ ।

ଅଚ୍ଛା, ଧନ୍ୟବାଦ ।

ସିନାର ବ୍ୟବହାରରେ ମାନସବାବୁ ଅଭିଭୂତ ନ ହୋଇ ରହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମଣିଷ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଭାବରେ ନାରୀ ଜାତିଠା ପ୍ରତି ମନରେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମିଥିଲା ଅସୀମ ଘୃଣା । ସିନାର ସହୃଦୟତା, ସମ୍ବେଦନଶୀଳତାରେ ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା—ହୁଏତ ସବୁ ନାରୀ ବିଶ୍ୱାସଘାତକୀ ନାଗିନୀ ନୁହନ୍ତି । ଜଗତରେ 'କୁ' ସହିତ 'ସୁ' ବି ରହିଛି । ପୃଥିବୀର ସମଗ୍ର ନାରୀ ଜାତିଠା ତ ଆଜ ତମସା ନୁହନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି କରୁଣାମୟୀ ମିନାକ୍ଷୀ, ସ୍ନେହମୟୀ ସିନା । ହୁଏତ ତମସା ଆଜ ସିନାର ଦଳ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ । ତେଣୁ ଆଜ ଏ ପୃଥିବୀଟା ନରକରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇ ନାହିଁ—ସେଥିପାଇଁ ମଣିଷ ଭିତରେ ଅମୃତର ସନ୍ଧାନ ମିଳେ, ସ୍ୱର୍ଗର ଜ୍ୟୋତିଲେଖା ଦେଖାଯାଏ ମଣିଷର ଆକାଶରେ ।

ବାର୍ ଏଥର ବନ୍ଦ ହେବ । ମାନସ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ, ଏ ସମୟଟା ତାଙ୍କୁ ସବୁଠୁ ଖରାପ ଲାଗେ । ଘରକୁ ଫେରିବା କଥା ଚିନ୍ତା କରିବା ମାତ୍ରକେ ମନ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼େ । ତଥାପି

ସିବାପାଇଁ ପଡ଼ିବ, ଉପାୟ ନାହିଁ । ଦୋକାନ ତ ଆଉ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଚବିଶଘଣ୍ଟା ଖୋଲି ରହିବ ନାହିଁ । ମାନସ ଉଠି ପଡ଼ନ୍ତି । କାଉଣ୍ଟର ପାଖକୁ ଆସି ସିନାକୁ କହନ୍ତି "ନମସ୍କାର ସିନାଦେବୀ । ଆଜିକ ପାଇଁ ବିଦାୟ ।"

"ନମସ୍କାର ପୁଣି କାଲିକି ଦେଖାହେବ !"

ତା'ପରେ ସେଇ ଅନ୍ଧକାର ଶୂନ୍ୟ ଘର । ଏଇ ଘର ସହିତ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଛି କେତେ ପୁରାତନ ସ୍ମୃତି । ଅତୀତକୁ ସ୍ମରଣ କରିବା ପାଇଁ ବି ଭୟ ହୁଏ । ଏଇ ଘର ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ଶୀତଳ କବର—ତାଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନର ସମାଧି । ପ୍ରେମର କେତେ ନିଦର୍ଶନ ଗୃହଆଡ଼େ ଇତସ୍ତତଃ ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଛି । ସେ ସବୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟଙ୍ଗ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି କବର ମଝିରେ ମଣିଷ କଣ ବଞ୍ଚି ରହିପାରେ ? ପ୍ରେତଲୋକ ବାସୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁଶୀତଳ ସ୍ପର୍ଶରେ ରକ୍ତ ଯେପରି ହିମ ହୋଇଯାଏ, ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଆସେ । ନା-ଆଉ ଦିନେ ବି ମାନସ ପକ୍ଷରେ ଏଇଟି ରହିବା ଅସମ୍ଭବ । କାଲି ସକାଳେ କେଉଁ ଗୋଟାଏ ହୋଟେଲର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିବ ।

ସିଡ଼ିର ସୁଇଚ୍ ଟିପିଦେଇ ମାନସବାବୁ ପାହାଚ ପରେ ପାହାଚ ଚଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଦୋ'ମହଲାରେ ତାଙ୍କର ଶୋଇବା ଘର, ଡ୍ରଇଂ ରୁମ୍ ସବୁକିଛି । ଡ୍ରଇଂ ରୁମ୍‌ରେ ପଡ଼ି ରହିଛି ବୁଲୁର କେତେ ପ୍ରକାର ଖେଳଣା । ସହରର ଯେତେ ପ୍ରକାର ଦାମୀ ଆଉ ସୁନ୍ଦର ଖେଳଣା କିଣି ଆଣି ଦେଇଥିଲେ ବୁଲୁ ପାଇଁ । ଆଜି ଯେପରି ଖେଳଣା ମାଲିକବିହୀନ ହୋଇ ଶ୍ରୀହୀନ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ବେଡ଼ରୁମ୍‌କୁ ପଶିଯାଇ ମାନସ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଗଭୀର ନିଦରେ, ଆଉ କିଛି ମନେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।

ତା'ଙ୍କରଦ୍ୱନ।

ନିଜର ଘରଦ୍ୱାର ସବୁ ପଡ଼ିରହିଲା। ମାନସ ଭଡ଼ାନେଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ସହରର ଗୋଟିଏ ବିଖ୍ୟାତ ହୋଟେଲର ଫ୍ଲାଟରେ। ଅତୀତର ସମସ୍ତ ସ୍ମୃତି ହୁଏତ ସେ ଏଥର ମନରୁ ପୋଛି ଦେଇ ପାରିବେ। ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନ, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ସେ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି, କାହାରି ସହିତ ଦେଖା ସାକ୍ଷାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରୁ ନାହାନ୍ତି; କୌଣସି ଖୋଜଖବର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖିନାହାନ୍ତି। ଦିନେ ଯେ ମାନସ-ବାବୁ ସଂସାର କରିଥିଲେ, ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ପୁତ୍ର, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ, ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ, ଘରଦୁଆର ସବୁଥିଲା, ଏକଥା ପ୍ରାୟ ବିସ୍ମୃତିର ଗର୍ଭରେ ଲୀନ ହୋଇଗଲାଣି। ସବା ତଳ ମହଲାରେ ତାଙ୍କର ଫ୍ଲାଟ୍। ହୋଟେଲରେ କେତେ ଲୋକବାକ, ବିଭିନ୍ନ ଜାତି, ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମ, ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣର ମଣିଷ ; ଗୋଟିଏ ଛାତ ତଳେ ଏକାକାର ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି। ଏଠି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ନାହିଁ। ବିଶାଳ ପୃଥିବୀର ମଣିଷ ଏମାନେ। ଏମାନଙ୍କ ପରିଚୟ ଓଡ଼ିଆ, ବଙ୍ଗାଳୀ ଆସାମୀ ବା ତାମିଲ ନୁହେଁ। ଏମାନେ ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ ବା ପାର୍ଶି ନୁହନ୍ତି। ଏମାନେ ଭାରତୀୟ, ଇଂରାଜ ବା ଜାପାନୀ ନୁହନ୍ତି ; ଏମାନେ କେବଳ ମଣିଷ। ମଣିଷ ଭଳି ବଞ୍ଚି ରହିବାର ଅଧିକାର ଅଛି। ଏଠି ମଣିଷର ପରିଚୟ କେବଳ ମଣିଷ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ। ସକଳ ଜାତିର, ସକଳଧର୍ମ ସକଳ ଦେଶର ମଣିଷ ବନ୍ଧୁଭଳି, ଭାଇ-ଭାଇ ଭଳି ମିଳିମିଶି ଏହି ତୀର୍ଥ ଦର୍ଶନ କରୁଛନ୍ତି।

କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର ନିଜେ ଶିଳ୍ପୀ, ଆସିଛନ୍ତି ଶିଳ୍ପ ସାଧନା କରିବାକୁ, ଅତୀତର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶିଳ୍ପକଳା ସହିତ ପରିଚିତ ହେବାକୁ ।

ମାନସବାବୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଫ୍ଲାଟ୍ ଦେଇ ଯାତାୟତ କରନ୍ତି । ଘରଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ବନ୍ଦରହେ । ରାତିରେ ଫେରି ଆସି ମାନସ ପଦଗୁଞ୍ଜରଣ କରିକରି ସିଗାରେଟ ଟାଣନ୍ତି । ସମସ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ସହିତ ଏଯାଏ ପରିଚୟ ହୋଇ ନାହିଁ । ତଥାପି ନିଜକୁ ନିଃସଙ୍ଗ ବା ଏକାକୀ ମନେ ହେଉ ନାହିଁ । ଆଖ ଆଖରେ କେତେ ଲୋକ । ସେମାନଙ୍କର ପଦଶବ୍ଦ ତାଙ୍କୁ ସଚକିତ କରିତୋଳେ । ପାଖ କୋଠରୀର ଶବ୍ଦ ଭାସିଆସେ ତାଙ୍କର କାନକୁ । ସେଠି ରହନ୍ତି ଗୋଟାଏ ନବଦମ୍ପତି । ଆସ୍ତେଆସ୍ତେ ସେମାନେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି । କେତେ ରାଇଜର କେତେ କଥା । ଏ କଥାର ଯେମିତି ଇତି ନାହିଁ ବା ପରିସମାପ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ନୂତନ ପ୍ରେମର ଆବର୍ତ୍ତନରେ ଭାସି ବୁଲୁଛନ୍ତି । ମାନସ କାନଡେରି ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଚୁପା ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ବାହାରି ଆସୁଛି । ନିଜର ବିଛଣାକୁ ଥରେଥରେ ଚାହିଁ ଦେଖନ୍ତି ମାନସ । ବିଛଣା ଜୀର୍ଣ୍ଣ, ମଳିନ । କୌଣସି ଭଦ୍ର ଲୋକ ଯେ ଏଭଳି ବିଛଣାରେ ଶୋଇପାରେ ତାହା ନିଜେ ନ ଦେଖିଲେ ବିଶ୍ୱାସକରି ହେବ ନାହିଁ । ବିଛଣାରେ ଆଖିପଡ଼ିବା ମାତ୍ରକେ ପୁରୁଣା କଥାଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟାକପରେ ଗୋଟାଏ ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ । ତମସା, ଜୟନ୍ତ, ବୁଲୁ, ମିନାକ୍ଷୀ ସମସ୍ତେ ମନଭିତରେ ଭିଡ଼ ଜମାନ୍ତି, କୋଳାହଳ କରନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡଟା ଯେମିତି ଘୂରିଯାଏ । ପାଖଘରେ ଥିବା ନବଦମ୍ପତିଙ୍କ କୌଣସି ଆଳାପ ଆଉ କାନରେ ପଡୁନାହିଁ । ସମସ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଆଘାତରେ ପଙ୍ଗୁ ହୋଇଯାଇଛି । ପୁରାତନ ଷତରୁ ପୁନର୍ବାର ନୂତନ ସ୍ରାବରେ

ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ରକ୍ତସ୍ରାବ । ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣା । ମାନସ ଆଉ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ବିଛଣାରୁ ଉଠିଆସି ସେ ହୋଟେଲର ବାରଣ୍ଡାରେ ପଦଚାରଣ କରୁଛନ୍ତି । ଆନତ ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି, ତହିଁରେ ନା ଅଛି କୌଣସି ଆଶା, ନା ରହୁଛି କୌଣସି ଭରସା ।

ଦୁଇ ପାଖରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଘର । ସମସ୍ତ ଦୁଆର ବନ୍ଦ । କୌଣସି ଶୋରଶବ୍ଦ ନାହିଁ, ନିଶ୍ଚଳ, ନୀରବ । କେବଳ ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ଆଖିରେ ନିଦ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୁଆର ଆଗରେ ଥୁଆହୋଇଛି, ହଳହଳ ଯୋତା । ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଭାରି ଓଜନିଆ ବୁଟ୍ ପାଖରେ ନାରୀମାନଙ୍କ ହାଲୁକା ଚଟି । ମନେହୁଏ ସେମାନେ ବେଶ ସୁଖରେ ଅଛନ୍ତି । ଆରାମରେ ଶୋଇଛନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ପରସ୍ପରର ବାହୁ ବନ୍ଧନରେ ଘୁମେଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ପରସ୍ପର ଦେହର ଉତ୍ତାପ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଇଛି ସ୍ୱର୍ଗସୁଖ । ତା'ଭଳି ହତଭାଗା ଆଉ କିଏ ଅଛି ?

ଏପରି ଭାବରେ କଟିଗଲା ଦୀର୍ଘ ପାଞ୍ଚୋଟି ବର୍ଷ । ଏହା ଭିତରେ ଆଉ କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଘଟଣା ଘଟି ନାହିଁ । ମଝିରେ ମଝିରେ ତାଙ୍କ ନିସ୍ତରଙ୍ଗ ଜୀବନରେ ସାମୟିକ ଭାବରେ ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ଦେଖାଦେଇଛି, ତହିଁରେ ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କର ଦୈହିକ କ୍ଷୁଧା ଶାନ୍ତହୋଇଛି କିନ୍ତୁ ମନଟା ଅତୃପ୍ତ ରହିଯାଇଛି । ଅର୍ଥର ବିନିମୟରେ ଖରିଦ୍‌କରା ଦୈହିକ ସୁଖ କଣ କେବେ ଆତ୍ମାକୁ ଶାନ୍ତି ଦେଇପାରେ ?

ସବୁଦିନ ଭଳି ସେଦିନ ବି ବୁଲୁଛନ୍ତି ମାନସ ବାବୁ । ହଠାତ୍ ସେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ଜଣେ ପୃଥୁଳକାୟା ରମଣୀକୁ । ତାର ଚାଲିଚଳଣ ହାବଭାବ ତାଙ୍କୁ ବିସ୍ମିତ କଲା । ସଙ୍ଗରେ

ଜଣେ ପୁରୁଷ—ବେଶ୍ ଲମ୍ବା, ଆଉ ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ପୁଅ । ତିନିଜଣ ମାନସବାବୁଙ୍କ ଆଗେ ଆଗେ ଯାଉଥିଲେ । ସେମାନେ ତାଙ୍କର ପରିଚିତ ଭଳି ମନେ ହେଲା । ହଠାତ୍ ମହିଳାଟିର ହସ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନ ଦେଖି ବୁଝି ପାରିଲେ ମହିଳାଟି ତମସା, ସଙ୍ଗରେ ଜୟନ୍ତ ଆଉ ସେମାନଙ୍କର ଶିଶୁପୁତ୍ର ।

ମାନସବାବୁଙ୍କ ବୁକୁର ସ୍ପନ୍ଦନ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା, ମନେହେଲା ଯେପରି ହୃତ୍‌ସ୍ପନ୍ଦନକ୍ରିୟା ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ତଥାପି ସେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହି ପାରିଲେନି, ସେମାନଙ୍କର ପଛେ ପଛେ ଅନୁସରଣ କଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ମନେ ହେଲା ଗୋଟାଏ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାର—ଅବସ୍ଥା ବେଶ୍ ସ୍ୱଚ୍ଛଳ । ତମସା ଆଉ ଜୟନ୍ତ ଖୁବ୍ ପାଖାପାଖି ଚାଲିଛନ୍ତି ଆଉ ଧୀର କଣ୍ଠରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । କେତେ କେତେବେଳେ ଜୟନ୍ତଙ୍କୁ ଆଡ଼ ଆଖିରେ ଚାହୁଁଛି ତମସା । ମାନସ କେବଳ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛନ୍ତି ତମସା ମୁହଁର ଏକାଂଶ । ତାର ସୁନ୍ଦର ମୁଖଶ୍ରୀ, ଓଷ୍ଠାଧରର ମୃଦୁ ହିଲ୍ଲୋଳ, ଶୁଭ୍ର ହସ, ପ୍ରଣୟ ମଧୁର ଦୃଷ୍ଟି—ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ଚିହ୍ନି ପାରିଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଶିଶୁଟା ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ମନଟା କାଢ଼ି ନେଇଛି । ବାଃ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଲମ୍ବା ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ଶିଶୁଟି । ମାନସ ଏଯାଏ ତା'ର ମୁହଁଟି ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରି ନାହାନ୍ତି । କେବଳ ତାର ସେ କୁଞ୍ଚିତ କେଶ ସେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛନ୍ତି । ସେହି ଶିଶୁଟି, ଯିଏ ଖାଲିପାଦରେ ତା'ର ମା'ର ହାତ ଧରି ଚାଲୁଛି—ସେ ତାଙ୍କରହିଁ ପୁଅ । ତାଙ୍କର ଶିଶୁପୁତ୍ର ବୁଲୁ । ସେହି ଛୋଟ ଶିଶୁ ଆଜି କେତେ ବଡ଼ ହୋଇ ଗଲାଣି ।

ଗୋଟାଏ ଦୋକାନ ଆଗରେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଠିଆ ହେଲେ । ଏହି ଅବସରରେ ମାନସ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ଭାବରେ

ଦେଖି ନେଲେ । ଜୟନ୍ତ ଯେପରି ଅନେକ ବୁଢା ହୋଇ ଯାଇଛି, ବାଳ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଧଳା ହୋଇ ଆସିଲାଣି । ଆଗ ତୁଳନାରେ ବେଶ ରୁଗ୍ଣ ବି ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ତମସା କିନ୍ତୁ ବେଶ୍ ମୋଟା ସୋଟା ହୋଇଛି, ତାର ତାରୁଣ୍ୟ ଟିକିଏ ବି କମି ନାହିଁ—ଠିକ୍ ଆଗଭଳି ରହିଛି । ଦୀର୍ଘ ପାଞ୍ଚୋଟି ବର୍ଷର ବ୍ୟବଧାନରେ ବି ବୟସ ବଢି ଥିବାର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ତାର ଦେହରେ ଦେଖା ଯାଉ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବୁଲୁ ଯେପରି ପୁରାପୁରି ବଦଳି ଯାଇଛି । ମୋଟେ ଚିହ୍ନି ହେଉନାହିଁ । ଆଗେ ସିଏ ଯେମିତି ଥିଲା, ସେ ଆଉ ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ନାହିଁ ।

ସେମାନେ ପୁନର୍ବାର ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ମାନସ ବି ଦ୍ରୁତ ପଦକ୍ଷେପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆଗକୁ ଚାଲିଗଲେ । ତା'ପରେ ପୁଣି ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଯେପରି ମୁହାଁମୁହିଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ହୁଏ । ବୁଲୁର ପାଖ ଦେଇ ଯିବା ବେଳକୁ ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା ବୁଲୁକୁ ଟେକି ଧରି ସେ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ପଳେଇ ଯାଆନ୍ତେ । ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ତାଙ୍କର ବୁଲୁ ସହିତ ଧକ୍କା ହୋଇଗଲା ଆଉ ଶିଶୁଟି ରାସ୍ତା ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲା ତା'ପରେ ଚାହିଁ ରହିଲା ମାନସ ବାବୁଙ୍କର ଅଦ୍ଭୁତ ଚେହେରାକୁ । ମାନସ ଆଉ ତାକୁ ଚାହିଁ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ମର୍ମାହତ ହୋଇ ସେ ଅପରାଧୀ ଭଳି ସେଠାରୁ ପଳାୟନ କଲେ । ଭୟ ହେଲା ଜୟନ୍ତ ଓ ତମସା ପାଖରେ ସେ ଧରାପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । ରାସ୍ତାରେ ଆଉ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମାତ୍ର ବିଳମ୍ବ ନ କରି ସେ ସିଧା ହୋଟେଲ ଭିତରକୁ ପଶିଆସି ଚେୟାରରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ସେହି ରାତିରେ ଅନ୍ୟଦିନମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଅନେକ ବେଶୀ ମଦ ପିଇଲେ ମାନସ ।

ଗ୍ରାମର ବେଶଭୂଷାରେ ଏହା ଭିତରେ ଆକର୍ଷଣୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଘଟଣାରେ ସେ ବ୍ୟଥାରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭୁଲି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ପ୍ରତିଦିନ ରାତିରେ ଭୋଜନ କରିବା ଆଗରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖନ୍ତି । ବାପ, ମା ଆଉ ପୁଅ ତିନିହେ ପାଖାପାଖି ବଜାରରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ପୁରାତନ ସ୍ମୃତି ଆସ୍ତେଆସ୍ତେ ପୋଛି ହୋଇଯାଏ ଆଉ ତା ସ୍ଥାନରେ ଦେଦୀପ୍ୟମାନ ହୋଇ ଉଠେ ଏ ନୂତନ ଦୃଶ୍ୟ । ଇଏ ପୁଣି ଏକ ନୂତନ ଉତ୍ପାତ, ଆଉଗୋଟିଏ ନୂତନ ବିଭୀଷିକା, ଆଉଗୋଟିଏ ନୂତନ ଆଘାତ । ବୁଲୁ—ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣାଧିକ ବୁଲୁ, ଯାହାକୁ ସେ ଜୀବନ ଦେଇ ଭଲ ପାଉଥିଲେ, ଆଦରରେ ଚୁମ୍ବନ କରୁଥିଲେ, ସେ ଆଜି ଅତୀତର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ବିଲୀନ ହୋଇ ଯାଇଛି । ତାର ସ୍ଥାନରେ ଆଜି ଏକ ନୂତନ ବାଳକ—ଯାହା ସହିତ ତାଙ୍କର ପରିଚୟ ନାହିଁ, ବନ୍ଧନ ନାହିଁ । ଏହି କଥାଟି ଭାବିବା ପାଇଁ କଷ୍ଟ ହୁଏ । ଶିଶୁର ସମସ୍ତ ସ୍ନେହ ମରି ଯାଇଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଝିରେ ଯେଉଁ ବନ୍ଧନର ଡୋରି ସେ ଶିଥିଳ ହୋଇ ଯାଇଛି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବୁଲୁ ଦୁଇହାତ ବଢ଼େଇ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଆଉ ତାଙ୍କର କୋଳକୁ ଆସୁ ନାହିଁ ବରଂ ସେ ତାଙ୍କର ମୁହଁକୁ ଅପରିଚିତର ବିସ୍ମୟ ନେଇ ଚାହୁଁଛି !

ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଶାନ୍ତ ମନ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ଆସେ, ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ବି କମି ଆସେ । ଯେଉଁ ବିଭୀଷିକାମୟୀ ମୂର୍ତ୍ତି ରାତି ପରେ

ଗତ ତା'ଙ୍କୁ ନିର୍ଯାତିତ କରୁଛି ସିଏ ବି କ୍ରମଶଃ ମନରୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଗଲାଣି । ମାନସ ପୁଣି ଫେରି ଆସିଲେଣି ସ୍ୱାଭାବିକ ଅବସ୍ଥାକୁ । ଆଉ ପାଞ୍ଚଜଣ ବେକାର ବାଦଶା'ଙ୍କ ଭଳି ସେହି ଗତାନୁଗତିକ ଜୀବନଯାତ୍ରା—କାଚ ଟେବୁଲ ଉପରେ ବସି ସୁରାପାନ ଆଉ ଭେଲଭେଟ୍ ଚୌକି ଉପରେ ବସି କଡ଼କାଠ ଗଣା ।

ଧୂଆଁ ଭିତରେ ବସି ବସି ମାନସବାବୁଙ୍କ ବୟସ ଯେପରି ଗୁରୁଗୁଣ ବଢ଼ି ଯାଇଛି; ଗ୍ୟାସ ଆଲୋକର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାରେ ମୁଣ୍ଡରୁ ଗୋଛି ଗୋଛି ହୋଇ ସବୁ ବାଳ ଉପୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲାଣି । ନିୟମିତ ଭାବରେ ଆଉ ଗାଧୁଆ ବା କେଶ ଶୃଙ୍ଗାର ହେଉ ନାହିଁ । ସପ୍ତାହରେ ଥରେ ଅଧେ ଗାଧୋଇ ଦେଲେହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ । କୌଣସି ଦିନ ଯଦି ନୂତନ କୋଟ ବା ଟୋପିଟିଏ କିଣି ଆଣନ୍ତି—ତାଙ୍କର ଜୀବନରେ ସିଏ ଗୋଟାଏ ଐତିହାସିକ ଘଟଣା—ସେଦିନ ସବୁଠୁ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି ମାନସ । ଯେଉଁଦିନ ନୂଆ ଟୋପି ମୁଣ୍ଡରେ ଦେଇ ହୋଟେଲକୁ ଆସନ୍ତି ସେଦିନ ଥରକୁଥର ନିଜକୁ ଦର୍ପଣରେ ଦେଖନ୍ତି—ଅନେକ ସମୟ ଧରି ଟୋପିଟାକୁ ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଇ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତି, ଟୋପିଟା ତାଙ୍କୁ କେମିତି ମାନୁଛି । କେତେବେଳେ ବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶିଶୁ ପରି ହସି ଉଠନ୍ତି, ପୁଣି କେତେ କେତେବେଳେ ଭ୍ରୂ କୁଞ୍ଚନ କରି ନୀରବ ଭାଷାରେ ଜଣାଇ ଦିଅନ୍ତି, ଟୋପିଟା ତାଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ଦର୍ପଣ ଆଗରୁ ଉଠି ଆସି ନିଜର ଚୌକିରେ ବସିପଡ଼ି ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖି ଦିଅନ୍ତି, ପୁଣି ମନରେ କ'ଣ ଭାବି ସହଲ ଟୋପିଟା ଲଗେଇ ତାଙ୍କର ବାନ୍ଧବୀ ରୀନା ଦେବୀଙ୍କୁ କହନ୍ତି "ମିସ୍ ରୀନା ?"

"କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ?"

"ଦେଖନ୍ତୁନା ଫୋପିଟା କେମିତି ମାନିଛି ?"

"ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ମାନିଛି ଆପଣଙ୍କୁ ।"

ଜାଣେ । ଆପଣଙ୍କୁ ଭଲ କହିବାକୁ ହେବ । ଏତକ କହି ହୋ-ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠନ୍ତି ମାନସ ।

ସୀନା ଅଳ୍ପ ହସିଲା । ତାର ହସରେ କେତେ ସହାନୁଭୂତି ଫୁଲ ପରି ବିଚ୍ଛେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ମାନସ ବର୍ଷକେ ଥରେ ବା ଦୁଇଥର ଥିଏଟରେ ଯାଆନ୍ତି, ନହେଲେ ମନ ହେଲେ ଗ୍ରୀଷ୍ମର ସନ୍ଧ୍ୟାଟା କଟେଇବା ପାଇଁ ଯାଆନ୍ତି ମୁକ୍ତାକାଶ ତଳେ କେଉଁଠି ଐକ୍ୟତାନ ଶୁଣିବାକୁ । ତା'ପରର କେତୋଟି ଦିନ ମନଟା ବେଶ୍ ହାଲୁକା ଲଗେ । ମନରୁ ଗୀତର ସୁର ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଲିଭି ଯାଇ ନ ଥାଏ । ହୋଟେଲରେ ବସି ବସି ମାନସବାବୁ ବିସ୍କୁଟ ଖାଆନ୍ତି ଆଉ ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ କରି ଗୀତ ଗାଆନ୍ତି, ଚଟାଣ ଉପରେ ପାଦରେ ତାଳ ଦିଅନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବରେ ଗଡ଼ିଯାଏ ଆହୁରି କେତୋଟି ବର୍ଷ-କେତୋଟି ବିରସ ସ୍ଥାବର ସମୟର ଅଗଣିତ ପ୍ରହର ମହାକାଳର ଅନନ୍ତ ବକ୍ଷରେ ମିଳେଇ ଯାଏ ।

ମାନସବାବୁ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ତାଙ୍କ ଜୀବନର ରଙ୍ଗିନ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ଅତିବାହିତ ହୋଇଛି । ବସନ୍ତ ଚାଲି ଯାଇଛି, ରହିଛି କେବଳ ବସନ୍ତର ଝରାପତ୍ରର ମର୍ମର । ତାଙ୍କର ମନ ଉଦ୍ୟାନରୁ ଝରି ଯାଇଛି ଗୋଟି ଗୋଟି ଫୁଲ । ଆଜି ରହିଛି କେବଳ ନିଦାଘର କରୁଣ ହାହାକାର, ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ । ହୋଟେଲରେ ଗୋଟାଏ କୋଣରେ, ଗୋଟାଏ ଟେବୁଲ୍ ପାଖରେ ବସି ବସି ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ମୃତ୍ୟୁର ନିକଟକୁ ନିର୍ଭୟରେ ଆଗେଇ ଯାଉଛନ୍ତି, ବିନା ଉତ୍ତେଜନା, ବିନା ପ୍ରତିବାଦରେ । କେବଳ ଯେଉଁ ବଡ଼ ଦର୍ପଣଟା

ଉପରେ ମୁଣ୍ଡ ଦେଇ ସେ ବସି ରହନ୍ତି, ତହିଁରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ହୁଏ କାଳର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଧ୍ୱଂସଲୀଳା । ପୃଥିବୀର ଘୂର୍ଣ୍ଣନ, ପ୍ରକୃତିର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସହିତ ଯେପରି ମାନସବାବୁଙ୍କ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟିଛି ।

ମାନସ ଆଉ ନିଜ କଥା ମୋଟେ ଭାବୁ ନାହାନ୍ତି । ଯେଉଁ ଭୀଷଣ ଝଡ଼ ତାଙ୍କର ଜୀବନକୁ ଭାଙ୍ଗି ଚୁରମାର କରି ଦେଇଛି, ରଚନା କରିଛି ତାଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନର ସମାଧି—ତାର କଥା ବି ଆଜି ତାଙ୍କର ମନେ ପଡୁନି । ମନଟା ବଡ଼ ରିକ୍ତ; କୌଣସି ସ୍ମୃତି ଆଜି ନାହିଁ । ସିଏ ଯେପରି ଶୂନ୍ୟ ଭିତରେ ପକ୍ଷମେଲି ଉଡ଼ିବାର ପ୍ରୟାସ କରି ଖସି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସେଠି ଅନନ୍ତ ଶୂନ୍ୟତା ଭିତରେ କେବଳ ବିରାଟ ଫାଙ୍କ । ସେହି ନାଟକୀୟ ସନ୍ଧ୍ୟାର କଥା ବି ଏକ ପ୍ରକାର ଭୁଲି ଯାଉଛନ୍ତି । ସିଏ ତ ବର୍ଷେ ଦୁଇବର୍ଷର କଥା ନୁହେଁ, ତା'ପରେ ପାରେଇ ଯାଇଛି ଦୀର୍ଘ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ । ଏହି ସୁଦୀର୍ଘ ସମୟ ଭିତରେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅବସନ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଜୀବନର ସମସ୍ତ ରସ ଶୁଷ୍କ ହୋଇ ଯାଇଛି, ସମସ୍ତ ଆଲୋକ ନିର୍ବାପିତ ହୋଇ ଯାଇଛି । କ୍ଳାନ୍ତ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ସୈନିକ ଭଳି ସେ ଗଣନା କରୁଛନ୍ତି ମୃତ୍ୟୁର ପ୍ରହର । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମନରେ ଦୟାର ସଞ୍ଚାର ହୁଏ, ଆପେ, ଆପେ ଚକ୍ଷୁ ସଜଳ ହୋଇ ପଡ଼େ । ହୋଟେଲର ମାଲିକ ମଝିରେ ମଝିରେ କହନ୍ତି, "ଏଇଥର ଅଳ୍ପ ସାବଧାନ ହୁଅନ୍ତୁ ମାନସ, ମାସ କେତୋଟି ଭିତରେ ଆପଣଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏକବାରେ ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଛି । ଯାଆନ୍ତୁ ନା, କେତୋଟି ଦିନ କେଉଁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ନିବାସରେ ବୁଲି ଆସିବେ । ହାଓ୍ୱା ବଦଳି ଗଲେ ଉଭୟ ଦେହ ଓ ମନ ସୁସ୍ଥ ହୋଇଯିବ ।

ମାନସବାବୁ ବାହାରି ଗଲେ ମାଲିକ ସୀନାଦେବୀଙ୍କୁ କହନ୍ତି ଆଉ ବେଶୀ ଦିନ ନୁହେଁ, ଆରପାରରୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣପତ୍ର ଆସି

ଯାଇଛି । ଏଟି ଏମିତି ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ପାଇଁ ପାଖରୁ କେଉଁଠୁ ବୁଲି ଆସିବା ପାଇଁ କୁହ । କାରଣ ତୁମରି ଉପରେ ଲୋକଟାର ଅଗାଧ ବିଶ୍ୱାସ । ଏଠିକଣି ପାଣି ପବନ ଭଲ, ଶରୀର ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଉଠିବ ।

ରୀନାର ଆଖି ଯୋଡ଼ାକ ଆତ୍ମ ବିଶ୍ୱାସରେ ଚକ୍ ଚକ୍ କରି ଉଠେ । ଗାଲ ଉପରେ ବୋହିଯାଏ କେତେ ବିନ୍ଦୁ ଅଶ୍ରୁ । ରୀନା ମୁହଁ ପୋଛି ପୋଛି କହେ, "ଯିଏ ମରିବା ପାଇଁ ଚାହେଁ, ତାକୁ ବଞ୍ଚେଇବ କେମିତି ? ତଥାପି ମୁଁ ଆପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା କରି ଦେଖିବି, ଯଦି ଲୋକଟା ପାଇଁ କିଛି କରିପାରେ ?"

ଦିନେ ରୀନା ମାନସବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି ଧୀରେ ଧୀରେ ଅତି ମୃଦୁ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, "ଗୋଟିଏ ଅନୁରୋଧ ରଖିବେ ମାନସବାବୁ ?"

ଅନୁରୋଧ । ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଶୁଷ୍କ ମରୁରେ ଯେପରି ବହୁବର୍ଷ ପରେ ଲାଗିଲା ପ୍ରଥମ ମୌସୁମୀର ସ୍ପର୍ଶ । ପ୍ରଥମ ଜଳବିନ୍ଦୁ ଚାତକର ପ୍ରାଣରେ ଭରିଦିଏ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ସେହି ଆନନ୍ଦରେ ଭରିଗଲା ମାନସବାବୁଙ୍କ ହୃଦୟ ।

"କୁହନ୍ତୁ ନା କଣ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ?"

ମନ ସ୍ଥିର କରି କିଛିଦିନ ପାଇଁ ସହର ଗଣ୍ଡି ବାହାରୁ ବୁଲି ଆସନ୍ତୁ । ପାଣି ପବନର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲେ ଶରୀର ସୁସ୍ଥ ହୋଇଯିବ, ମନ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହେବ । ଏଠିକଣି ପାଣି ପବନ ଖୁବ୍ ଭଲ । ଏଠି ଋତୁଟାରେ ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଗ୍‌ଧ କରିବ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶ । ମୋର ତ ବାହାରି ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ।

ମାନସ ମୁଗ୍‌ଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଲେ ରୀନାକୁ ।

ସମବେଦନାରେ ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଛଳଛଳ । ବର୍ଷଣ ମୁଖର ମେଘ ଭଳି ଅନ୍ତରରୁ ଆଖିର ଚଞ୍ଚଳ ମୁକ୍ତି । ମାନସବାବୁଙ୍କ ଆଖିରେ ବି ଲୁହ । କହିଲେ "ଆପଣଙ୍କୁ ଗାଁ ଖୁବ୍ ଭଲଲାଗେ, ନୁହେଁ ସୀନାଦେବୀ ?"

ଖୁବ୍ ଭଲଲାଗେ । ତା'ପରେ ସେ ତାର ସ୍ୱପ୍ନର କଥା—ସରଳ କାବ୍ୟମୟ ସ୍ୱପ୍ନର କଥା—ସାଧାରଣତ ସବୁ ଗରିବ ଘରର ଝିଅ ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥାନ୍ତି ତାହା କହିଗଲା ମାନସବାବୁଙ୍କୁ । ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ ସହରର କୌଣସି ଦୋକାନରେ ସେମାନେ କାମ କରନ୍ତି । ଆଗରେ ଶବ୍ଦ ବର୍ଣ୍ଣମୟ ସହରୀ ଜୀବନର ସ୍ରୋତ ବୋହିଗଲେ, ଅଥଚ ସେମାନେ ଗ୍ରାମର ନିବିଡ଼ ଶାନ୍ତି, ଶ୍ୟାମଳଶ୍ରୀର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖନ୍ତି । ଗ୍ରାମର ଶାନ୍ତ ସରଳ ଜୀବନ ସେମାନଙ୍କର ରକ୍ତ ସ୍ରୋତକୁ ଚଞ୍ଚଳ କରି ତୋଳେ । ସ୍ନିଗ୍ଧ ଛାୟାଘେରା ବୃକ୍ଷ ତଳର ଜୀବନ, ପଥପ୍ରାନ୍ତରେ ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ନାତ ଜୀବନ, ଗଭୀର ଅରଣ୍ୟାନୀ, ସ୍ୱଚ୍ଛ ଗିରିନଦୀର କଳଧ୍ୱନି । ସବୁଜ ଘାସ ଉପରେ ଶୋଇ ରହିଥିବା ଗାଭୀର ଆଳସ୍ୟଭରା ଦୁଇଟି କରୁଣ ଆଖି, ଆଉ ଫୁଲ, କେତେ ଜାତିର ଫୁଲ, ଲାଲ, ନୀଳ, ହଳଦିଆ, ସବୁଜ ଗୋଲାପୀ, ବାଇଗଣୀ, ଧଳା ; ତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ତାର ସୁରଭି ମନକୁ ଯେପରି ପାଗଳ କରିଦିଏ । ଫୁଲ ଉପରେ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଥିବା ବହୁ ବିଚିତ୍ର ପ୍ରଜାପତି । ସେମାନଙ୍କର ଭେଲଭେଟ୍ ଭଳି କୋମଳ ଡେଣାର ବର୍ଣ୍ଣାଢ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ । ରାସ୍ତାରେ ଯାଉ ଯାଉ ପଥିକ ଆଉ ଲୋଭ ସମ୍ଭାଳି ପାରେ ନାହିଁ । ହାତ ବଢ଼େଇ ଫୁଲ ତୋଳିନିଏ, ନାକ ପାଖରେ ତୋଳି ଧରେ, ପ୍ରାଣ ଭରି ଆଘ୍ରାଣ କରେ—ଏଭଳି କେତେ ସ୍ୱପ୍ନମାଖା ଛୋଟ ଛୋଟ ଛବି ଆଙ୍କିଗଲା ସୀନା ।

ଗାଁ ପାଖର ନଈଟିରେ କେଉଁଠି ତାର ଡଙ୍ଗା ବାନ୍ଧି ଗଲେ ।

ଟ୍ରେଚ ଟ୍ରେଚ ଲହଗ୍ ମଥାପିଟି ଫେରି ଯାଆନ୍ତି । ନାଉରୀ ପିଲା ମନ ଫୁଲାଇଆ ଗୀତଗାଏ । ଦୂରରୁ ଭାସି ଆସେ ଗଉଡ଼ ପିଲାର ମଧୁର ବଂଶୀ ସ୍ୱନ । ପାଚିଲା ଧାନ କ୍ଷେତର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଶ୍ରୀ । ସବୁ କହେ ସୀନା । ବ୍ୟର୍ଥ ଜୀବନର ଦୁଃଖ ଉଦ୍‌ବେଳ ହୋଇ ଉଠେ । ଦରଦର ହୋଇ ଆଖିରୁ ଝରିପଡ଼େ ଲୁହ । ଆଖି ପୋଛି ପୋଛି ନିଜର ସ୍ଥାନକୁ ଫେରିଯାଏ ସୀନା ।

ଏହାପରେ ଅନେକଥର ସୀନା ତାର ଆଶାର କଥା, ସ୍ୱପ୍ନର କଥା—ଯାହା କୌଣସି ଦିନ ମେଣ୍ଟିନାହିଁ, ମେଣ୍ଟିବ ବି ନାହିଁ ସେ କଥା କହୁଛି ମାନସବାବୁଙ୍କୁ । ମାନସବାବୁ ବି ମନଦେଇ ଶୁଣନ୍ତି, ଶୁଣିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ଭଲଲାଗେ । ଆଶାହତ ଜଣେ ପୁରୁଷ, ଆଉ ଗୋଟାଏ ବଞ୍ଚିତା ତରୁଣୀ ; ଦୁହେଁ ଭଗ୍ନ, ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ, ଅବସନ୍ନ, କ୍ଲାନ୍ତ । ଜୀବନର ଜୟଯାତ୍ରାରେ ପରାହତ ।

ସୀନାର ମନେ ପଡ଼େ ତାର ଗାଁର କଥା, ଟ୍ରେଚ ଘରଟିର କଥା, ବୃଦ୍ଧ ପିତା ଆଉ ସ୍ନେହମୟୀ ମାତାର ସଂସାର । ହୁଏତ ପ୍ରତ୍ୟହ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସଞ୍ଜବତୀ ଥୋଇ ବୃଦ୍ଧାମା ତୁଳସୀ ଚଉରା ମୂଳରେ ଶୁଭ ମନାସୁଥିବ ଏହି ତରୁଣୀଟିର । ଗାଁ ପୋଖରୀରେ ଫୁଟିଥିବ ନୀଳ କଇଁ । ସୀମାନ୍ତର ଶସ୍ୟ କ୍ଷେତରେ ଦୋହଲି ଦୋହଲି ନାଚୁଥିବ ପାଚିଲା ଧାନ ଶିଶା । ସହରର ଏହି ହୋଟେଲରେ ବସି ବି ସେ ପାଚିଲା ଧାନର ସୁରଭି ଅନୁଭବ କରେ ନାସା ରନ୍ଧ୍ରରେ । ଭାବାବେଶରେ ସିଏ ଆଖି ମୁଦି କଳ୍ପନା କରିନିଏ । ପାଚିଲା ଧାନ କିଆରୀରୁ ଦଳଦଳ ହୋଇ ଉଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି ଘାରୀ, ଶୁଆ, କେତେ ଜାତିର ପକ୍ଷୀ । ଆଖିରେ ସେମାନଙ୍କର ମୁକ୍ତିର ନିଶା, ନୀଳ ଆକାଶର ଅନନ୍ତ ନୀଳିମା । ନିର୍ମଳ ଶାନ୍ତ ଆକାଶରେ ଅଜସ୍ର ତାରାର ମେଳା । ବାଡ଼ି

ଅଗଣାରେ ଜହ୍ନି ଫୁଲର ମନଭୁଲାଣିଆ ରୂପ । ଗାଁ ଦାଣ୍ଡର ତୋଫା ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ । ଗିନାର ମନ ଛନଛନ ହୋଇପଡ଼େ, ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠେ ତାର ହୃଦୟ ।

ଦରିଦ୍ର ପରିବାରଟିର ସମସ୍ତ ଭରଣ ପୋଷଣ ନିର୍ଭର କରୁଛି ତାର ଉପରେ । ଭାଇଟି ନିହାତି ଛୋଟ, ବାପା ବୃଦ୍ଧ, ତା ଉପରେ ପୁଣି ଅନ୍ଧ ।

ଗିନାର ମନେ ପଡ଼େ ସୁଶାନ୍ତର ଚେହେରା, କୁନ୍ଦଲ ପରି ହାତ ଗୋଡ଼, ବଳିଷ୍ଠ ପେଶୀରେ କେତେ ବଳ । ତାଙ୍କର ପଡ଼ିଶା ଘର ସୁଶାନ୍ତ । ବେଳଅବେଳରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ପିଲାଟିବେଳୁ ଦୁହେଁ ସାଙ୍ଗ । ଖରାବେଳେ କୋଳି ଚୋରି କରି ଖାଇବାଠୁ, ପୋଖରୀରୁ କଇଁ ତୋଳିବାଯାଏ ସବୁ କଥା ତାର ମନେ ପଡୁଛି । ଆଉ ମନେ ପଡୁଛି ଧୂଳିଘର, ମିଛିମିଛିକା ବାହାଘର । ସୁଶାନ୍ତ ସରଳ ଭାବରେ କୁହେ "ଗିନା ! ମୁଁ ତତେ ଭଲପାଏ । ସତରେ କେଡେ ସୁନ୍ଦର ।" ସେ ଭଲ ପାଇବା ଭିତରେ ନାହିଁ ସହରୀ ସଭ୍ୟତାର ମାୟା ହରିଣ, ନାହିଁ ଅର୍ଥର ତୃଷ୍ଣା । ସେ ଭଲ ପାଇବା ନିଷ୍କପଟ ଶୁଭ୍ର ।

ଭାଇଟି ବଡ଼ ହୋଇଗଲେ, ସଂସାର ଚଳେଇବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲେ, ଗିନା ସଂସାର କରିବ । ସୁଶାନ୍ତ ହେବ ତାର ସ୍ୱାମୀ, ଦେବତା । ତାର ସଂସାରଟିକୁ ସେ ଗଢ଼ି ତୋଳିବ ସ୍ୱର୍ଗରେ । ସଫଳ ହେବ ସେମାନଙ୍କର ମିଛିମିଛିକା ବାହାଘର, ଘରକରଣା । ଆଃ, କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ସେ ଶୈଶବ, ଫେରିଯାଇ ହୁଅନ୍ତାକି ଆଉ ଥରେ । ସପନ ସତ ହୁଏନା କି ଅତୀତ ଆଉ ଫେରି ଆସେନା ।

ମାନସବାବୁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଗିନା ଠାରୁ ଶୁଣନ୍ତି ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନର ବିଚିତ୍ର ଆଉ ସରଳ ଜୀବନ କାହାଣୀ । ବେଶ୍ ନାଟକୀୟ

ଭାବରେ ସିନା କହିଯାଏ । ମାନସବାବୁଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ସେ ନିଜ ଆଖିରେ ଥରେ ଦେଖି ଆସନ୍ତେ ସିନାର ସ୍ୱର୍ଗ, ସେହି ପଲ୍ଲୀର ମନୋହର ରୂପ । ସତରେ କଣ ଗ୍ରାମ ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର । ସିନା ଫୁଲେଇ ଫେଣେଇ ଆଉ କହୁ ନାହିଁ ତ ? ବିଶାଳ ସହରର ଉପକଣ୍ଠରେ ଜୀବନ କଣ ସତରେ ଏତେ ସୁନ୍ଦର, ଏତେ ମଧୁର, ଏତେ ଶାନ୍ତିମୟ ? ଯାହାହେଉ, ସମସ୍ତ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖି ଆସିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିବ । ଦିନେ ସେ ସିନାକୁ କହିଲେ "କହି ପାରିବେ କେଉଁଠିକି ଗଲେ ଆପଣଙ୍କ ସେହି ପ୍ରିୟ ଗାଁ ମାଟିର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଦୃଶ୍ୟ ଆଖିରେ ପଡ଼ିବ ।"

କାହିଁକି, କୁହନ୍ତୁ ନା ? ଏଥର କଣ ସତରେ ବାହାରୁଛନ୍ତି । ଭଲ, ଖୁବ୍ ଭଲ—ଚାଲି ଯାଆନ୍ତୁ ।

ଦିନେ ମାନସବାବୁ ହଠାତ୍ ସହର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଲେ ପଲ୍ଲୀଗାମୀ ଗୋଟାଏ ଟ୍ରେନରେ । ସେତେବେଳକୁ ଶରତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଛି । ପରିଷ୍କାର ଆକାଶ, ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣରେ ଝଲମଲ କରୁଛି ସମଗ୍ର ପ୍ରକୃତିଟା । ଶୀତ ବେଶୀ ପଡ଼ୁନାହିଁ । ରେଲଗାଡ଼ିର ଝରକା ପାଖରେ ବସିଚନ୍ତି ମାନସ । ତୀର ବେଗରେ ବତାସର ଛାତି ଚିରି ଚାଲିଛି ରେଲଗାଡ଼ିଟା । ଆଶପାଶରେ ଗଛପତ୍ର, ଘର ବାଡ଼ି, ଟେଲିଫୋନ ଖୁଣ୍ଟ ସବୁ ଯେପରି ବିପରୀତ ଦିଗକୁ ଦୌଡ଼ି ପଳାଉଛି । ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାନ୍ତର ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ମିଶିଯାଇ ଏକାକାର ଦେଖା ଯାଉଛି । ଆକାଶ ଯେପରି ଦୁଇ ବାହୁରେ ଆଲିଙ୍ଗନ କରୁଛି ଧରିତ୍ରୀକି । ବହୁ ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇ ପାକୁଳା

କରୁଥିବା ଗାଈ-ଗୋରୁଗୁଡ଼ିକ ଖେଳନା କଣ୍ଢେଇ ଭଳି ଗ୍ଲେଟ ଗ୍ଲେଟ ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି । ଟେଲିଫୋନ ତାର ଉପରେ ବସି କଜଳପାତି ଚଢ଼େଇଟିଏ ଲାଞ୍ଜ ହଲଉଚ୍ଛି । ହିଡ଼ ଉପରେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି ବଗ । କାଶ ଫୁଲରେ ଭରି ଯାଇଛି ସମଗ୍ର ପଲ୍ଲୀ ପ୍ରକୃତି ।

ମାନସବାବୁ ଏଥର ସହଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆଖି ଫେରେଇଲେ । ଝରକାର କାଚ ସଟରଟା ଟେକେଇଦେଇ ବସି ବସି ଖବର କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକରେ ଆଖି ବୁଲେଇ ଆଣିଲେ । ପବନ କମ୍ପିତ ହୋଇ ଫେରି ଯାଉଛି କାଚ ସଟର ଉପରୁ । ଖବର କାଗଜରେ ଦେଶ ବିଦେଶର ଖବର । କେଉଁଠି ହତ୍ୟା, ନାରୀ ଧର୍ଷଣ, ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଉ ଉତ୍‌କ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛି, ସେସବୁ ମତବେଷ୍ଟିତ ହୋଇଛି ଅତି ବଡ଼ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ । ସହଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ପ୍ରୌଢ଼ ଆଉ ତିନିଜଣ ତରୁଣୀ । ପ୍ରୌଢ଼ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକର ବେଶ-ପୋଷାକରୁ ମନେ ହେଲା ଭଦ୍ରଲୋକ ଜଣେ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି । ଦେଶ ଭ୍ରମଣରେ ବାହାରିଛନ୍ତି । ସୁନା ଫ୍ରେମ ଦିଆ ଚଷମାତଳେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖା ଯାଉଛି ତାଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି-ଦୀପ୍ତ ମୁଖମଣ୍ଡଳ । ମାନସବାବୁ ଘନିଷ୍ଠତାର ଭାବ ଦେଖେଇ କଥା ଆରମ୍ଭ କଲେ "ପ୍ରକୃତରେ ପଲ୍ଲୀ ହିଁ ଆମ ଦେଶର ପ୍ରାଣ କେନ୍ଦ୍ର" । ଏଠି ଆକାଶ ସହର ଭଳି ଧୂସର ନୁହେଁ, ଶିଶୁର ଆଖିଭଳି ସ୍ୱଚ୍ଛ, ଗଭୀର ଓ ନୀଳ । ସକାଳର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏଠି ବୃଣିଦିଏ ସ୍ୱପ୍ନ । ପକ୍ଷୀର କଳକାକଳୀରେ ଝରେ ସଙ୍ଗୀତର ଝରଣା ।

ବୃଦ୍ଧ ଭଦ୍ରଲୋକ ହସି ହସି ବିନମ୍ର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ "ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ଏହି ପ୍ରଥମଥର ଗାଁ ଗହଳରେ ପାଦ ଦେଉଛନ୍ତି ।"

ମାନସବାବୁ ଅଳ୍ପ ଇତସ୍ତତଃ କରି କହିଲେ "ପ୍ରକୃତରେ ଆପଣଙ୍କ ଅନୁମାନ ସତ୍ୟ ।"

ଆପଣମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ଅବସର କାହିଁ, ଆଉ ଆପଣ ମାନଙ୍କର ସେ ସୌଭାଗ୍ୟ ବା କାହିଁ ? ବୃଦ୍ଧ ଟିପ୍ପଣୀ ଦେଇ ତାଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଜାଣନ୍ତି ତ ଭାରତରେ ଏହି ଗ୍ରାମ ସଂଖ୍ୟାହିଁ ହେଉଛି ସର୍ବାଧିକ । ପଲ୍ଲୀବାସୀ ଦରିଦ୍ର, ରୁଗ୍ଣ, ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ ପରାହତ କିନ୍ତୁ ଭଦ୍ର ଓ ଅମାୟିକ ।"

ପରିଚୟରୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ବୃଦ୍ଧଜଣକ କୌଣସି ଏକ ବିଶ୍ୱ-ବିଦ୍ୟାଳୟର ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଅଧ୍ୟାପକ । ନିଜର ଶେଷ ଜୀବନ ସହରର କୋଳାହଳ, ଯାନ୍ତ୍ରିକ ନିର୍ମମତାରୁ ବହୁଦୂରରେ କଟେଇବା ପାଇଁ ବସବାସ କରୁଛନ୍ତି ଗାଁରେ । ତରୁଣୀ ଜଣେହେଁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବଧୂ । ସୀମନ୍ତ ସିନ୍ଦୂରରୁ ବଳି ସେମାନଙ୍କର ଲଜ୍ଜାରୁଣ ଭଙ୍ଗିମା । ମୁଣ୍ଡରେ ଓଢ଼ଣା, ଦେହରେ ଅଳଙ୍କାରର ଆତିଶଯ୍ୟ । ମୁହଁମାନ ବୁଲେଇ ସେମାନେ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ କୋଣର ଗୋଟାଏ ବେଞ୍ଚରେ ବସିଛନ୍ତି । ହଠାତ୍ ପୁଣି ଅନ୍ୟମନସ୍କତା ଗ୍ରାସ କଲା ତାଙ୍କର ସମଗ୍ର ଚିନ୍ତାଧାରା । ମନେ ମନେ ନିଜ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । କାହିଁକି ସେ ସହର ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଆସିଲେ, କାହିଁକି ବା ହେଲା ତାଙ୍କର ଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଖିଆଲ । ଦୀର୍ଘ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷର ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଜୀବନକୁ ଏଭଳି ଭାବରେ ପଛରେ ପକେଇ ଦେଇ ଆସିବା ତାଙ୍କର ମୋଟେ ଉଚିତ ହୋଇ ନାହିଁ । ଅନନ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ, ଗତିମୟ, ଅଥଚ ଚିରନ୍ତନ ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ । କ୍ଳାନ୍ତିରେ ମନ ଯେପରି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲାଣି । ତୃଷାରେ ତଳ ଶୁଖି ଗଲାଣି, ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଷ୍ଟେସନରେ ଓହ୍ଲେଇ ସାମନାରେ ଥିବା କାଉଣ୍ଟରରେ ବସି ଅଳ୍ପ

ମଦ ପିଇ ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ଗାଡ଼ିଟା ପାଇବେ ସେଥିରେ ଫେରି ଯିବେ ସହରକୁ । ପଥ ଯେପରି ଆଜି ଶେଷ ହେବାକୁ ଚାହେଁନା । ଅନନ୍ତ ପଥ । ଦିନରାତି ସେ ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସିଥାନ୍ତେ ଆଜି ତାଙ୍କ ଆଖି ସାମନାରେ ସମସ୍ତ ଜଗତଟା ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା; ତାର ନା ଥାଆନ୍ତା ଗତି, ନା ଥାଆନ୍ତା ପରିବର୍ତ୍ତନ । ତାର ଏହି ଗତିହୀନ ଦୃଶ୍ୟ ହିଁ ତାଙ୍କର ନିକଟରେ ସତ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଆଜି କେବଳ ମାନସ ସ୍ଥାବର, ଆଉ ସବୁକିଛି ଜଙ୍ଗମ ଚଳମାନ, ଚଞ୍ଚଳ, ଜୀବନ ମୁଖର । ତାଙ୍କୁ ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ଆଜି ମୋଟେ ଭଲ ଲଗୁ ନାହିଁ । ବିରକ୍ତିବୋଧ ହେଉଛି । ସେ ଯାହା ହେଉ ପଥ ମଝିରେ ଏହି ଅଜଣା ଅଶୁଣା ନଦୀର ରୂପରେ ସେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଛନ୍ତି । ଛନ୍ଦଚପଳ ନଈଟା କ୍ଷିଣାଙ୍ଗୀ ରାଜକୁମାରୀ ଭଳି ଶୋଇ ରହିଛି ଧୋବ ଫର ଫର ବାଲିର ଶେଯରେ । କୁଳୁକୁଳୁ ହୋଇ ଗାଉଛି ସେହି ପ୍ରେମର ଅମର ସଙ୍ଗୀତ । ବେତ ବଣରୁ ଉଡି ଆସୁଛନ୍ତି ପଞ୍ଝା ପଞ୍ଝା ବଗ ।

ରେଲଗାଡ଼ିଟା ପାରହେଉଛି ଗୋଟାଏ ପୋଲ । ଭରା ନଈର ବୁକୁରେ ନୌକା । ଛୋଟ ଛୋଟ ହୁଲଡ଼ଙ୍ଗାରେ ନାଉରୀମାନେ ମାଛ ଧରୁଛନ୍ତି । ଏସବୁ ଦେଖି ମାନସବାବୁଙ୍କର ମନେହେଲା କେଡ଼େ ସୁଖି ଏମାନେ, ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଜୀବନ । ନଦୀର ତୀରଉପରେ ଶୁଖାହୋଇଛି ଜାଲଗୁଡ଼ିକ । ଖୋସାରେ ଜାଡଜାଡକା ଫୁଲ ମାରି ନାଉରୀମାନଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷାରେ ବସି ରହିଛନ୍ତି । ଛୋଟ ଛୋଟ ଡଙ୍ଗାର ମଙ୍ଗମାନଙ୍କରେ ବସି ମନଖୁସିରେ ଗୀତ ଗାଉଛନ୍ତି ନାଉରୀମାନେ । ସୁଲୁସୁଲିଆ ଥଣ୍ଡା ପବନରେ ବନା ଆହ୍ଲାଦରେ ଡଙ୍ଗାଟାମାନ

ଆଗକୁ ଭସି ଚାଲିଛି କିନ୍ତୁ ମାନସବାବୁଙ୍କ ଜୀବନ ନୌକା ଆଗକୁ ଆଉ ଆଉ ଆହୁରି ଟିକିଏ ବି ଆଗେଇ ପାରୁନି ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଗାଡ଼ି ଆସି ରହିଲା ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ । ଛୋଟିଆ ଷ୍ଟେସନଟିଏ । ଭିଡ଼ ମୋଟେ ନାହିଁ । ଓହ୍ଲେଇ ପଡ଼ିଲେ ମାନସବାବୁ । ବଡ଼ ପରିଶ୍ରାନ୍ତ । ଧୀରେ ଧୀରେ ପାଦ ପକେଇ ଆଗେଇଗଲେ ଗେଟ୍ ଆଡ଼କୁ । ଷ୍ଟେସନ୍‌ମାଷ୍ଟର ଏଠି ନିଜେ ଟିକେଟକଲେକ୍ଟର କାମ ବି କରନ୍ତି । ମାନସବାବୁ ଗେଟ୍ ପାରିହୋଇ ଅଳ୍ପ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ି ଦୂରଦିଗନ୍ତକୁ ମୁଗ୍ଧ ବିସ୍ମିତ ଆଖିରେ ଚାହିଁରହିଲେ । ଶସ୍ୟଶ୍ୟାମଳ ଧରଣୀ, ଯେତେ ଦୂର ଆଖି ଯାଏ ଖାଲି ସବୁଜ ଆଉ ସବୁଜ ; ନିସ୍ତରଙ୍ଗ ସମୁଦ୍ର ଭଳି ଦିଗନ୍ତବିସ୍ତୃତ । ନୀଳ ଆକାଶରେ ତାରାଭଳି ମଝିରେ ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ଗ୍ରାମ, ସହରଭଳି ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ । ପରିଷ୍କାର ରାସ୍ତା ସର୍ପିଳଗତିରେ ଗାଁ ମଝିରେ ଆଗେଇ ଯାଇଛି । ଦୂରରେ ଦୁଇ ତିନୋଟି ପୁଷ୍କରଣୀ ରୂପାର ତରଳ ସୂଅପରି ଚକ୍ ଚକ୍ କରୁଛି । ଆହୁରି ଦୂରରେ କେତୋଟି ପାହାଡ଼ ମୁଣ୍ଡଟେକି ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ଫିକା ନୀଳଭ କୁଜ୍‌ଝଟିକାରେ ସବୁକିଛି ଏକାକାର ହୋଇଯାଇଛି, ପୃଥକ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିବାର ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ । ସୂର୍ଯ୍ୟସ୍ନାତ ଧରଣୀ ଖୁସିରେ ଯେପରି ଝଲମଲ କରୁଛି ଆଉ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରତିକ୍ଳାନ୍ତା ରମଣୀ ଭଳି ଶୋଇଛି । ମାନସବାବୁ ପ୍ରାଣଭରି ଏଇଠିକାର ମୁକ୍ତବାୟୁ ସେବନ କଲେ । ଦକ୍ଷିଣା ପବନର ଯାଦୁ ସ୍ପର୍ଶରେ ସିଏ ପୁନର୍ବାର ଯେପରି ଫେରିପାଇଲେ ନିଜର ହୃତଯୌବନ । ମନେମନେ କହିଲେ "ବାଃ ଚମତ୍କାର ।"

ଆହୁରି କିଛି ଦୂର ଆଗେଇ ଯାଇ ମାନସବାବୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଦେଖିଲେ । ବିଧାତାଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଭଳି ଗୃହଆଡ଼ି

ବଢ଼େଇ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ । ଆଲୋକର ଏହି ସମାବେଶର ଜୀବନର ଅନ୍ଧକାର ଦିଗଟା ଯେମିତି ଆଜି ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅତିମାତ୍ରାରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଉଠିଲା । କି ବିଚିତ୍ର, କି ବିବର୍ତ୍ତ, କି କରୁଣ ସେହି ଜୀବନ । ବିଗତ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷର ହୋଟେଲ ଜୀବନ ତାଙ୍କର ମାନସ ଚକ୍ଷୁରେ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଉଠିଲା । ଆଉ ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କ ଭଳି ସିଏ ବି ହୁଏତ ଦେଶଭ୍ରମଣରେ ବାହାରି ପାରିଥାନ୍ତେ, ସାତସମୁଦ୍ର ତେର ନଈ ପାରିର କେତେ ଅଜଣା ଅଶୁଣା ଦେଶ ଦେଖା ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତା, କେତେ ଅପରିଚିତ ଜନତାର ପରିଚୟ ସେ ପାଇ ପାରିଥାନ୍ତେ । କେତେ ଲୋକ କେତେ କାମ କରନ୍ତି, କିଏ ବିଜ୍ଞାନ ତ କିଏ ଶିଳ୍ପରେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦିଏ, ସିଏ ବି ତ ସେହିଭଳି କରି ପାରିଥାନ୍ତେ । କେତେ ଭାବରେ, କେତେ ଉପାୟରେ ସେ ଆସ୍ୱାଦନ କରି ପାରିଥାନ୍ତେ ବିଚିତ୍ର ଜୀବନର ରସ । ଉଦାର ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଏହି ଜୀବନ—ଦୁର୍ଲଙ୍ଘ୍ୟ ରହସ୍ୟର ଆବରଣରେ ଲୁକ୍କାୟିତ । ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଆରବ୍ୟ ଉପନ୍ୟାସ । ନା···ହୁଏତ ବହୁତ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଯାଇଛି, ଫେରି ଆସିବାର ଆଉ କୌଣସି ପଥ ନାହିଁ । ପରିଚିତ ଅନ୍ଧକାର ନୋଂରା ପଥରେହିଁ ତାଙ୍କୁ ଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେଉଁ କେତୋଟି ଦିନ ବଂଚି ରହିବେ ମଦହିଁ ହେବ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଅବଲମ୍ବନ । ନିଃସହାୟ, ବିଷାଦମୟ ଜୀବନର ଶେଷ ପରିଣତି । କୌଣସି ବିଷୟରେ ଆଉ ତାଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ କାରଣ କାହାରି ଉପରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ମାୟା ନାହିଁ । ବ୍ୟର୍ଥତାର ଦୁଃଖରେ ହଠାତ୍ ସେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲେ । ଇଚ୍ଛା ହେଲା ପଳେଇ ଯାଆନ୍ତେ । ଲୋକାଳୟରେ ମୁହଁ ଦେଖେଇବାକୁ ତାଙ୍କର ଆଉ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ନାହିଁ ।

ହୋଟେଲର ଅନ୍ଧକାର ଗର୍ଭ ଭିତରେ ଲୁଚିଯାଇ ପାରିଲେ ସେ ଯେପରି ବଞ୍ଚିଯିବେ ।

ମାନସବାବୁ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଆଉ ବେଶୀ ସମୟ ଏମିତି ଭାବରେ ରହିଲେ ସେ ପାଗଳ ହୋଇଯିବେ, ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ ହୋଇଯିବ ତେଣୁ ତରତରରେ ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟାଏ ଷ୍ଟ୍ରେଟ ହୋଟେଲ ଭିତରକୁ ସେ ପଶିଗଲେ । ଅନ୍ତତଃ ବସିବସି ମଦଖାଇ ନିଜର ଦୁଃଖ ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ, ଏହି ଅସହ୍ୟ ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ମିଳିବ ମୁକ୍ତି । ନିଜର ମନକଥା କହିବାପାଇଁ ଅନ୍ତତଃ ଜଣେଅଧେ ମଣିଷ ପାଇ ପାରିବେ ।

ନୀଳ ଖୋଲା ଆକାଶ ତଳେ ଗଛତଳେ ପଡ଼ିଥିବା ଗୋଟାଏ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ସେଠାରୁ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମଟା ଦେଖାଯାଉଛି । ବୟ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ଖାଇବାପାଇଁ ଦେବାପାଇଁ ମାନସବାବୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଆସ୍ତେଆସ୍ତେ ଆହୁରି ଲୋକ ଆସି ତାଙ୍କପାଖରେ ବସିବାକୁ ଲାଗିଲେ। ଗୋଟାଏ ଟେବୁଲକୁ ସେ ସ୍ୱସ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲେ। ଏକା ଏକା ଆଉ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ ।

ପାଖ ଟେବୁଲରେ ଅନେକଗୁଡ଼ା ବସିଛନ୍ତି, ଥରେ ଦୁଇଥର ସେମାନଙ୍କୁ ମୁହଁ ଟେକି ଚାହିଁଲେ କିନ୍ତୁ ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କୁ ଏପରି ଭାବରେ ଚାହିଁ ରହିବା ଅଭଦ୍ରତା । ହଠାତ୍ ନାରୀକଣ୍ଠର ମଧୁର ଝଙ୍କାରରେ ଚକିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ ମାନସବାବୁ । ସମସ୍ତ ଶରୀରରେ ତାଙ୍କର ଶିହରଣ ଖେଳିଗଲା । ନାରୀ କଣ୍ଠର ମୃଦୁ ଧ୍ୱନି ଝଙ୍କୃତ କରି କହୁଛି "ତୁ ଆଉ କଣ ଖାଇବୁନି ବୁଲୁ ?"

ଆଉ ଜଣକ ଉତ୍ତର ଦେଲା "ନା···ମା !"

ମାନସ ସେମାନଙ୍କୁ ଥରେ ମୁହଁ ଟେକି ଚାହିଁ ଚାହିଁ ପାରନ୍ତି ସେମାନେ କିଏ । ତମସା ଯେପରି ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ମୋଟା ସୋଟା ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରକୃତିର ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ମହିଳା ଭଳି ଦେଖା ଯାଉଛି । ଆଗକୁ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ି ଖାଉଛି କାଳେ ଶାଢ଼ୀରେ କିଛି ଲାଗି ଯିବ । ବୁଲୁ ଏହି ଷଣ୍ଢ ଯୌବନଦୃପ୍ତ ପୁରୁଷ, ମୁହଁରେ ସାମାନ୍ୟ ଦାଢ଼ି, ମୁଣ୍ଡରେ ଟୋପି, ଦେହରେ ଧଳା ଫୁଲସାର୍ଟ, ଆଖିରେ ଚଷମା, ତାଙ୍କୁ ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ମାନୁଛି । ମାନସ ବିସ୍ମୟରେ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଭାବୁଛନ୍ତି 'ଇଏ କ'ଣ ସେହି ବୁଲୁ, ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ! ନା, ଏହାଙ୍କୁ ତ ସେ ଚିହ୍ନନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଆତ୍ମୀୟତା ଥାଇ ପାରେନା । ମାନସ ତାଙ୍କୁ ମଚ୍ଛ କରି ବସିଛନ୍ତି ।

ସେମାନେ ବେଶ୍ ସୁଖସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟରେ ଅଛନ୍ତି । ସହରରୁ ଗ୍ରାମର ଶାନ୍ତ ପରିବେଶ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ, ମଝିରେ ମଝିରେ ଅବସର ବିନୋଦନ ପାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି । ବେଶ୍ ମଧୁର ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ···ଶାନ୍ତିମୟ ପାରିବାରିକ ଜୀବନ । ମାନସବାବୁ ମନେ ମନେ କଳ୍ପନା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ 'ସୁନ୍ଦର ଗୋଟାଏ ଘର, କେତେ ପ୍ରକାର ଆସବାବପତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ । ଆହୁରି କେତେ ଜିନିଷ ଯାହା ଅଦରକାରୀ ବୋଲି ମନେ ହେଲେ ହେଁ ତାହା ନ ହେଲେ ଚଳେନା । ସାଂସାରିକ ଜୀବନରେ ଏସବୁ କେତେ ଆରାମ ଦିଏ । ମଧୁର ପରିବେଶରେ ସେମାନଙ୍କର ପାରିବାରିକ ଜୀବନ କେତେ ମନୋରମ, ମଧୁମୟ । ସେମାନେ ଏତେ ସୁଖରେ ରହିଛନ୍ତି କେବଳ ତାଙ୍କର କଲ୍ୟାଣରେ, ତାଙ୍କର

ଅର୍ଥରେ । ଅଥଚ ଏହିମାନେ ତାଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତାରଣା କରିଛନ୍ତି,
ସର୍ବସ୍ୱ ଅପହରଣ କରି ଜୀବନଟା ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ
ଭଳି ଜଣେ ନିରପରାଧ ସରଳ ପ୍ରକୃତିର ମହତ୍ ପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ
ସେମାନେ ପଥ ଉପରେ ବସେଇ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଅଭିଶପ୍ତ, ଘୃଣିତ
ଜୀବନର ଦୁଃଖର ଭାର ଚପେଇ ଦେଇ ବେଶ୍ ଆରାମରେ ଅଛନ୍ତି ।
ଏହିତ ବିଧିର ବିଧାନ, ଭାଗ୍ୟଲିପି । ଆଜି ସେ ଏକାବେଳକେ
ଅପଦାର୍ଥ, ମଣିଷ ସମାଜରେ ଅପାଙ୍କ୍ତେୟ । ଜୀବନରେ
କୌଣସି ଆଶା ନାହିଁ—ନାହିଁ କୌଣସି ଉତ୍ସାହ । କାହାର
ପ୍ରୟୋଜନ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନାହିଁ, ତାଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନ ମଧ୍ୟ
କାହାରି ପାଖରେ ନାହିଁ । ପୃଥିବୀ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆଜି ମରୁଭୂମି
ଭଳି ଶୂନ୍ୟ, ନିଷ୍କରୁଣ । ପୃଥିବୀରେ ସିଏ କାହାକୁ ଆଉ ଭଲ
ପାଉ ନାହାନ୍ତି । ପୃଥିବୀ ସାରା ବୁଲି ଆସିଲେ ବି ଏମିତି ଗୋଟାଏ
ମୁହଁ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେବ ନାହିଁ ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ
ହସ ଫୁଟି ଉଠିବ । ପୃଥିବୀରେ କେତେ ମଣିଷ, କେତେ ବିଚିତ୍ର
ମଣିଷ । ନାନା ଜାତି ନାନା ବର୍ଣ୍ଣର ମଣିଷ । କେତେ ବିଚିତ୍ର
ସେମାନଙ୍କର ଆଚାର ବ୍ୟବହାର, ରୀତିନୀତି ଧ୍ୟାନଧାରଣା ଅଥଚ
ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଅଦୃଶ୍ୟ ସୂତାରେ ଗ୍ରଥିତ ଏକ
ଅଭିନବ ହୀରକ ହାର । ତଥାପି ଭଲ ଲାଗେନା, ସହର
ବିଶାଳ, ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ମଣିଷର ଆବାସ ଭୂମି । ପରିଚିତ ଅପରିଚିତ
କେତେ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତିଦିନ ତାଙ୍କର ଦେଖା ଶୁଣା,
ମିଳାମିଶା ଅଥଚ ସେମାନଙ୍କ କାହାରି ସହିତ ତାଙ୍କର ମନର
ଯୋଗାଯୋଗ ନାହିଁ, ହୃଦୟର ମିଳନ ନାହିଁ । ସେଠି ତାଙ୍କରି
ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ କୌଣସି ବାତାୟନରେ ଉତ୍ସୁକ ଦୁଇଟି ଆଖି ଜାଗ୍ରତ
ଥାଏନା । ତାଙ୍କରି କଲ୍ୟାଣ କାମନା କରି କେହି ଭଗବାନଙ୍କ

ନିକଟରେ ମାନସିକ କରେନା । ତୁଳସୀ ଚଉଁରା ମୂଳରେ ଦୀପ ଦେଇ କେବେ ତାଙ୍କର ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ କାମନା କରେନା ।

ଭାବୁ ଭାବୁ ମନରେ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଏକ ପ୍ରବଳ ଝଡ଼ ! ସଂସାରର ସ୍ୱପ୍ନ, ପ୍ରେମର ଆକାଂକ୍ଷା ତାଙ୍କୁ ପାଗଳ କରି ଦେଇଛି । ଗୃହସ୍ଥଳୀକୁ ଫେରିଯାଇ ସୋହାଗିନୀ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁହଁ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇବେ, ତାଙ୍କୁ ଆଦର କରିବେ ଏ ଆଶା ତାଙ୍କର ଆଉ ସଫଳ ହେବନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏ ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ସେ ମୋଟେ ଦାୟୀ ନୁହନ୍ତି । ରମସା ତାଙ୍କର ଗୃହଦାହ କରିଛି, ତାଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନକୁ ଭାଙ୍ଗିରୁଜି ଚୁରମାର କରି ଦେଇଛି । ଏହି ବ୍ୟଭିଚାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ, ବିଶ୍ୱାସ ଘାତକ ବନ୍ଧୁ ଆଜି ଗର୍ବୋଦ୍ଧତ ତରୁଣଟି ; ଏହିମାନଙ୍କ ଅପରାଧରେ ସେ ଆଜି ମଣିଷ ସମାଜରୁ ବିତାଡ଼ିତ । ଏହାପରେ ସାରା ଜୀବନ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ହାତ ବଢ଼େଇ ଚାଲିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସଂଶୟର ପୀଡ଼ନରେ ମରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବାରମ୍ବାର ।

ହୋଟେଲର ବିଲ୍ ପେମେଣ୍ଟ କରିଦେଇ ପାଗଳ ଭଳି ହାତ ହଲେଇ ହଲେଇ, କେତେ ପ୍ରକାର ମୁଖଭଙ୍ଗୀ କରି ମନେ ମନେ କେତେ କଣ ବକବକ ଆଗେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି ମାନସ । ଦୁଇପାଖରେ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ଗଛ । ସନ୍‌ସନ୍ ଶବ୍ଦ କରି ପବନ ବୋହୁଛି, ବତାସରେ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଉଦାଳିଆ ଗନ୍ଧ । ଅବିରବୋଲା ରାସ୍ତାରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି ମାନସ, କୌଣସି ଦିଗକୁ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ । ଉତ୍ତେଜନାରେ, କ୍ରୋଧରେ ରକ୍ତ ଫୁଟି ଉଠୁଛି, ମନ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରବଳ ଝଡ଼ ସମସ୍ତ ଓଲଟପାଲଟ କରି ଦେଇଛି । ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ସେ କେତେବେଳେ ଷ୍ଟେସନକୁ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି, ଜାଣି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ସହରାଭିମୁଖୀ ଗୋଟାଏ

ଗାଡ଼ି ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ମାନସବାବୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ ସେହି ଗାଡ଼ିରେ ।

ରାସ୍ତାରେ କ୍ରୋଧ କମି ଅସିଲା । ମୁଣ୍ଡ ବି ଥଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା । ମାନସ ପୁନର୍ବାର ସହରକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ନିଜର ସାହସ ଦେଖି ସେ ନିଜେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡଟା ଏଯାଏ ଘୁରୁଛି । ସମସ୍ତ ଦେହରେ ଭୟଙ୍କର ପୀଡ଼ା । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଚାଲିଆସିଲେ ଆଡ୍‌ଡାକୁ । ଖାଟରେ ବସିଲେ ମଦ ନେଇ ।

ମାନସ ବାବୁ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି ଦେଖି ରୀନା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା । କହିଲା "ଏତେ ସହଳ ଫେରି ଆସିଲେ ଯେ ?" ବଡ଼ ପରିଶ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ବୋଧହୁଏ ?

ହଁ, ମୁଁ ବହୁ କ୍ଲାନ୍ତ ରୀନା । ତମେ ତ ଜାଣ ଏହି ଅଭ୍ୟାସ ମୋର ବହୁଦିନରୁ ନ ଥିଲା । ଅଭ୍ୟାସ ନ ଥିଲେ ଯାହା ହୁଏ ଆଉ କଣ ? ଯାହା ହେଉ ମୋର କାମ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଆଉ କୌଣସି ଦିନ ସହର ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ଯିବିନାହିଁ । ଯିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।

ସିଏ ପୁଣି କି କଥା ?

ହଁ, ମୁଁ ସହର ଛାଡ଼ି ଆଉ ପାଦେ ହେଲେ ଯିବି ନାହିଁ ।

ପୁଣି କଣ ହେଲା । ଜୀବନଟା ପ୍ରତି ଏ ବିରାଗ କାହିଁକି ?

ବିରାଗ ନୁହେଁ, ତେବେ ମୁଁ ଆଉ କୁଆଡ଼କୁ ବାହାରୁ ନାହିଁ । ଜୀବନଟା ଏଇଠିହିଁ ଆରାମରେ କଟିଯିବ ।

ମାନସ ରୀନାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ଚୁପ୍ ରହନ୍ତି । ରୀନାର ଭାରି ଇଚ୍ଛା ସିଏ ଶୁଣନ୍ତା ମାନସବାବୁଙ୍କର ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ । ରୀନା ବାରମ୍ବାର ପ୍ରଶ୍ନ କରି ବି କୌଣସି ଉତ୍ତର ପାଏନା ।

ସେଦିନ ରାତିରେ ମାନସବାବୁ ପ୍ରଚୁର ମଦଖାଇ ବେହୋସ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଏହିଭଳି ଅବସ୍ଥା ତାଙ୍କର ଦିନେହେଲେ ହୋଇନାହିଁ । ସେହି ଦିନହିଁ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କୁ ଅଜ୍ଞାନ ଅବସ୍ଥାରେ କାରରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇ ହୋଟେଲକୁ ଫେରି ଆସିଲା ଗିନା । ଗିନା ହୋଟେଲକୁ ଫେରି ଆସିଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ସେ ଅନୁଭବ କଲା ମାନସବାବୁ ଜୀବନର ଅନ୍ତରାଳରେ ଲୁଚି ରହିଛି ଯେମିତି ଏକ ଗଭୀର ବେଦନାର କ୍ଷତ । ଯେଉଁ ଅତୀତକୁ ଭୁଲିବାକୁ ଆପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା କରି ସେ ନେଇଛନ୍ତି ଏ ସର୍ବଗ୍ରାସୀ ବିଷର ଆଶ୍ରୟ । ନହେଲେ ବାରମ୍ବାର ବାରଣ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଲୋକଟା ଏତେ ମଦ ପିଅନ୍ତା କାହିଁକି ?

ଗିନା ମନେ ମନେ ନିଜକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲା । ଏହି ଲୋକଟା ପାଇଁ କାହିଁକି ତାର ଏତେ ଚିନ୍ତା । ମାନସବାବୁତ ତାର କେହି ନୁହନ୍ତି । ଅଜସ୍ର ଗ୍ରାହକ ଭଳି ସିଏ ବି ହୋଟେଲର ଜଣେ ଗ୍ରାହକ । ତେବେ କେଉଁଠି ତାର ଦୁର୍ବଳତା । ଭାବୁ ଭାବୁ ସେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତାର ଅବଚେତନ ମନତଳେ ଏହି ମଣିଷଟି ପାଇଁ ଯେ ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି କେତେ ସ୍ନେହ, ସହାନୁଭୂତି ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲାଣି ତାର ଅଜଣାତରେ, ସେ ସେହି ଦିନହିଁ ପ୍ରଥମେ ବୁଝି ପାରିଲା । ଗୋଟାଏ ପତନୋନ୍ମୁଖୀ ମଣିଷକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାର ଦୁର୍ବାର ଆକାଂକ୍ଷା ଯେପରି ଭୂତ ଭଳି ସବାର ହୋଇପଡ଼ୁଛି ସେହି ନାରୀଟି ଉପରେ ।

ମାନସ ବାବୁ ସକାଳୁ ନିଜକୁ ଆବିଷ୍କାର କଲେ ନିଜ କୋଠରୀ ଭିତରେ । ଖୋଲା ଝରକା ଦେଇ ଭିତରେ ଆସି ପଡ଼ୁଛି ଝଲକାଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ ରଶ୍ମି । ଗତ ରାତିର ସମସ୍ତ ଘଟଣାକୁ ସେ ଶୋଇ ଶୋଇ ରୋମନ୍ଥନ କରିନେଲେ । ଦେହ ହାତ ଯେମିତି ଅବଶମାନାରେ

କ୍ଳାନ୍ତ ଓ ଅବଶ । ନିଶାର ଜୋର ଏଯାଏଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କଟି ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡଟା ଓଜନ ଲାଗୁଛି । ବାହାରେ କର୍ମବ୍ୟସ୍ତ ଜନତାର କୋଲାହଳ । କୋରିଡ଼ର ଉପରେ ବୟ୍ସ ଚପରାଶି ମାନଙ୍କର ବ୍ୟସ୍ତତା । ସକାଳୁ ହୁଏତ କେତେ ହୋଟେଲ ଛାଡ଼ି ବାହାରି ଯାଇଥିବେ, କେତେ ପୁଣି ନୂତନ ଟୁରିଷ୍ଟ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିବେ ।

ଆଳସ୍ୟ, ଅବସାଦ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଶଯ୍ୟା ତ୍ୟାଗ କରି ବାଥରୁମ୍ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ । ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷ କରି ପୋଷାକ ପରିବର୍ତ୍ତନ କଲେ । ମନେ ମନେ ଚିନ୍ତାକଲେ ଏମିତି ଭାବରେ ଜୀଇଁ ରହିବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ନିଜକୁ ପୁଣିଥରେ ଦର୍ପଣରେ ଦେଖି ନେଲେ । ଜୀବନର ଅପରାହ୍ନରେ ସେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛନ୍ତି, ମୃତ୍ୟୁ ଯେମିତି ପାଦ ଚିପି ଚିପି ଆସୁଛି । ମାନସ ବାବୁ ଅନୁଭବ କଲେ ତାର ହିମ ଶୀତଳ ସ୍ପର୍ଶ । ନିଜର ସନ୍ତାନ ଭିତରେ ବଞ୍ଚି ରହିବାର ଯେଉଁ ଦୁର୍ନିବାର ଲାଳସା ଦିନେ ତାଙ୍କୁ ଉନ୍ମାଦ କରୁଥିଲା, ଆଜି ସେହି ଚିନ୍ତା ତାଙ୍କୁ ଅଥର୍ବ କରି ଦେଇଛି । ସମଗ୍ର ଜୀବନଟା ପରିବର୍ତ୍ତରେ ସେ ପାଇଲେ ବା କଣ ? ଯାହାକୁ ସେ ସୁନା ବୋଲି ଗୋଟାଇ ନେଲେ ସେ ପଥର ପାଲଟି ଗଲା । ପ୍ରେମର ପ୍ରତିଦାନରେ ସେ ପାଇଲେ ଘୃଣା । ବିତୃଷ୍ଣା ତାଙ୍କର ସର୍ବ ମନରେ ଏକ ତିକ୍ତ ଅନୁଭୂତି ପହଞ୍ଚେଇ ଦେଲା । ପାପ ଆଉ ପୁଣ୍ୟର ତୁଲା ଦଣ୍ଡରେ ସେ ନିଜର ଅତୀତକୁ ତଉଲି ବସିଲେ । ଅତୀତଟା ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ବିରାଟକାୟ ଦୈତ୍ୟ···ତାର ଦୁଇବାହୁ ବଢ଼େଇ ଚିପି ଧରିଛି ତାଙ୍କର ଗଳା ।

ଘିନା ନିଜର ଅଜ୍ଞାତରେ ଯେପରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇ ଯାଉଛି ମାନସବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ । ମନଟାକୁ ମଣିଷ ଯଦି ନିଜର ଆୟତ୍ତରେ ରଖି ପାରୁଥାନ୍ତା ଏତେ ବେଦନା ଓ ବ୍ୟର୍ଥତା ଭିତରେ

ଉଭୟ ନାରୀ ଏବଂ ପୁରୁଷକୁ ଜୀବନ ବଚେଇବାକୁ ପଡ଼ୁ ନ ଥାନ୍ତା । ବିଚିତ୍ର ଏ ମନର ଗତି ! ଦୁରନ୍ତ ନଦୀ ଭଳି ସକଳ ବାଧାବନ୍ଧନ ଅତିକ୍ରମ କରି ଦୁଇ କୂଳ ପ୍ଲାବନ କରିଗଲେ ଆଉ ତା ସହିତ ଭାସିଯାଏ କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ, କେତେ କଳ୍ପନା । ସୁଶାନ୍ତର ସ୍ମୃତି ତାର ମନର ଦର୍ପଣରେ କ୍ରମେ ମଳିନ ହୋଇ ଆସୁଛି । ରୀନା ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେଉଁ ହୃଦୟ ଉପରେ ସୁଶାନ୍ତ ତାର ଏକାଧିପତ୍ୟ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ତହିଁରେ ପଡ଼ୁଛି ଆଉ ଏକ ପରପୁରୁଷର ଛାଇ । ତେବେ କଣ ରୀନା ମାନସବାବୁଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇ ବସିଛି । ଯିଏ ତାହାରି ପାଇଁ ତପସ୍ୟାର ନିର୍ମମ ସାଧନା କରି ନୀଡ଼ରଚନା କରିବାର ଆକୁଳ ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ବସିରହିଛି ତାକୁ ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କରୁଛି । ଗୋଟିଏ ନବଯୁବକର ପ୍ରେମକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଏକ ମଦ୍ୟପ ପୌଢ଼ ପ୍ରତି ତାର ଏ ଆକର୍ଷଣର ହେତୁ ତେବେ କଣ ତା'ର ଅସୁସ୍ଥ ମନର ଏକ ସାମୟିକ ବିକାର ? ରୀନା ନିଜେ ନିଜକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ତା'ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ବା କଣ ହୋଇପାରେ ? ସହାନୁଭୂତି ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଉଛି ପ୍ରେମର । ଅବଚେତନ ମନତଳୁ ଯୁଗ ଯୁଗର ସଞ୍ଚିତ ମୋହ ଯେମିତି ତାର ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ଏକ ଅବଶ ଆବେଶ !

ତାର ଏ ମନର ଗତିକୁ ଭିନ୍ନମୁଖୀ କରିବାପାଇଁ ପଡ଼ିବ, ଆଉ ମନକୁ ସଂଯମର କଠୋର ଶୃଙ୍ଖଳରେ ବାନ୍ଧିବାକୁ ହେଲେ ତାକୁ ଏ ଚାକିରି ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ । ରୀନା ଯଦିଓ ଜାଣେ ଏ ଚାକିରି ଚାଲିଗଲେ ତାର ଦରିଦ୍ର ପରିବାରଟିର ଜୀବନ ଦୁର୍ବହ ହୋଇ ପଡ଼ିବ ତଥାପି ତାର ପ୍ରେମାସ୍ପଦ ପାଇଁ ତାକୁ ଏ ସ୍ୱାର୍ଥତ୍ୟାଗ କରିବାପାଇଁ ହେବ । ପ୍ରାଗ୍ଐତିହାସିକ ଦେହଜ କାମନାର ଅକ୍ଟୋପାସ ପାଖରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବାକୁ ହେଲେ ଏହି ମାତ୍ର ଏକମାତ୍ର

ପନ୍ଥା, ଏକ ମାତ୍ର ଉପାୟ । ସ୍ୱନାର ମନ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୋଇ-ପଡ଼ିଲା । ଯେଉଁ ଘର ଭାଙ୍ଗିଯାଇଛି ତାକୁ ତ ସଜାଡ଼ି ହେବନି, ତେବେ ନୂତନ ଗୋଟାଏ ଘର ସେହି ପୁରାତନ, ମୃତ୍ୟୁମୁଖୀ କୁବେରପୁରୀ ପାଇଁ ଭାଙ୍ଗିଦେବାର ସାର୍ଥକତା ବା କେଉଁଠି ।

ସୁଶାନ୍ତ ହୁଏତ ଏ ଆଘାତ ସହି ନ ପାରି ପାଗଳ ହୋଇଯିବ, ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବ ନ ହେଲେ ଏହି ଲୋକଟି ଭଳି ମଦର ଆଶ୍ରା ନେଇ ତାକୁ ଭୁଲିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ । ଗୋଟାଏ ଜୀବନକୁ ଏମିତି ଛାରଖାର କରିଦେବାରେ ତାର କି ଅଧିକାର ରହିଛି ? ଏହି କ୍ଲେଦାକ୍ତ ସହର ଅପେକ୍ଷା, ଏହି କୁବେରପୁରୀ ଅପେକ୍ଷା ତା'ର ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଲ୍ଲୀ, ତା'ର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଶତଗୁଣରେ ଶ୍ରେୟସ୍କର । ସ୍ୱନା ପେଡ଼୍ ଦେହରୁ ଖଣ୍ଡେ କାଗଜ ଟାଣିନେଇ ତାରି ଉପରେ ବିସର୍ଜନ ଦେଇଗଲା ତା'ର ଗୃହକଥାର, ତା'ର ଅସମାପ୍ତ ଏକ ଧୂସର ଇତିହାସକୁ ।

ସୁଟ୍‌କେଶ ଖଣ୍ଡିକ ସଜାଡ଼ି ନେଇ ମେନେଜରଙ୍କ ପାଖରୁ ବାକି ପାଉଣା ଚେକ ନେଇ ସେ ବାହାରିଗଲା । ସ୍ୱନାର ମନେହେଲା ବହୁବର୍ଷ ଅଜ୍ଞାତବାସ ପରେ ସେ ଯେପରି ଫେରି ଯାଉଛି ଜନପଦକୁ । ମନରେ ତାର ମୁକ୍ତିର ଆନନ୍ଦ । ସୁଶାନ୍ତର କଳ୍ପନା ଯେପରି ତା'ର ଗତିକୁ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ କରିଛି, ପ୍ରଖର ଆଉ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିଛି ତା'ର ଦେହ, ମନ ସବୁକିଛି । ସମସ୍ତ ଆବିଳତା ପୋଛି ହୋଇ ମନର ଦର୍ପଣଟା ଚକ୍‌ଚକ୍ କରି ଉଠୁଛି ଯେପରି ।

ଚୁମ୍ବକର ପ୍ରବଳ ଆକର୍ଷଣରେ ଲୌହଖଣ୍ଡ ଯେମିତି ଟାଣି ହୋଇ ଆସେ ମାନସ ବାବୁ ସେହିଭଳି ହୋଟେଲ ଆଡ଼କୁ ଟାଣି

ହୋଇ ଆସିଲେ ନିଜର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆସନରେ ବସି ତାଙ୍କର ମନୋହେଲା ସମଗ୍ର ହୋଟେଲଟି ଯେମିତି ଶୂନ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଦୀପ୍ତି ହଜିଯାଇଛି ସମସ୍ତ ଆଲୋକର । କାଉଣ୍ଟର ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲେ ରୀନା ନାହିଁ । ରୀନାର ସର୍ବଗ୍ରାସୀ ଚିନ୍ତା ତାଙ୍କୁ ଅତିଷ୍ଠ କରି ତୋଳିଲା, ତଥାପି ମନର ସମସ୍ତ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଗୋପନକରି ସେ କଣ୍ଠସ୍ଥ କରି ଚାଲିଲେ ପେଗ୍ ପରେ ପେଗ୍ ମଦ । ତାଙ୍କର କଳ୍ପନାର ଆହୁରି ଏକ ପ୍ରାସାଦ ଭୂମିକମ୍ପରେ ଧୂଳିସାତ୍ ହୋଇଗଲା ଯେପରି । ରୀନାକୁ ସେ ତ କେବେ ପ୍ରେମିକା ବା ପତ୍ନୀ ଭାବରେ ଚାହିଁ ନ ଥିଲେ, ସେ ଚାହିଁଥିଲେ ତାଙ୍କର ଏକେଲା ଜୀବନର ଏକ ନର୍ମ-ସହଚରୀ ରୂପରେ । ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଆହୁରି ଏକ ପୀଡ଼ନ ଯେପରି ନୂତନ ଭାବରେ ପୀଡ଼ା ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ହଠାତ୍ କାହାର କରସ୍ପର୍ଶରେ ସେ ସଚେତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଚାହିଁ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କର ଟେବୁଲ ସାମନାରେ ବସିଛି ମୋତିଲାଲ । ମୋତିଲାଲ ମାନସ ବାବୁଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପରିଚିତ ନ ହେଲେହେଁ ଏତେ ଗଭୀର ପରିଚୟ ନାହିଁ ଯାହାର ଫଳରେ ମୋତିଲାଲ ତାଙ୍କର କାନ୍ଧରେ ଏଭଳି ଭାବରେ ହାତ ପକେଇ ପାରେ । ତେଣୁ ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

ଦୁହେଁ ଚୁପଚାପ୍ ନୀରବ । ତା'ର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବ୍ୟବସାୟୀକ ଆଖିରେ ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ମନର ଗୋପନଭାଷା ଯେମିତି ପଢ଼ି ଯାଉଛି ନିମିଷ । ଓଠରେ ତା'ର ଧାରୁଆ ଛୁରି ପରି ଟିକେ ହସ । ସେ ହସ ବିଦ୍ରୂପ, ତୃପ୍ତି ବା ସହାନୁଭୂତିର ତାହା ତା'ର କଠିଣ ମୁହଁରୁ ବୁଝିବା ମୁସ୍କିଲ ।

ଜୀବନ ଉପରେ ଅଭିମାନ କରି କୌଣସି ଲାଭ ନାହିଁ ମାନସ ବାବୁ ! ମଣିଷ ଅଭିମାନ ବା କରିବ କାହା ଉପରେ,

ଯାହାକୁ ସେ ଭଲ ପାଏ, ସ୍ନେହ କରେ, ପ୍ରେମକରେ ତାରି ଉପରେ । ଆପଣ ଜୀବନକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି, ଜୀବନରେ ଥିଲା ଆପଣଙ୍କର ସବୁଠୁ ବେଶୀ ପ୍ରତ୍ୟାଶା—ସେଥିପାଇଁ ଏହି ଟ୍ରେଜେଡ଼ି । ସେ ଭୁଲ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ସଂଶୋଧନ କରି ଯାଇପାରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଜୀବନକୁ ସୁସ୍ଥ ଓ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଉପଭୋଗ କରିବାର ସମୟ ରହିଛି ।

ମାନସ ବାବୁ ଏହି ଆନ୍ତରିକତାରେ ଏକାବେଳେକେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କର ମନେହେଲା ଚଲାପଥରେ ଏମିତି ଅଯାଚିତ ଭାବରେ ବନ୍ଧୁ ମିଳନ୍ତି । ମୋତିଲାଲ ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ଏହି ଆଚ୍ଛନ୍ନତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ମନେମନେ ଖୁସି ହୋଇ ପୁନର୍ବାର କହିବାକୁ ଲାଗିଲା "ପ୍ରେମ···ବୁଝିଲ ବନ୍ଧୁ । ପ୍ରେମ କରିବା, ପ୍ରେମ କବିତା ଲେଖିବା ବା ପ୍ରେମର କଥା ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ଯେତେବେଳେ ସମ୍ଭବ ସେତିକିବେଳେ ମଣିଷର ମନରେ ଦେଖା-ଯାଏ ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ—ବିବେକ ଆଉ ମନର ଦ୍ୱନ୍ଦ । ବିବେକ ସବୁବେଳେ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଚାହେଁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି କ୍ରିୟାକଳାପ ଉଚିତ ନା ଅନୁଚିତ ଆଉ ମନ ହେଲା ପକ୍ଷୀରାଜ ଘୋଡ଼ା, ସେ ବାଟ ଅବାଟ ନ ମାନି ଉଡ଼ିଯାଏ । ଏହି ଉଡ଼ିବାରେହିଁ ତା'ର ଆନନ୍ଦ, ତୃପ୍ତି, ପ୍ରାପ୍ତି ଆଉ ପରିସମାପ୍ତି । ଆବେଗରେ ମୋତିଲାଲର କଣ୍ଠ ଥରି ଉଠୁଛି । ମାନସ ବାବୁ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ "ଏହା କଣ ପ୍ରେମାବେଗ, ନା ମାତାଲର ପ୍ରଳାପ । ନା ମୋତିଲାଲର ମନର କଥା ।? ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସେ ଖୋଜି ପାଉ ନାହାନ୍ତି । ମୋତିଲାଲ କହି ଯାଉଛି" ଭଲ ଲାଗିଲେ ପ୍ରେମର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ମଣିଷ ଏକ ସଙ୍ଗେ ବହୁ ତରୁଣୀକି ବି ଭଲ ପାଇ-

ପାରେ । ତା'ର ଅର୍ଥ ଜଣକ ପାଖରେ ଯାହା ନାହିଁ ତାହା ଯଦି ଆଉଜଣକ ମଧ୍ୟରେ ସେ ପାଏ ।

ଏଥର ମାନସବାବୁ ମୁହଁ ଖୋଲିଲେ, ତୁମର କହିବାର ଅର୍ଥ ?

ମୋର କହିବାର ମାନେ ଅତି ସହଜ ଆଉ ସରଳ । ଜୀବନକୁ ଉପଭୋଗ ନ କରି ନିଜର ମନର ନିଆଁରେ ନିଜେ ପୋଡ଼ି ମରିବା ବୋକାମୀ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । ଅତି ସହଜ କଣ୍ଠରେ କହିଲା ମୋତିଲାଲ । ସିନାର ଆକସ୍ମିକ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନରେ ମାନସ ବାବୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟଥା ପାଇଥିଲେ ସେହି ବ୍ୟଥାର କ୍ଷତ ମୋତିଲାଲର ଏହି ଆପ୍ତ ବାକ୍ୟରେ ପ୍ରଶମିତ ହୋଇଗଲା ।

ତା'ପରେ ହୋଟେଲର ସେହି ଆଲୋକିତ କକ୍ଷ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ମାନସ ବାବୁ ପାଦ ବଢ଼େଇଲେ ସହରତଳିର ସେହି କଳଙ୍କିତ ଅନ୍ଧକାର ବସ୍ତିକୁ ଆଉ ମୋତିଲାଲ ତାଙ୍କୁ ପାହାଚ ପରେ ପାହାଚ ଓହ୍ଲେଇ ଯିବାପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ କଲା ।

ସେ ଦିନଟି ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ଜୀବନରେ ଚିର ସ୍ମରଣୀୟ ।

ମାନସ ବାବୁ ରାସ୍ତା ଦୁଇପାଖର କୋଠାକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଚାଲିଛନ୍ତି । ଉପର ମହଲା, ତଳମହଲାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଝରକାରେ ଅସଂଖ୍ୟ ନାରୀମୁହଁ । ଏକ ଉଗ୍ର କାମନାର ଗୁଡ଼ାଏ ବହ୍ନିଶିଖା । ଚୁପଚାପ କଥାବାର୍ତ୍ତା, ଅଶ୍ଳୀଳ ଇଂଗିତ, ପାଳିସ କରା ମୁହଁରେ ନକଲି ହସ...ଉଦ୍ଦାମ, ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ । ସେ ସମ୍ଭବତ ଫେରିପାଇଲା ବେଳକୁ ନିଜକୁ ଆବିଷ୍କାର କଲେ ଗୋଟାଏ ବାଈଜୀର ବୈଠକ

ଖାନାରେ । ମୋଟା ଗଦି ଉପରେ ଗୋଲ୍‌ଗୋଲ ଅସଂଖ୍ୟ ରେଶମୀ ତକିଆ । ମୋତିଲାଲ୍ କେତେବେଳୁ ଗୋଟାଏ ତକିଆ ଆଉଜି ଅର୍ଦ୍ଧଶାୟିତ ଅବସ୍ଥାରେ ବସିରହିଛି । ଇତସ୍ତତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ଗୁଡ଼ାଏ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ; ଦେଶୀ ଓ ବିଦେଶୀ । ଗୋଟାଏ କୋଣରେ ପଡ଼ିଛି ହଳେ ଘୁଙ୍ଗୁର । ଆଉ ତା'ର ମଝିରେ ବସିଛି ହୁସନ ବାଈଜୀ । ଦେହସାରା ଗହଣା, ଆଖିରେ ସୁର୍ମା । ନାକ ଉପରେ ଜଳି ଉଠୁଛି ହୀରାର ଫୁଲ ।

ମାନସ ବାବୁ ଆଜି ତା'ର ନୂତନ ଅତିଥି । ଏହି ପଥରେ ପ୍ରଥମ । ତାଙ୍କୁ ଗୃହିଣୀ ସମ୍ଭାଷଣ କରି କହିଲା, "ନମସ୍ତେ ବାବୁଜୀ ! ଆପକେ ଲିୟେ କିୟା ମଁଗବାଉ, ଜିନ୍ ୟା ରମ୍ ! ମୋତିଲାଲ୍ ହସି ହସି କହିଲା, "ଯାହାହେଲେ ବି ଚଳିବ ।"

ଇଶାରା ପାଇବା ମାତ୍ରକେ ଭିତରୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ତରୁଣୀ ନେଇ ଆସିଲା ମଦ, ଶୋଡ଼ା ଆଉ ଗ୍ଲାସ ।

ହୁସନ୍ ବାଈର ଶରୀରରେ ତୀବ୍ର ଅତରର ଗନ୍ଧ, କ୍ଲୋରେ-ଫର୍ମ ଭଳି ଅବଶ କରିଦେଲା ମାନସ ବାବୁଙ୍କର ସମସ୍ତ ଚେତନା । ହୁସନ୍ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ପୁଣି ଫେରି ଆସିଲା । ଦେହରେ ପେଶୋଓ୍ୱାୟୁ, ପାଦରେ ଘୁଙ୍ଗୁର । ତା'ପରେ ତବଲା ସହିତ ତାନପୁରାର ମୃଦୁ ଝଙ୍କାର । ଘର ଭିତରେ ଯେପରି ହଠାତ୍ ଗୁଡ଼ାଏ ବିଦ୍ୟୁତ ଏକାସାଥିରେ ଚମକିଗଲା ଆଉ ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ଆଖିରେ ଘୂରିବାକୁ ଲାଗିଲା ସେ ସୁନାର ପେଶୋଓ୍ୱାୟୁ···ଯେପରି ଅଜସ୍ର ବହ୍ନିଶିଖା ଆଉ ଅଗଣନ ଲେଲିହାନ ବିଷଧର ସର୍ପ···।

ଆଃ···ତବଲାର ତାଳେତାଳେ ଯେପରି କ୍ଷିପ୍ରରୁ କ୍ଷିପ୍ରତର ହୋଇ ଉଠୁଛି ହୁସନର ରକ୍ତିମ ପଦଯୁଗଳ ।

ମଥାମଣିଟା ଝଟକି ଉଠୁଛି । କଳା କଳା ବଡ଼ ଆଖି ଦୁଇଟିରୁ ଝରୁଛି ବିଷ । ଠିକ୍ ଗୋଟାଏ ବିଷକନ୍ୟା ଦୋହଲି ଦୋହଲି ଶେଷରେ ଦଂଶନ କରିଯିବ ମାନସ ବାବୁଙ୍କୁ । ଆଉ ସେ ବିଷରେ···ଥରି ଉଠିଲା ହୁସନର ଗଳା "ଯା···ଯାରେ···ଯା ନ ବୋଲୁଁ ମେଁନେ ବେଇମାନ ପ୍ୟାରସେ ।"

ମଦ ନିଶାରେ ସବୁ ଜାଲୁଜାଲୁଆ ଦିଶୁଛି । ଝିରି ଜାମକରି ଓଢ଼ଣୀ ତଳେ ହସୁଛି ହୁସନ । ଧଳା ଧଳା ଦୁଇଧାଡ଼ି ଦାନ୍ତ ଯେମିତି ନୀଳ ଆକାଶରେ ଉଡି ଯାଉଛନ୍ତି ଦୁଇପଂକ୍ତି ଶୁଭ୍ର ମରାଳ । ନୀଳ ନିଅନ ଆଲୁଅରେ ସମସ୍ତ ବୈଠକ ଖାନାଟିରେ ଓହ୍ଲେଇ ଆସିଛି ଗୋଟାଏ ସ୍ୱପ୍ନର ପରିବେଶ । ଚାରିପାଖେ ଝିକିମିକି ଜରି ସୂତାରେ କାମ କାମକରା ହରରଙ୍ଗୀ ପରଦା । ନୀଳ ଆଲୁଅ ତା ଉପରେ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ବର୍ଣ୍ଣାଢ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ । ଚଟାଣରେ କାଶ୍ମିରୀ କାର୍ପେଟ । ହୁସନ ଘୁରି ଘୁରି ଆସି ବସି ପଡୁଛି ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ଆଗରେ । ସବୁଠୁ ଅତି ଉଗ୍ର ଭାବରେ ଆତ୍ମ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ଦୁଇ ସ୍ତନ । ନାଭି ମଣ୍ଡଳର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱାଂଶ । ଗ୍ରୀବା ଉପରେ ବାରମ୍ବାର ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୋଇ ପଡୁଛି ଦାମୀ ମୀନା କରା ଲକେଟଟା । ମଦ ନିଶାରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ମାନସ ବାବୁ ଯେପରି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛନ୍ତି··· ସ୍ୱପ୍ନ ଆଉ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ । ସାରଙ୍ଗିରେ ଏକ ଅବ୍ୟକ୍ତ ବ୍ୟଥାର ସୁର ଏକ କୁଶଳୀ ହାତର ସ୍ପର୍ଶରେ ଯେମିତି କରୁଣ ମଧୁର ଭାବରେ ସମଗ୍ର କୋଠରୀଟିକୁ ମୁଖରିତ କରି ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଉଛି ଦେବାଲରେ । ଆଉ ତା' ସହିତ ତାଙ୍କ କାନରେ ରହି ରହି ଶୁଭୁଛି ସେହି କୋକିଳ କଣ୍ଠ 'ନା···ମାରେ ଶାଯାଁରେ ତିରଛି ନଜରିଆ କି ବାନ୍ ।' ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ଆଗରେ ଥୁଆ ହୋଇ ଥିବା ମଦ ଯେପରି ନୀଳ ଗ୍ଲାସରେ ଚହଲି ଉଠିଲା, ସେ ଦେଖିଲେ

ଯେପରି ସମଗ୍ର ବୈଠକଖାନା ଘୂରୁଛି ଆଉ ତା ସହିତ ଘୂରୁଛି ଟେବୁଲ୍, ସୋଫା, ଚେୟାର ସବୁକିଛି । ଏହି ଘୂର୍ଣ୍ଣନ ଭିତରେ କେବଳ ସେ ସ୍ଥିର, ଗୋଟାଏ ସ୍ଥୂଳ ବିନ୍ଦୁ । ଯାର ସତ୍ତା ଅଛି, ଚଳନ ନାହିଁ । କେବଳ ଏକ ଅର୍ଥହୀନ ଦୁର୍ବଳ ବିନ୍ଦୁ ।

ମୋତିଲାଲ ଅଚେତନ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ହାତରେ ତାର ଗୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା ମଲ୍ଲିମାଳ ଖାଉଁଳି ପଡ଼ିଛି । ବାହାରେ ମଣିଷର କଳରବ ନିସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ଆସିଲାଣି । କେଉଁ କେଉଁ କୋଠାରୁ ଆଲୁଅ ବି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଲିଭି ଆସିଲାଣି । ଆକାଶରେ ପାଖାପାଖି ବଡ଼ ବଡ଼ ଦୁଇଟା ତାରା ହସୁଛନ୍ତି । ନା···ଆଉ ନୁହେଁ, ଏଥର ଉଠିବା ପାଇଁ ହେବ । ମାନସ ବାବୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ । ହୁସନ୍ କୁର୍ଣ୍ଣିସ କରି କରି ପଛକୁ ଫେରି ଗଲା ।

ବାହାରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲା ଭଡ଼ା ଟ୍ୟାକ୍ସି । ମାନସ ଟଳି ଟଳି ଆସି ତାର ଭିତରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ସେହି ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଖଣ୍ଡିକ ମିଳେଇ ଗଲା । ଗୋଟାଏ ନିରୁଦ୍ଦେଶ ସୌର ଚକ୍ରରୁ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଉଲ୍କା ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଖସିପଡ଼ି ଚୂନା ଚୂନା ହୋଇଗଲା ।

ମଣିଷ ମଦ ଖାଏ । କାହିଁକି, ଫୂର୍ତ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ, କେବଳ ନିଜକୁ ନିଶାରେ ଅଚ୍ଛନ୍ନ ରଖିବାକୁ । ନିଶା ଖାଇଲେ କେବଳ ମଣିଷ ଯାହା କିଛି କଳ୍ପନା କରିପାରେ, ଯାହା ଖୁସି କହି ପାରେ, ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା କରିପାରେ । ସୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ଭାବିଚିନ୍ତି କଥା କହିବା ପାଇଁ ପଡ଼େ, ବହୁ ବିଗ୍ରହର ବିବେଚନା କରି ଚଳିବା ପାଇଁ ପଡ଼େ ।

ବିବେକର କଠୋର ଶାସନରେ ବିଗ୍ରହର ବିବେଚନା କରି

ଚଳିବା ଅର୍ଥ ଆତ୍ମ ପ୍ରତାରଣା । ତାର କାରଣ ସେତେବେଳେ ଘୃଣାର ପାତ୍ରକୁ ମଧ ଭଦ୍ରତାର ମୁଖା ପିନ୍ଧି ହସି ହସି ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଇବା ପାଇଁ ହୁଏ ।

ହୁସନ ବାଈର ସଙ୍ଗୀତରେ ଆହୁରି ଏକ ନୂତନ ନିଶା ଲାଗିଲା ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ । ସେ ନିଶା ମଦର ନିଶାଠାରୁ ବି ଆହୁରି ତୀବ୍ର, ଆହୁରି ପ୍ରଖର । କିନ୍ତୁ ଏହି ନିଶାରେ ଚେତନା ଶକ୍ତି ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼େ ନାହିଁ ବରଂ ଆହୁରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ହୁଏ । କଳ୍ପନାର ରଙ୍ଗୀନ ପ୍ରଜାପତି ସ୍ୱପ୍ନର ଫୁଲ ଉପରେ ଘୁରିବୁଲେ । ଅତୀତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକାକାର ହୋଇଯାଏ । ନିଜକୁ ମନେହୁଏ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପୃଥିବୀର ସମ୍ରାଟ । ସେତେବେଳେ ସଙ୍ଗୀତେ ସଙ୍ଗୀତେ ଆକାଶ ପୃଥିବୀ ଏକାକାର ହୋଇ ପଡ଼େ । ରୂପେ, ରସେ, ଗନ୍ଧେ, ଗାନେ, ବସନ୍ତର ପର୍ଣ୍ଣେ ପର୍ଣ୍ଣେ, ପୁଷ୍ପେ ପୁଷ୍ପେ ଲେଖି ଯାଏ ତାର ଲେଖା—ସମଗ୍ର ମନ ଏକ ଉଦ୍ଦାମ ଦେହଜ କ୍ଷୁଧାରେ ଭରିଯାଏ ଆଉ ମନେ ହୁଏ—ଏ ପଥରେ ପାଦ ବଢ଼େଇ ଯେମିତି କିଛି ଭୁଲ ହୋଇ ନାହିଁ । ମାନସ ବାବୁଙ୍କର ମଧ ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ମନେ ହେଲା । ହୁସନ ବାଈର ସେ ତପ୍ତ କାଂଚନ ବର୍ଣ୍ଣ ଯେପରି ତାଙ୍କର ମାନସପଟରେ ବାରମ୍ବାର ଝଟକି ଉଠିଲା ।

ସକାଳ ଅନେକବେଳୁ ହୋଇଗଲାଣି । ମୋତିଲାଲ୍ ସେଯାଏ ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ହୁସନ ବାଈର ବୈଠକ ଖାନାର ମୋଟା ଗଦି ଉପରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି । ହାତର ବାସି ଫୁଲ ଗୁଡ଼ିକ ଇତସ୍ତତଃ ହୋଇ ବିଛଣା ଉପରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ହୁସନ ଦର୍ପଣଟା ଆଗରେ ବସି ମୁହଁରେ ପାଉଡ଼ର ପଫ୍ କରି ନେଉଛି । ବେଶ୍ୟାର ନିତଦିନିଆ ଜୀବନରେ ଏମିତି ବହୁ

ଅଭିଜ୍ଞତା ତାର ରହିଛି । ମୋତିଲାଲ୍ ତାର ଛୋଟ ଛୋଟ ଆଖି ଖୋଲି ଚାହିଁଲା । ହୁସେନର ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ବାଳରୁ ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ପାଣି ଝରି ପଡୁଛି । କଡ଼ ଲେଉଟାଇ ପୁଣି ଶୋଇବାର ଚେଷ୍ଟା କଲା ମୋତି । ମନେ ମନେ ହସିଲା, ତାର ଅନେକ ଦିନର ଆଶା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ମାନସଙ୍କୁ ସେ ଆଣି ପାରିଛି ଏହି ନର୍କର ଦୂର ଦେଶକୁ । ତାର ପରିଷ୍କାର ସ୍ୱରୂପ ଯେମିତି ହୁସେନ ତା'ର ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ବସି ତାର ନରମ କେଶ ଭିତରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ପୁରେଇ ଗେଲ କରି କହୁଛି···ସ୍ନେହର ଅତଳରୁ ସୁର ଉଠି ଆସୁଛି । ଧୀରେ ଧୀରେ କହୁଛି ଉଠ···ଏ··· ଉଠିପଡ଼ ।

ମୋତିଲାଲ ଉଠିପଡ଼ିଲା । ବାହାରେ ବେଶ୍ ଖରା ଧଡ଼ି ଆସିଲଣି । କନକ, ତଥା, ଚମ୍ପା, ହେମାଙ୍ଗିନୀ ସମସ୍ତେ ଘର ଭିତରେ କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତ । ଘରର ମାଲିକାଣୀ ମେନକା ଧଳା ବିଲେଇଟାକୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମରେ କାଙ୍କି··· ଧରି ବୁଲୁଛି । ମେଦ ବହୁଳ ଦେହରୁ ବସ୍ତ୍ର ଖସିଗଲା ପରେ ଯେଉଁ କୁଞ୍ଚିତ ରେଖା ମୁହଁ ଆଉ ନାଭି ଉପରକୁ ଦେଖାଯାଏ ତାହା ଯେମିତି ବିଭତ୍ସ ଦେଖା ଯାଉଛି । ବିଲେଇଟାକୁ କୋଳରେ ଯାଇ ଧରି ତାର ଉଷୁମ ଠାଣୁଛି ଆଉ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘର ତଦାରଖ କରୁଛି । କନକର ଆଜିକାଲି ଆଉ ସେତେ କାମ ନାହିଁ । ଦିନ ଥିଲା ଯେତେବେଳେ କନକ ଥିଲା ଏହି ଲେନ୍‌ର ନାମଜାଦା ଗାୟିକା ଆଉ ନର୍ତ୍ତକୀ । ସେତେ-ବେଳେ ଦେହରେ ତାର ଲହଡ଼ି ଖେଳୁଥିଲା ଯୌବନ । ଗୋଟାଏ ଚାହାଣୀରେ ପାଗଳ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ ଶହ ଶହ ପୁରୁଷ । କନକ ଥିଲା ଅନେକ ସହବ୍ୟବସାୟିନୀ ମାନଙ୍କର ଈର୍ଷାର ପାତ୍ରୀ । ଆଜି ତାର ସ୍ଥାନ ଦଖଲ କରିଛି ହୁସେନ୍ ।

ହୁସେନର ଆସିବାର ଦିନେ ଆସିଥିଲା ଏହି ମୋତିଲାଲ, ନିଷ୍ଠ,

ଦରିଦ୍ର ମୋତିଲାଲ । ପେଟର ଜ୍ୱାଲା ତାକୁ ଟାଣି ଆଣିଥିଲା ଏହି ନାମଜାଦା ରୂପଜୀବୀନୀର ବୈଠକ ଖାନାକୁ । ସେଦିନ ଆସରରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଭିଡ଼ । ଶେଠ ମଦନଲାଲ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ, ଜହୁରୀ ଶ୍ୟାମା ପ୍ରସାଦ, ମନ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରକାଶ ଏକାଦିନକେ ପଦାର୍ପଣ କରିଥିଲେ । ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ବିଦାୟ ନେଇ ସାରିବା ପରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ହୁସନର କଟି ବେଷ୍ଟନ କରି ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ ଶୟନ କକ୍ଷକୁ ଆଉ ସେହି ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ବୈଠକ ଖାନାରେ ବସି ବସି କାଇଁ କାଇଁ କାନ୍ଦି ପକେଇଥିଲା ମୋତିଲାଲ । ମୋତିଲାଲକୁ ଦେଖି ହୁସନ କାହିଁକି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଆଉ ସେହି ଦିନଠୁ ମୋତିଲାଲ ରହି ଯାଇଛି ଏହି ହୁସନ ବାଈ ପାଖରେ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ମେନକା ଆପତ୍ତି କରିଥିଲା କିନ୍ତୁ କାଳେ ହୁସନ ଏଇଥିପାଇଁ ତାର ହାତ ଛଡ଼ା ହୋଇ ଯାଇପାରେ ଏହି କଥାଟି ଯେତେବେଳେ ତାର ସୂକ୍ଷ୍ମ ବୁଦ୍ଧିରେ ଦେଖା ଗଲା ସେ ମୋତିଲାଲ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଉ କୌଣସି ବିଷୟ କହିବାକୁ ସାହସ କଲା ନାହିଁ ।

ତା ଆରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମାନସ ବାବୁ ପୁନରାୟ ଆସିଲେ ହୁସନ ବାଈର ବୈଠକ ଖାନାକୁ । ମନର ଆକାଶରୁ ତାଙ୍କର ଅପସରି ଯାଇଛି ସମସ୍ତ ବ୍ୟର୍ଥତାର ମେଘ । ସତରେ ଏତେଦିନ ଧରି ସେ ଯେମିତି ନିଜ ଉପରେ ହିଁ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି, ଆଉ ନୁହେଁ ।

ହୁସନ ପୋର୍ଟିକୋ ଉପରୁ ଦେଖି ପାରି ଆଗେଇ ଆସିଲା ପାଛୋଟି ନେବା ପାଇଁ । ମାନସ ବାବୁ ବୁଝି ପାରିଛନ୍ତି ଯଦିଓ ହୁସନ ହୁଏତ ଏମିତି ଅଭିନୟ ବହୁ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ସହିତ କରେ ତଥାପି ନାରୀ ଦେହର ଏକ ଅଦମନୀୟ ଆକର୍ଷଣ ତାଙ୍କର ହୃଦୟରେ ଦୋଳା ଲଗେଇ ଦେଉଛି । ଘରର କବାଟ ଝରକା

ସବୁ ଖୋଲା । ବାହାରେ ଲହଙ୍ଗା ଭଙ୍ଗୁଛି ଅପୂର୍ବ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ସକାଳର ଶୁଭ୍ରତା ଭଳି ଗୃହଆଡ ପରିଷ୍କାର ଦେଖା ଯାଉଛି । ପବନରେ ଭାସି ଆସୁଛି କାମିନୀ ଫୁଲର ଗନ୍ଧ । ଉପରେ ଅନନ୍ତ ଉଦାର ଆକାଶ । ମେନକାର ଧାଇ ଲେମଣ ବଲେଇଟା କୋଣରେ ବସି ବସି ଝିମୋଉଛି । ରାତି ବଶେଷ ହୋଇ ନାହିଁ । ଗ୍ରାହକ ମାନେ ଏଯାଏ ଆସିବା ଆରମ୍ଭ କରି ନାହାନ୍ତି । ସାମନା ପାନ ଦୋକାନ ଆଗରେ ସିଗାରେଟ ନିଆଁ ଲଗଉ ଲଗଉ ମାନସ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା ମୋତିଲାଲ । ମନେ ମନେ ଖୁସି ହେଲା । ହୁସେନ ବାଈର ଦି'ପଇସା ରୋଜଗାର ବଢ଼ିଲେ ସେ ଆନନ୍ଦ ପାଏ ।

ମାନସ ବାବୁ ହୁସେନର ବୈଠକ ଖାନାରେ ପଶି ଯାଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ଚଟାଣ ଉପରେ ବସି ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ ରଙ୍ଗ ଆଉ ତୂଳୀ ନେଇ ବସିଛି ଜଣେ ସୁଦର୍ଶନ ତରୁଣ । ସାମନା କ୍ୟାନଭାସ ଉପରେ ଏକ ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ନାରୀର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି । ଆଉ ସେ ନାରୀମୂର୍ତ୍ତି ହୁସେନ ବାଈର । ନାରୀର ନଗ୍ନ ଦେହ ଯେ ଏତେ ଆକର୍ଷଣୀୟ ହୋଇ ପାରେ ସେଦିନ ମାନସ ବାବୁ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଅନୁଭବ କଲେ । ହୁସେନ ବାଈ ତରୁଣଟି ସହିତ ପରିଚୟ କରେଇ ଦେଲା । ସେ ସମୟର ଜଣେ ନାମଜାଦା ସିରିୟସ୍ ଆର୍ଟିଷ୍ଟ । ମାନସ ବାବୁ ବାରମ୍ବାର ଛବିଟିକୁ ଚାହିଁବାକୁ ଲଗିଲେ । କ୍ୟାନ୍‌ଭାସ ଉପରେ ଯେମିତି ରକ୍ତ-ମାଂସର ନାରୀ ପ୍ରତିମାଟିଏ ଶୋଇ ଯାଇଛି । ମାନସ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ଶିଳ୍ପୀ ଜଣକ ତାଙ୍କର ରଙ୍ଗ ଆଉ ତୂଳୀ ନେଇ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲେ । ଏଥର ମାନସ ବାବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ସୂଚକ ଭଙ୍ଗିରେ ଚାହିଁ ରହିଲେ ହୁସେନ ବାଈକୁ । ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ମନର କଥା ବୁଝି ପାରି ହୁସେନ

କହିଲା, ମଡ଼େଲ ପାଇଁ ଶିଳ୍ପୀ ଜଣକ ବେଶ୍ ଦି' ପଇସା ଦିଅନ୍ତି ।
ଆଉ ନାମଜାଦା ଜଣେ ଶିଳ୍ପୀର ମଡ଼େଲ ହେବା ବା କେଉଁ କବିର
ମାନସୀ ହେବା ସୌଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ନିଶ୍ଚୟ ।

ମାନସ ବାବୁ ନୀରବରେ ହସିଲେ । ମୋତିଲାଲ କେତେ-
ବେଳେ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଏହି ଆଳାପ ଭିତରେ ଆସି ବସି ଯାଇଛି ।
ମାନସ ଅନୁମାନ କଲେ ହୁସନ ଯେମିତି ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ
କାତର ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ସେ ଯେ ଅସୁସ୍ଥ ଏହାର ପରିଚୟ ଅତି
ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଫୁଟି ଉଠିଛି ତା'ର ମୁହଁ ଆଉ ଆଖିରେ । ଯେଉଁ
ହୁସନ ଏଇ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଆଗରୁ ଏତେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା
ସିଏ ଶିଳ୍ପୀଟି ଚାଲିଯିବା ପରେ ଯେ ଏମିତି ଭାବରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ
ଏ ଧାରଣା ଅନ୍ତତଃ ମାନସବାବୁଙ୍କର ନ ଥିଲା । ଯେଉଁ ଆଖିରେ
ତା ଆଗଦିନ ସେ ବିଦ୍ୟୁତର ସ୍ଫୁରଣ ଦେଖିଥିଲେ ସେ ଆଖିରେ
ସେ ଆଜି ଦେଖି ପାରିଲେ ଏକ ନୀରବ ବେଦନାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ।
ଆଜି କେବଳ ଘନକୃଷ୍ଣ ମେଘସଂଗ୍ରହ । ଯେଉଁ ଓଠରେ ସେ
ସେଦିନ ଲସ୍ୟ ଦେଖିଥିଲେ ସେହି ରକ୍ତିମ ଓଠରେ ଏକ ପୀଡ଼ିତ
କାତରତା । ଏହି ଆଖି, ମୁହଁ, ଦେହହିଁ ସେଦିନ ତାଙ୍କୁ ଜଡ଼େଇ
ଦେଇଥିଲା ଏକ ଅତୀନ୍ଦ୍ରିକ ସ୍ୱପ୍ନର ମାୟାଜାଲରେ । ସେଦିନକାର
ସେ ହୁସନ୍‌ବାଈ ଆଉ ଆଜିକାର ହୁସନ ଭିତରେ ଯେମିତି ଆକାଶ
ପାତାଳ ପ୍ରଭେଦ ।

କଣ୍ଠରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ନମ୍ରତା ଆଣି ହୁସନ ବାଈ କହିଲା
"କ୍ଷମା କରିବେ ମାନସ ବାବୁ, ଆପଣଙ୍କୁ ଫେରେଇ ଦେଇ
ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ଦୁଃଖିତ । ଦେହଟା ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ।"

ମାନସ ବାବୁ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କରି ଫେରି ଆସିଲେ
ଆଜି ପୁଣି ମନେ ପଡ଼ିଲା ସୀନାର ମୁହଁ । ବାରମ୍ବାର ମନେ ପଡ଼ିଲା

ତାର ସେ ଭସା ଭସା ନୀଳ ଆଖି । ସେ ଆଜି କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ହୁଏତ ସୁଖର ନୀଡ଼ ରଚନା କରିଥିବ ଆଉ ସେ ସବୁ ନୀଡ଼ ତ୍ୟାଗକରି ବୁଲୁଛନ୍ତି—ରାଜପଥରେ ।

ମାନସ ବାବୁ ଦେହ ଭିତରେ ଅନୁଭବ କଲେ ଏକ ତୀବ୍ର ଜ୍ୱାଳା—ଏକ ଦାହ । ସୀନା ସହିତ ତାଙ୍କର ପରିଚୟ, ଏ ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଯେତେ ବଢ଼ି ଉଠୁଥିଲା ଏଣେ ଲୀଳାର ତାର ସେହି ପରିମାଣରେ ତାଙ୍କୁ ଆବୋରି ନଥିଲା । ମାନସ ଯଦି ଆଖିରେ ଅନ୍ଧ ଦେଖେ ତାହାହେଲେ ସେ [illegible] କଣ ମିଥ୍ୟା । ସୀନାର ସଂପର୍କରେ ଆସି ମାନସ ବାବୁ ଜାଣି ପାରିଥିଲେ ଦୁନିଆରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଖ ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ । ସୀନାକୁ ବା ତମସାକୁ ପାଇ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସେ ଦୁଃଖ ପାଉନାହାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ପାଇଥିଲେ ସେ ସୁଖ ପାଇଥାନ୍ତେ, ଏ କଥା ସନ୍ଦେହ ଜନକ । ପୁରୁଷ ଆଉ ନାରୀର ମିଳନ ପ୍ରେମର ଏକ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ପରିଣତି । ହୁଏତ ସେହି ମିଳନ ଭିତରେ ରହିଛି ଦୁଃଖ, ବେଦନା, ଅନ୍ତର୍ଦାହ ସବୁକିଛି । ରୂପକୁ ଯେ ବ୍ୟବସାୟ କରେ, ଦେହକୁ ଯେ ପଣ୍ୟ ସଜାଇ ଶହ ଶହ ପୁରୁଷଙ୍କ ପାଖରେ ଉଜାଡ଼ି କରିଦିଏ ତାର ହୃଦୟରେ ବି ପ୍ରେମ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ । ନ ହେଲେ ଶିଲ୍ପୀ ପାଇଁ ହୁସନ ବା ଏମିତି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ନ୍ତା କାହିଁକି ?

ନାରୀ ଚରିତ୍ରର ଆଉ ଏକ ବିଚିତ୍ର ଦିଗ ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତମସା ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ଘୃଣା ଓ ବିତୃଷ୍ଣା ରୂପାନ୍ତରିତ ହେବାକୁ ଲଗିଲା ପ୍ରେମରେ । ଯେଉଁ ଜୀବନକୁ ସେ ଏତେଦିନ ଧରି ଅଭିଶପ୍ତ ବୋଲି ମନେ କରି ଆସିଥିଲେ ସେହି ଜୀବନ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଏକ ଦୁର୍ନିବାର ଆକର୍ଷଣ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ତାଙ୍କ

ପରିତ୍ୟାଗ କରି ପ୍ରକୃତରେ ତମସା କଣ ସୁଖୀ ? ତିନୋଟି ନାରୀର ମୁହଁ ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠିଲା, ତମସା, ରୀନା ଆଉ ହୁସନ୍ । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇ ବି ଯେମିତି ଏକ, ଅଭିନ୍ନ ତିନୋଟି ନାରୀ । ରୀନା ଗୃହିଣୀ, ତମସା ବ୍ୟଭି-ଚାରିଣୀ ଆଉ ହୁସନ୍ ପସାରିଣୀ । ରୀନା ପ୍ରେମମୟୀ କିନ୍ତୁ ତମସା ଆଉ ହୁସନ ରହସ୍ୟମୟୀ । ହୁସନ୍ ଗାୟିକା, ନର୍ତ୍ତକୀ ବେଶ୍ୟା, ସମାଜରେ ଘୃଣ୍ୟ, କିନ୍ତୁ ରୀନା ଗୃହିଣୀ । ହୁସନ୍‌ବାଈ ଯାହା ଅଜାଣତରେ କରୁଛି, ତମସା ପକ୍ଷରେ ତାହା ଅନୁଚିତ ; ତଥାପି ତମସା ପର ପୁରୁଷ ପ୍ରତି ଆସକ୍ତା ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ତ୍ୟାଗ କରିଛି । ଗୋଟାଏ ସନ୍ତାନର ଜନନୀ, ଗୋଟାଏ ପରିବାରର ସର୍ବମୟୀ ଗୃହିଣୀର ପଦସ୍ଖଳନ ସତରେ ବଡ଼ ବେଦନାଦାୟକ । କେଉଁ ଏକ ଦୁର୍ବଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତମସା ଭୁଲ୍ କରି ଆଜି ଯେଉଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛି ସେଥିପାଇଁ ସେ କଣ ଅନୁତପ୍ତ ନୁହେଁ ? ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଗୋଲକ ଧନ୍ଦାରେ ପଶିଯାଇ ମାନସ ଯେମିତି ଆଉ ପଥ ଖୋଜି ପାଉ ନାହାନ୍ତି ।

ହୁସନ୍ ଅସୁସ୍ଥତାର ଛଳନା କରି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଦେହରେ ତାର ତାତି । ମୁହଁରେ ବେଦନାର ଗ୍ଳାନି । ଆଗ କ୍ୟାନ୍‌ଭାସରେ ତାର ନଗ୍ନ ଛବି । କ୍ୟାନ୍‌ଭାସ ଉପରେ ଯେମିତି ଶୋଇଛି ଜୀବନ୍ତ ନାରୀ । କଳାକାରର କୁଶଳୀ ହାତର ସ୍ପର୍ଶରେ ଯେମିତି ପ୍ରତିଟି ଅବୟବ ଆହୁରି ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ପୀନ ସ୍ତନାଗ୍ର, ମରାଳଶୁଭ୍ର ଗ୍ରୀବା, କଜ୍ଜଳକଳା କେଶ ସବୁ ଯେମିତି ସୁନ୍ଦର, ଆଖି ଫେରେଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉନାହିଁ । ହୁସନ ଶୋଇ ଶୋଇ ଛବିଟିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲା ।

ସେହି ଛବିଟି ଭିତରୁ ଯେମିତି ଉଙ୍କି ମାରୁଛି ତାର ଅତୀତ ।

ଝଙ୍କାଲ ଦିନର ସେହି କୁମାରୀ ମନ ଆଜି ଯେପରି ବାରମ୍ବାର ଚିତ୍କାର କରି କହୁଛି "ପାପ ଆଉ ପୁଣ୍ୟ ଭିତରେ କିଏ ବଡ଼ ବୁଝି ପାରିଲୁ ତ ହୁସେନ ? ଯିଏ ଦିନର ଆଲୋକରେ ନିଜକୁ ସତ୍ ଚରିତ୍ର ସମ୍ପନ୍ନ ବୋଲି ନୀତି ବାକ୍ୟର ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଶୁଣାଏ, ନାରୀର ଆକାଂକ୍ଷିତ ଦେହ ପାଇ ନ ପାରିଲେ ତା ଉପରେ କଳଙ୍କର କାଳିଟିକା ବୋଳି ଦିଏ, ସିଏ ଆସେ ରାତିର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଏହି ମଧୁବଂଶୀର ଗଳିକୁ, ମୁହଁରେ ବିଦେଶୀ ମଦ ଗନ୍ଧ । କେହି ନ ଜାଣିଲେ ଚରିତ୍ର ନଷ୍ଟ ହୁଏନା । ଆଉ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ, ଏହି ଚରିତ୍ର ନାମକ ବସ୍ତୁଟିକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ଧକାର ସବୁଠୁ ଶ୍ରେୟସ୍କର ।"

ପାପ ବୋଲି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ପୁଣ୍ୟର ମୁଖାଧାରୀ ପାପୀ ବରଂ ସବୁଠୁ ଦୟନୀୟ ।

ହୁସେନର କାହିଁକି କେଜାଣି କାନ୍ଦିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ।

ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁ ଗୁଂଜି ସେ କାଇଁ କାଇଁ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା । କଥାରେ କହନ୍ତି, କାନ୍ଦିଲେ ହୃଦୟର ବୋଝ ହାଲୁକା ହୋଇପଡ଼େ । ସତରେ କଣ ହୁସେନର ପୋଡ଼ି ଜଳି ଛାରଖାର ହୋଇ ଯାଇଥିବା ହୃଦୟ ଏହି ଅଶ୍ରୁର ବନ୍ୟାରେ ଶୀତଳ ହୋଇଯିବ ?

ହୁସେନ୍ ଶୋଇଛି ଆଉ ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବୁଛି "କେଡ଼େ ଅଦ୍ଭୁତ ଏ ଦୁନିଆଁ । ସ୍ୱାର ଭିତରେ ପାପ ପୁଣ୍ୟର ବିଚାର ଏକ ପ୍ରହସନ ନୁହେଁ ତ ଆଉ କଣ ହୋଇପାରେ । ଧର୍ମ ଆଉ ସମାଜ ନାଁରେ ଯେଉଁମାନେ ନାରୀର ତନୁକୁ ମଧ୍ୟ ପଣ୍ୟ କରିବାକୁ ପଛେଇ ନାହାନ୍ତି, ଦେବତାର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ ଅଜସ୍ର ଅବଳାର କପାଳରେ ଯେଉଁମାନେ କଳଙ୍କର କାଳିଟିକା ଆଙ୍କି ଦେଉଛନ୍ତି ସେମାନେ

ଭଦ୍ର, ସଚ୍ଚରିତ୍ର କିନ୍ତୁ ସେ ନିଜେ କୁଳଟା, କଳଙ୍କିନୀ, ବେଶ୍ୟା, ପସାରିଣୀ । ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଥାଇ ବି ଓଠରେ ଚହଲିଗଲା ଗାରେ ହସ । ଅତୀତର ସେହି ଦିନ ବି ମନରେ ତାର ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା ମାୟା, ଆଖିରେ ଦେଇଥିଲା ସ୍ୱପ୍ନର ଅଞ୍ଜନ । ଅବଚେତନ ମନ ତଳେ ଯେଉଁ ପୁରୁଷଟିର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ସେ ରାତି ରାତି ଉନିଦ୍ର ରହି କଳ୍ପନା କରିଥିଲା ତାହାରି କରାଘାତରେ ହଠାତ୍ ତାର ସମଗ୍ର ନାରୀତ୍ୱ, ଯୌବନ ଉଦ୍‌ବେଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ତାର କୁମାରୀ ମନରେ ବସନ୍ତର ଯେଉଁ ଫୁଲଟି ଫୁଟିଥିଲା ସେ ଭ୍ରମରର ସ୍ପର୍ଶରେ ରୋମାଞ୍ଚିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ହୁସନ୍ ଧରାଦେଲା ନିଜକୁ ଗୋଟାଏ ପୁରୁଷର ବଳିଷ୍ଠ ବାହୁ ବନ୍ଧନରେ । ସେଦିନ ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ରଚନା କରିଥିଲା ଗୋଟାଏ ନୀଡ଼ର, ଗୋଟାଏ ନିଜସ୍ୱ ସଂସାରର । ଘର ଆଉ ସନ୍ତାନର ସ୍ନେହ ଭିତରେ ସେ ରଚନା କରିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲା ଗୋଟାଏ ପରିବାର, କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଝଡ଼ ଆସି ସବୁ ଓଲଟ ପାଲଟ କରିଦେଲା, ଯେଉଁଦିନ ସେ ଅନୁଭବ କଲା ଯେ ସେ ସନ୍ତାନ ସମ୍ଭବା । ମାତୃତ୍ୱର ଏକ ଅପୂର୍ବ ପୁଲକରେ ମନ ତାର ଶିହରି ଉଠିଥିଲା କିନ୍ତୁ କଳିଟି ବୃନ୍ତରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା, ନିଷ୍ଠୁର ସମାଜ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ସ୍ପର୍ଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତାକୁ ପୁନରାୟ ଠେଲିଦେଲା କେଉଁ ଅନ୍ଧକାର ଗହ୍ୱର ଭିତରକୁ । ସେଦିନ ହୁସନ୍‌ର ଆଖିରୁ ଟୋପାଏ ହେଲେ ଲୁହ ଝରି ନ ଥିଲା । ଦୁଃଖରେ ସମସ୍ତ ଅଶ୍ରୁ ଯେପରି ଆଖିରୁ ତାର ଶୁଖି ଯାଇଥିଲା ।

ବଗୁରରେ ହୁସନ୍ ହେଲା ନିର୍ବାସିତା ।

ତା'ପରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଏହି ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା । ଯେଉଁଠିକି ସେ ଆଶ୍ରୟ ପାଇଁ ପାଦ ବଢ଼େଇଲା ସେଇଠି ତାର ରୂପ ଆଉ ଯୌବନ ଦାଉ ସାଧିଲା । ପୁରୁଷର ଲୋଭିଲା ଆଖିର ତୀବ୍ର

ବିଷାକ୍ତ ଶର ତାର ସର୍ବାଙ୍ଗ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ କରି ଦେଇଥିଲା । ଯେଉଁ ପୁରୁଷଟିକୁ ଦେବତା ଜ୍ଞାନ କରି ତାର କୁମାରୀ ଜୀବନର ସର୍ବସ୍ୱ ଏକ ଦୁର୍ବଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସମର୍ପଣ କରି ଦେଇଥିଲା ସିଏ, ସିଏ ହିଁ ହସି ହସି ଅସ୍ୱୀକାର କଲା ତାର ଏ ମାତୃତ୍ୱ । ଦୁନିଆଁର ଚଲାପଥରେ ସେ ଯେପରି ନିଃସଙ୍ଗ, ଏକାକୀ ଆରମ୍ଭ କଲା ତାର ଏହି ଅନ୍ତହୀନ ଯାତ୍ରା । ସିଏ ବା ସହାନୁଭୂତି ଦେଖେଇ ତାକୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେବାପାଇଁ ଆଗେଇ ଆସିଲା ତାହାର ଆଖିରେ ସେ ଦେଖିଲା ସେହି ନରମାଂସ ଲୋଭୀ ହିଂସ୍ର ଗୃହାଣୀ । ତାଳତମାଳ ଘେରା ପଲ୍ଲୀର ତରୁଣୀ ହୀରା ହେଲା ହୁସନ୍ । ସେହି ଦିନଠୁ ପୁରୁଷ ଜାତି ପ୍ରତି ତାର ଗୋଟାଏ ବଜାତୀୟ ଘୃଣା । ରୂପର ଦାଉ ଦାଉ ଅଗ୍ନିଶିଖାରେ ସେ ବହୁ ପତଙ୍ଗର ପକ୍ଷ ଜାଳି ପୋଡ଼ି ପଙ୍ଗୁ ଅଥର୍ବ କରି ଦେଇଛି । ଦୟାର ଆଖିରେ ଦେଖିଛି ଏହି କ୍ଲୈଣ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ । ଘରେ ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ହତାଦର କରି ଅନେକେ ଏ ଗଳିକୁ ଆସନ୍ତି ନକଲି ପ୍ରେମର ଅଭିନୟରେ ପ୍ରତାରିତ ହୋଇ । ଏମାନଙ୍କୁ ବେଳେବେଳେ ଦୟା କରେ ହୁସନ୍ ।

ଆଜି ସେ ସହରର ନାମକରା ବାଈଜୀ । ତାର ନାଁ ପଡ଼ିଲେ ଆସରରେ ଚହଲ ପଡ଼େ । ତା'ଭଳି ଗଜଲ୍ ଆଉ ଠୁମ୍‌ରି ଗାଇବା ବାଲା ବିରଳ । ତାର ଅପାଙ୍ଗରେ ହୁଏ ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି । ଅଳତାଲଗା ପାଦ ଯେଉଁଠି ପଡ଼େ ସେଇଟି ଉଠେ ସ୍ଥଳପଦ୍ମ । ଦେହର ସୌରଭରେ ସମଗ୍ର ପରିବେଶ ହୋମିତ ଗୋଟାଏ ନିଶାରେ ନିଦେଇ ପଡ଼େ । ସପନ ଭଳି ସେ ନୀଳ ନିଶା ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ମଣିଷର ସତ୍ତାକୁ ଲୋକାନ୍ତରକୁ ଟାଣି ନେଇଯାଏ । ହୁସନ୍‌ର ନାଁ'ରେ ଅଜସ୍ର ଲମ୍ପଟ ପଥହରା ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ଗୋଟାଏ

ଭିତର ନିବିଡ଼ ସାନିଧ ପାଇଁ ଅଜସ୍ର ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରିବା ପାଇଁ ବି ସେମାନେ କେବେ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପାର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ, ସୁନାମ, ରୂପ ପାଇ ବି ସେ କଣ ତାହାହେଲେ ତୃପ୍ତ ? ନିରୋଳା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନିଜକୁ ଯେତେବେଳେ ନିଜେ ପ୍ରଶ୍ନ କରେ ସେତେବେଳେ ବି ଓଠରେ ତାର ଏକ ବିଫଳ ବେଦନାର ଗାରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠେ । ମନକୁ ସେ ପଚାରେ ପୁରୁଷ ଜାତିଟା ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଇ ସତରେ ସେ କଣ ଜିଣି ପାରିଛି ଜୀବନକୁ । ବିବେକ କାନେ କାନେ କୁହେ "ସବୁ ଭୁଲ, ସବୁ ପ୍ରତାରଣା—ଏକ ବିରାଟ ଫାଙ୍କି ; ମିଛର ପାହାଡ଼ ଉପରେ ପାଦ ଥୋଇଲେ ରସାତଳଗାମୀ ହେବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ପନ୍ଥା ନାହିଁ । ତୁ ତ ଜାଣିନୁ ହୁସନ୍ ! ହାରିଛୁ, ହାରି ଯାଇଛୁ । ଜିଣିବା ପାଇଁ ସର୍ବସ୍ୱ ପଣ କରି ଆଜି ତୁ ନିଃସ୍ୱ । ତୋର ଏ ରୂପ, ବୈଭବ, ସୁନାମ ସବୁ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ! ଜରାର ସ୍ପର୍ଶରେ ଯେଉଁଦିନ ଏ ମେଘଗୁମ୍ଫିତ କବରୀରେ ଦେଖାଯିବ ଶୁକ୍ଳତା, ଅପାଙ୍ଗରୁ ଲୁଚିଯିବ ବନହରିଣୀର ଚପଳତା, ଚର୍ମ ହୋଇଯିବ ଶିଥିଳ, ସେଦିନ ପରାଜୟର ଗ୍ଲାନିରେ ତୁ ନିଜେ ନିଜକୁ ଅଭିଶାପ ଦେବୁ । ଆହା କରିବା ପାଇଁ ପାଖରେ ମଣିଷଟିଏ କି ବିଲେଇ ଛୁଆଟାଏ ନ ଥିବେ । ସମସ୍ତେ ସ୍ୱାର୍ଥପର ଏ ଦୁନିଆଁରେ । ଯିଏ ଯାହାର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ସ୍ୱାର୍ଥ ସିଦ୍ଧି ହେଲେ ସବୁ ସ୍ନେହ, ମୋହ, ମାୟାମମତା ଆପେ ଆପେ କମିଯାଏ । ଝଡ଼ ଆସିବା ଆଗରୁ ସଜାଗ ନ ହେଲେ ସେତେବେଳକୁ ନେଡ଼ା ଗୁଡ଼ କହୁଣୀକି ବୋହି ଯାଇ ସାରିଥିବଣି ।" ଚମକି ପଡ଼ିଲା ହୁସନ । ଆରେ ସତେ ତ କାନ ପାଖର ବାଳଗୁଡ଼ାକ କହରା ଧରି ଆସିଲାଣି ବୋଲି ସେଦିନ ବ୍ୟଙ୍ଗ କରି କହୁଥିଲା କାଂଚନ । କିନ୍ତୁ ଏଡ଼ି

ଅଦ୍ଭୁତ ଶିଳ୍ପୀ ଜଣକ ଏ ସାଇଜରେ ମଡ଼େଲ ହେବାପାଇଁ ଏତେ ତରୁଣୀ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ତାକୁ ବା ନିର୍ବାଚନ କଲେ କାହିଁକି ? ମନେ ମନେ ରୋମନ୍ଥନ କରିନିଏ ହୁସନ ଶିଳ୍ପୀ ଶ୍ରୀମନ୍ତୁର ସେହି କେଇ ପଦ କଥା । ତୁମେ ଭେନସ୍ ଠୁ ବି ସୁନ୍ଦରୀ ହୁସନ । ମୋନାଲିସାର ହସ ବି ତୁମରି ଏହି ଓଠର ସ୍ମିତରେ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବ । ଦେହ ସୌଷ୍ଠବରେ ତିଲୋତ୍ତମାର ସୁଷମା । ସତରେ ତୁମେ ଅପୂର୍ବ । ଶ୍ରୀମନ୍ତୁର ଏହି କେଇପଦ ଭାଷା ଯେମିତି କବିତାର ମଧୁର ପଂକ୍ତି । ଶ୍ରୀମନ୍ତୁ ପଢ଼ି ଯାଉଛି ଆଉ ସେ ମୁଗ୍ଧ ଚକିତ ଭାବରେ କେବଳ ଶୁଣୁଛି ଆଉ ଶୁଣୁଛି ।

ରାତି ଗଭୀର ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାରର ଜନଗହଳି କମିକମି ଆସିଲାଣି । ମଝିରେ ମଝିରେ କେବଳ ଶୁଣାଯାଉଛି ମାତାଲ କଣ୍ଠର ସ୍ଖଳିତ ଆବାଜ ଆଉ ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ କୁକୁର ମାନଙ୍କର ଚିତ୍କାର । କନକ, ଚମ୍ପା, ଚନ୍ଦ୍ରା ହେମାଙ୍ଗିନୀ ସମସ୍ତେ ଶୋଇଗଲେଣି । ହୁସନ ଶେଯ ଛାଡ଼ି ଦୁଆର ପାଖରେ ଆସି ଠିଆହେଲା । ସମୁଦାୟ ଗଳିଟା ପରିତ୍ୟକ୍ତ ମଶାଣି ଭଳି ନିଶୁନ, କେଉଁଠି ଟିକିଏ ହେଲେ ସୋର ଶବ୍ଦ ନାହିଁ । ଜହ୍ନଟା କେତେବେଳୁ ବୋଧହୁଏ ଅସ୍ତହୋଇ ଗଲାଣି । ପାଖ ଦୋତାଲା ଉପରେ ମାଟି ଗାମଲାରେ ଜଇଁଆ, ଡାଲିଆ ଆଉ ଗୋଲାପ ଫୁଲ ପବନର ସ୍ପର୍ଶରେ ଦୋହଲୁଛି । ହଠାତ୍ ଦମକାଏ ଥଣ୍ଡା ପବନ ତାର ଶାଢ଼ୀ ଭିତରେ ପଶିଯାଇ ଦେହର ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ଦେଇଗଲା ତାର ସ୍ପର୍ଶ । ଉପରକୁ ଚାହିଁଲା—ନୀଳ ଆକାଶଟା କେତେ ଗଭୀର ଆଉ ବିସ୍ତୃତ । ପୁଣି ଏକ ଆକାଶ ଟୋପ ଟୋପ ତାରା, ନୀଳାମ୍ବରୀ ଶାଢ଼ୀରେ କିଏ ଯେମିତି ରୁପାର ଗୁଡ଼ାଏ ଫୁଲ ଫୁଟେଇ ଦେଇ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ଯାଇଛି ଶାଢ଼ୀଟା ଅଯତ୍ନରେ ।

ପୁଣି କେଜାଣି କାହିଁକି ହୁସନର ମନେହେଲା ଶିଳ୍ପୀ ଶ୍ରୀମନ୍ତର କଥା—ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠିଲା ସେହି ନିରୀହ ମୁହଁଟି । ସେହି ରଙ୍ଗ, ସେହି ଢ଼ୁଲୀ ଅସଜଡ଼ା ଗହଳ କେଶ । କବାଟଟାକୁ ଆଉଜେଇ ଦେଇ ଭିତରୁ କିଳଣୀ ଦେଇ ଶୋଇବା ଘରକୁ ପୁନରାୟ ଫେରି ଆସିଲା । ସୁରେଇରୁ ଗ୍ଲାସେ ଥଣ୍ଡାପାଣି ପିଇନେବା ପରେ କିଛିଟା ଯେମିତି ସେ ସୁସ୍ଥ ଅନୁଭବ କଲା । ତା'ପରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲା ତାକୁ ଏ କଳଙ୍କିତ ଜୀବନ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ । ଯଦିଓ ସେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜାଣେ ଯେ ଲୋକ ଚକ୍ଷୁରେ ଥରେ ଯେ ପତିତା ତାର ସ୍ଥାନ ସମାଜରେ ଆଉ ନାହିଁ ତଥାପି ଏହି କୁତ୍ସିତ ମୃତ୍ୟୁର ଅନ୍ଧକୂପରୁ ବିଷାକ୍ତ ବାୟୁରେ ପଳେପଳେ ମୃତ୍ୟୁର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ସେ ଜୀବନ ହେବ ମହତ୍ତର ।

ରାତି କେତେ ହୋଇଗଲାଣି ଜଣାପଡୁ ନାହିଁ । ଆଖିରେ ତାର ବହଳ ଭାବରେ କେତେବେଳୁ ଜମି ଆସିଲାଣି ତନ୍ଦ୍ରାର ଆବେଶ । ଇଲେକଟ୍ରିକ୍ ଅ‌ାଲୁଅଟାକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ହୁସନ କଡ଼ ଲେଉଟାଇ ଶୋଇଲା ।

ତା'ପରଦିନ ଅନେକ ଡେରିରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ହୁସନର । ସେ ଯେମିତି ଗତ ରାତିର ସ୍ୱପ୍ନରେ ବିଭୋର । ଆଖିର ପତାରେ ପତାରେ ସେହି ମିଠା ସ୍ୱପ୍ନର କୁହୁକ । ଷ୍ଟ୍ରୋଟ ଗୋଟାଏ ନଈର ଗର୍ଭରେ ଭାସିଭାସି ଚାଲିଛି ସେମାନଙ୍କର ମୟୂରପଙ୍ଖୀ ନୌକା । ଦୁ'ମଙ୍ଗରେ ବସିଛନ୍ତି ସେ ଆଉ ଶ୍ରୀମନ୍ତ । ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ଗୀତ ଗାଇଗାଇ ଆହୁଲା ମାରୁଛି । ଚାରିଆଡ଼େ କେବଳ ନୀଳ ଦିଗନ୍ତ ଆଉ ପାଣି । ଦିହିଙ୍କ ଆଖିରେ ଗୋଟାଏ ସୁନ୍ଦର ଛବି ।

ଆଡୁଲ ଖଣ୍ଡକ ଥୋଇଦେଇ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଉଠ ଆସୁଛି ତାର ପାଖକୁ । ହାତଟାକୁ ଟାଣିନେଇ ଚୁପି ଧରୁଛି ନିଜର ହାତରେ ।

ସୁସନ ହସୁଛି ଧୀରେ ଧୀରେ । ସେ ହସିଲେ ଗାଲରେ ତାର ଛୋଟ ଛୋଟ ଦୁଇଟି ଗର୍ତ୍ତ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ତାକୁ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର କରେ । ଦେହର ହାଲୁକା ସାବ୍‌ଜା ଶାଢ଼ୀ ପବନରେ ଉଡୁଛି । ଶ୍ରୀମନ୍ତ ତାକୁ ଆହୁରି ପାଖକୁ ଟାଣିନେଇ ଚୁମ୍ବନ କରୁଛି ବାରମ୍ବାର । ଦୁର୍ବାର ଉତ୍ତେଜନାରେ ତାର ସମଗ୍ର ଶରୀର ଅବଶ । ଆଖିରେ ନବଜାଗ୍ରତ କାମନାର ବହ୍ନି ।

ନିଜକୁ ଛଡେଇ ନେଇ ସେ ହସୁଛି—ହସୁଛି ଗୋଟାଏ ରହସ୍ୟମୟୀ ନାରୀ । ଗଲମୋହରର ଗୋଲମୋହର ଛକରେ ଲଦି ହୋଇଛି ଫୁଲ । ପବନରେ ଦୋହଲି ଦୋହଲି କେତେ କେତେବେଳେ ତଳେ ଝରି ପଡୁଛି ଗୋଟାଏ ଲେଖାଏଁ ମଉଳା ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ।

ଅଳସ ଭାବରେ ବିଛଣାରୁ ନିଜକୁ ଓଟାରି ନେଇ ବାଥରୁମ୍ ଭିତରକୁ ପଶି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଲଗ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସାମନା ଲାଇଫ୍ ସାଇଜ ଦର୍ପଣଟାରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଲା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେହର ପ୍ରତିବିମ୍ବ । ସୁସନ କିଛି ସମୟ ଧରି ମୁଗ୍ଧ ବିସ୍ମୟରେ ଆପଣାକୁ ଆପେ ଚାହିଁ ରହିଲା । ସମଗ୍ର ଶରୀରରେ ତାର ଏକ ଉଛୁଳା ନଦୀର ପୂର୍ଣ୍ଣତା । ସବୁଜ କଢ଼ର ନିବିଡ଼ ଆଶା ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତନ ସଂପୁଟରେ, ନାଭିମଣ୍ଡଳରେ ପରାଗର ଅଜସ୍ର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରେଣୁ— ସାରା ଦେହର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଅଣୁପରମାଣୁରେ ଗୋଟାଏ ନୂତନ ଜାଗରଣ··· । ମନରେ ନବପଲ୍ଲବର ଶିହରଣ, ନଦୀର ଢେଉ ଜ୍ୟୋସ୍ନାର ଝିଲମିଲ ତାର ନିଭୃତ ମନରେ । ବସନ୍ତ ଯେମିତି ପୁଣି ଥରେ ତାର ସମଗ୍ର ସମ୍ଭାର ନେଇ ଫେରି ଆସିଛି । ଫେରି

ଆସିଛି ଅତୀତର ସେ ପାଶୋରା ଯୌବନ, ସେହି ହସ ଖୁସି ଭରା ଅନୁକ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ମନରେ ତାର ପକ୍ଷୀ ଲାଗିଛି । ସେ ଆଜ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଯେମିତ ଉଡ଼ି ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ ବନ୍ଧୁ ବୁଉକୁ । ପଛରେ ପଡ଼ି ରହିଛି ଏହି କୁତ୍ସିତ ସହର । ତାର କଳାକଳା ଦୁଇ ଆୟତ ଆଖିରେ ଛଳଛଳ ହେଲା ଅଶ୍ରୁ । ଝଡ଼ରେ ଅସ୍ଥିର ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ପରି ତାର ଈଷତ୍ ଗୋଲାପୀ ଓଠ ଯୋଡ଼ାକ ଥର ଉଠିଲା ।

ବାହାର ଦରଜାରେ ଶୁଣାଗଲା କାହାର ମୃଦୁ କରାଘାତ । ଭାବନାରେ ତାର ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପଡ଼ିଗଲା ।

ମୁଣ୍ଡ ଉପର ଝେପ୍‌ଟାକୁ ମୋଡ଼ି ଦେଲା । ଝିରଝିର ହୋଇ ସମଗ୍ର ଦେହରେ ତାର ଝରି ପଡ଼ିଲା ପାଣି । ଥଣ୍ଡାପାଣି ମୁହଁ ବୁକୁ ଦେଇ ନାଭିମଣ୍ଡଳଯାଏ ବୋହି ଆସିଲା । ଦେହରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ରୋମାଞ୍ଚ, ଅଭୂତପୂର୍ବ ଅନୁଭୂତ ।

ବାଥରୁମ୍‌ରୁ ବାହାରି ଆସି ଟ୍ରଙ୍କରୁ ବାହାର କଲା ଗୋଟାଏ ଧଳା ରେଶମୀ ଶାଢ଼ୀ, ଧଳା ବ୍ଲାଉଜ । କାନର ପାଶା, ଗୋଟାଏ ସରୁ ଚେନ୍ ଆଉ ହାତର ଦି'ପଟ ଲେଖାଏ ଚୁଡ଼ି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅଲଙ୍କାର ଦେହରୁ ଉତ୍ସୁର ଭିତରେ ଥୋଇଦେଲା । କପାଳରେ ଆଉ ମାଙ୍ଗରେ ଆଙ୍କିଦେଲା ସିନ୍ଦୁରର ଗୋଟାଏ ବିନ୍ଦୁ ଆଉ ବହଳ ଗାରଟାଏ ।

ଦର୍ପଣରେ ଆଉ ଥରେ ଦେଖିନେଲା ନିଜକୁ । ସନ୍ନ୍ୟାସିନୀ ଭଳି ଶୁଭ୍ର, ସୁଚୀ ତାର ଦେହ, ମନ ପରିଧାନ ସବୁକିଛି ।

ବାହାରେ ପୁନର୍ବାର କାହାର ମୃଦୁ କରାଘାତ ଶୁଣାଗଲା । ଏଥର ହସନ ଉଠିଯାଇ କବାଟ ଖୋଲି ଦେଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ

ପଡ଼ିଲା । ଆଗରେ ତାର ଠିଆ ହୋଇଛି ତାର ସ୍ୱପ୍ନର ପୁରୁଷ ଶ୍ରୀମୟୂ ।

ପରିଧାନରେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ମଳିନ ବସ୍ତ୍ର, ରୁକ୍ଷ କେଶପାଶ, ଯେମିତି ବହୁ ଅବହେଳା ଆଉ ହତାଦରର ତାଡ଼ନାରେ ବ୍ୟର୍ଥତାର ବେଦନାରେ ଶ୍ରୀମୟୂ ଶ୍ରୀହୀନ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି, ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି । ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ପଶି ଯାଇଛି କୋଠର ଭିତରେ । ବହୁଦିନ ଧରି ନିଜ ଅତ୍ୟାଗୃହିତ ଦେହ ଆଉ ଆତ୍ମାକୁ ନେଇ ଶ୍ରୀମୟୂ ଯେମିତି କ୍ଲାନ୍ତ, ପରିଶ୍ରାନ୍ତ, ବିବର୍ଣ୍ଣ ।

ଶ୍ରୀମୟୂର ଏହି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ହୁସନର ଅଜାଣତରେ ଦୁଇ ଆଖିରେ ତାର ମାଡ଼ି ଆସିଲା କୂଳ ପ୍ଲାବନୀ ଅଶ୍ରୁର ବନ୍ୟା ।

ଶ୍ରୀମୟୂ ଫେରି ଆସିଛି, ଏତିକିରେ ସେ ଯେମିତି ଖୁସି । ସେଦିନ ଯେମିତି ହୁସନ ନିକଟରେ ଏକ ଉତ୍ସବର ଦିନ । ବହୁ ପ୍ରତୀକ୍ଷିତ ମନର ମଣିଷକୁ ପାଇ ତାର ଖୁସିର ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ମୋତିଲାଲକୁ ବଜାର ସଉଦା କରିବା ପାଇଁ ପଠେଇ ଦେଇ ନିଜେ ରୋଷେଇ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ଶ୍ରୀମୟୂକୁ ଆଜି ସେ ନିଜେ ରାନ୍ଧିବାଢ଼ି ଖୁଆଇବ । ଶ୍ରୀମୟୂ ଆସିବା ବେଳଠୁ ଶୋଇ ଯାଇଛି । କପାଳ ଉପରକୁ ତାର କୁଞ୍ଚିତ ରୁକ୍ଷ କବରୀରୁ କେରାଏ ଖସି ଆସିଛି ଅବିନ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ । ହୁସନ ବାରମ୍ବାର ଚାହୁଁଛି ଶ୍ରୀମୟୂକୁ । ପକ୍ଷୀରାଜ ଘୋଡ଼ାରେ ଯାଉ ଯାଉ ରାଜକୁମାରଟି ଯେପରି ଅଭିଶାପ ପାଇ ଖସି ଆସିଛି ପୃଥିବୀକୁ । ତା ଆଖିରେ ପରୀଟିଏ ଯାଦୁ କାଠି ଛୁଆଁଇ ଯେମିତି ଭରି ଦେଇଛି ଅଜସ୍ର ଯୁଗର ନିଦ । ଆଉ ଉଠିବାର ନାଁ ନାହିଁ । ସେ ଏମିତି ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଶୋଇ ରହିଥିଲେ ବି ହୁସନର ଖୁସି । ଥରେ ହରେଇଲା ଧନ ହାତରେ ପାଇ ଆଉ ହରେଇବାର ଭୟ ନଥିବ ।

ଘରଟା ଭିତରେ ସେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ସତେ ଯେମିତି ଚୂନା ଚୂନା ଫୁଲର ପରାଗ ବର୍ଷା ହୋଇ ପଡୁଛି, ତାର କେଶ, ଗ୍ରୀବା ଆଉ ଗଣ୍ଡ ଦେଶରେ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଶୋଇଛି । ମୋତିଲାଲ ଏଯାଏ ବଜାରରୁ ଫେରି ନାହିଁ । ହୁସନ ଆଉଥରେ ନିଜକୁ ଦେଖି ନେଲା ଦର୍ପଣରେ । ଅସ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଭଳି ଗାଢ ଲାଲ ଦେଖା ଯାଉଛି କପାଳର ସିନ୍ଦୂର ଟୋପାଟା । ସୀମନ୍ତର ସିନ୍ଦୁରଗାରକ କଳା ଚୁମର ମେଘ ଦେହରେ ଗାରେ ବିଜୁଳୀ ଭଳି ହସୁଛି । ମୁଣ୍ଡରେ ଓଢଣା ଦେଇ ପରଖି କରି ନେଲା; ବେଶ୍ ନବ ବଧୂଟି ପରି ଦେଖା ଯାଉଛି । ମନେମନେ କଳ୍ପନା କଲା, ଏଥର ଶ୍ରୀମନ୍ତ ତାର ସ୍ୱାମୀ ହେବ ଆଉ ସେ ହେବ ଶିଳ୍ପୀ ଶ୍ରୀମନ୍ତର ଗୃହବଧୂ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ସ୍ତ୍ରୀ ସବୁକିଛି । ଶ୍ରୀମନ୍ତର ସମଗ୍ର ଜୀବନରେ ସେ ଭରି ଦେବ ସଙ୍ଗୀତ···ସେ ଗାଇବ ଆଉ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଛବି ଆଙ୍କିବ । ଦୁଇଟି ଶିଳ୍ପୀ ସତ୍ତାର ହେବ ଅପୂର୍ବ ମିଳନ । କଳ୍ପନାରେ ସେ ନିଜେ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ପଡିଲା । ଲଜ୍ଜାରେ ଗଣ୍ଡଦେଶ ରକ୍ତାଭ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା, ସତେ ଯେମିତି ଅତି ଅତର୍କିତ ଭାବରେ ମୁଠାଏ ଅବିର କିଏ ମାରି ଦେଇଛି ମୁହଁରେ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଏଥର ଆଖି ଖୋଲି ଚାହିଁଲା । ତା'ର ଗୋଡ଼ ପାଖକୁ ଲାଗି ବସିଛି ହୁସନ । ଧଳା ଶାଢ଼ୀରେ ଦେଖା ଯାଉଛି ଅପୂର୍ବ ତା'ର ରୂପ-ଶିଖା । ଆଖି ତା'ର ଝଲସି ଗଲା । ନାରୀ ଦେହରେ ସତେ କ'ଣ ଏତେ ଲାବଣ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରେ ? ଶ୍ରୀମନ୍ତ ପଲକହୀନ ଭାବରେ ଚାହିଁରହିଲା । ହୁସନର ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ନୀରବ ଦୁଃସହ ବେଦନାର ଛାୟା । ସଦ୍ୟ ଧୌତ କେଶରାଶି ବିଛେଇ ହୋଇ ପଡିଛି ପିଠି ଉପରେ । କେଉଁ ମେଘ କନ୍ୟା

ଆଜି ଯେମିତି ନୂଆ ରୂପରେ ଜାଗି ଉଠିଛି । କୌଣସି ଗୋଟାଏ ଚରମ ଆଘାତ ଆଉ ବେଦନାର ଅସହ୍ୟ ଜ୍ୱାଳାରେ ।

ଶ୍ରୀମୟୀ ଶଯ୍ୟାତ୍ୟାଗ କରି ପ୍ରାତଃକୃତ୍ୟ ଶେଷ କରିନେଲା । ହୁସେନ ନେଇଆସିଲା ଗୋଟାଏ ପ୍ଲେଟରେ ଫଳ ଆଉ କଫି । ସାମନା ଚୌକିରେ ବସି ନାସ୍‌ପାତିରେ ଛୁରି ଚଲେଇ ଚଲେଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା—ବହୁ ଦିନ ପରେ···?

ବହୁ ଦିନ ପରେ ନୁହେଁ ହୁସେନ କୁହ ବହୁ ଯୁଗ ପରେ ।

ନୀରବରେ କେବଳ ହସିଲା ହୁସେନ ବାଈଜୀ !

ଏଥର ମୁଁ କିନ୍ତୁ ତୁମକୁ ଆଉ ଯିବାକୁ ଦେଉ ନାହିଁ ।

ମୁଁ ବି ମୋଟେ ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ ହୁସେନ । ଦେହର ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁଛୁ । ଏଥର ଶାସନର ସ୍ୱରରେ କହିଲା, ହୁସେନ "ଦେହର ଯତ୍ନ ନ ହେଲେ ଯାହା ହୁଏ ।" ତୁମେ କଣ ମୋର ଗୋଟାଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିବ ହୁସେନ ? ମଣିଷ ଯାହା ଚାହେଁ, ଆଉ ସେ ବସ୍ତୁଟିକୁ ହାତପାହାନ୍ତାରୁ ଯଦି କେହି ଛଡ଼େଇ ନିଏ, ସେ ଯେଉଁ ବ୍ୟର୍ଥତା ଓ ହତାଶ ଯେଉଁ ଆଘାତ ହାଣେ ମଣିଷର ବୁକୁରେ ସିଏ କ'ଣ ଆଉ ବଂଚିବାର ପ୍ରେରଣା ଦିଏ ? କେବେ ନୁହେଁ । ସେତେବେଳେ ହୁଏତ ମଣିଷଭାବେ ମରିଗଲେ ହୁଏତ ସିଏ ଏହି ଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ଏକାବେଳକେ ମୁକ୍ତି ପାଇଯାଆନ୍ତା । ଜୀବନ ଉପରୁ ମମତାବୋଧ ତୁଟିଗଲେ ସେ ଜୀବନ ରାସ୍ତାକଡ଼ର ଗୋଡ଼ମାଟିଠାରୁ ବି ମୂଲ୍ୟ ହୀନ ହୋଇପଡ଼େ ।

ହୁସେନ ନୀରବରେ ବିନା ପ୍ରତିବାଦରେ ଶୁଣିଗଲା ଶ୍ରୀମୟୀର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟଭରା ଉକ୍ତି । ଅଶ୍ରୁସିକ୍ତ ନୟନରେ କେବଳ ଚାହିଁ ରହିଛି ବାଗ୍‌ମୟୀ ଶ୍ରୀମୟୀକୁ ।

ଶ୍ରୀମୟୀ ପୁନରାୟ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା, ତା'ଛଡ଼ା ତମର ମନେଥିବ ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଦିନକାର ସେହି ଯୋଉଁ ଭଦ୍ରଲୋକ ମୋତିବାବୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଥିଲେ ମୋର ଛବି ଆଙ୍କିବା ଦିନ ?...

ମାନସ ବାବୁଙ୍କ ଝାପସା ଆଉ ରୁଗ୍ଣ ଚେହେରାଟା ଭାସି ଉଠିଲା ହୁସନ ବାଈର ଆଖି ସାମନାରେ । ଶ୍ରୀମୟୀର ବକ୍ତବ୍ୟ ଯେପରି ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ ଖାପଛଡ଼ା ଲାଗୁଛି । ସେହି ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ସହିତ ପୁଣି କାହାର କି ସଂପର୍କ । ଦଲାଲ ମୋତିଲାଲ କେବଳ ପଇସା ଲୋଭରେ ଜୀବନ ପ୍ରତି ବୀତସ୍ପୃହ ସେହି ବିପତ୍ନୀକ ଧନୀ ଭଦ୍ର ଲୋକଙ୍କୁ ଏଠିକି ନେଇ ଆସିଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ରୂପ ବ୍ୟବସାୟିନୀର ଆସରରେ ଧନୀ ନିର୍ଦ୍ଧନ ଯୁବକ ବା ବୃଦ୍ଧର ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ ।

କାଣ ଏମାନେ ଜୀବନରେ ସବୁକିଛି ହରେଇ ଦେଇ ଏଇଠିକି ଆସନ୍ତି ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଆଉ ମୁଁ ସବୁକିଛି ପାଇ ବି ଏଇଠି ମୋର ଜୀବନର ଯେତେକ ସଂଚୟ ହରେଇ ଦେଇଛି । ମୁଗ୍ଧ ଭାବରେ ଶ୍ରୀମୟୀ ଚାହିଁ ରହିଲା ହୁସନର ସେହି ସୌମ୍ୟ ମୁଖ ମଣ୍ଡଳକୁ ।

ଏକ ମଧୁର ବେଦନାରେ ହୁସନ ଆଖି ମୁଦି ପକେଇଲା । ଓଠରେ ତାର ଏକ ସୂକ୍ଷ୍ମ ହସର ରେଖା । ପାଷାଣୀ ଅହଲ୍ୟା ଯେମିତି ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପଦ ସ୍ପର୍ଶରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଜୀବନ ଲାଭ କରୁଛି । ସେମିତି ସେ ଆଖି ମୁଦି ଅଦୃଶ୍ୟ ଦେବତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ

ହାତଯୋଡ଼ ପ୍ରଣତି ଜଣାଇଲା । ତୁମର ଏ କଥାର ଅର୍ଥ ମୁଁ ମୋଟେ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ଶ୍ରୀମଯ୍ୟ ?

ମୋ କଥାର ଅର୍ଥ ଅତି ସହଜ ଆଉ ସରଳ । ମୁଁ ତୁମକୁ ବହୁଦୂର ନେଇ ଯିବାକୁ ଚାହେଁ । ଯେଉଁଠି ନଥିବ ସମାଜର କଠୋର ଶାସନ, କଳଙ୍କିନୀର ଅପବାଦ । ମୁଁ ତୁମର ପାଇଁ ନୀଳକଣ୍ଠ ଭଳି ସକଳ ଗରଳ କଣ୍ଠସ୍ଥ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ସେହି ଦୂରଦୂରାନ୍ତରେ ଆମେ ରଚନା କରିବା ଆମର ସେ ଛୋଟ ନୀଡ଼, ଯେଉଁଠି ନଥିବ ଝଡ଼ ଆଉ ପ୍ରଭଞ୍ଜନର ଭୟ । କେବଳ ତୁମେ ଆଉ ମୁଁ । ସୃଷ୍ଟିର ସେହି ଆଦିପୁରୁଷ ଆଉ ନାରୀ ଭଳି ଆମେ ସୃଜନ କରିବା ଗୋଟାଏ ନୂତନ ମଣିଷ ଜାତି ଯେଉଁଠି ଘୃଣା ବଦଳରେ ମଣିଷ ମଣିଷକୁ ଦେବ ପ୍ରେମ, ସ୍ନେହ, ପ୍ରୀତି ଆଉ ଅକୁଣ୍ଠ ପ୍ରଣୟ । ଆମର ଉତ୍ତର ପୁରୁଷ ମିଳିତକଣ୍ଠରେ କହିବେ ଆମେ ଅମୃତର ସନ୍ତାନ, ଆମେ ଅଜର ଅମର । ନିର୍ବାକ ପଥର ଭଳି ହୁସନ କେବଳ ଶୁଣିଗଲା ।

ମୋତିଲାଲ ଏତିକିବେଳକୁ କେଉଁ ଏକ ଦରଭୁଲା ସିନେମା ସଙ୍ଗୀତର ପ୍ରଥମ ପଂକ୍ତିଟା ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ କରି ପ୍ରବେଶ କଲା ଭିତରକୁ । ହୁସନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା ଆଦେଶ ମୁତାବକ ଗାଡ଼ି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛି ।

ଏଥର ଶ୍ରୀମୟଙ୍କୁ ଚାହିଁ ହୁସନ କହିଲା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତୁ ।
କିନ୍ତୁ ଯାହାହା କୁଆଡ଼େ ଶୁଣେ ?
ମନ୍ଦିର ଆଡ଼େ ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିବା ପାଇଁ ଠିକ୍ କରିଛି ।

ଶ୍ରୀମୟ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିନେଇ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ଦୁହେଁ

ଗାଡ଼ିରେ ଯାଇ ବସିଲା ପରେ ସହରର କୋଳାହଳ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଗାଡ଼ିଟା ଗୋଟାଏ ନିର୍ଜନ ପ୍ରାନ୍ତର ମଝିରେ ଗତି କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଦେଖାଯାଉଛି ଶିବ ମନ୍ଦିରଟାଏ । ବିହଙ୍କ ମଝିରେ ଦୁଃସହ ନୀରବତାକୁ ଭଙ୍ଗ କରି ଶ୍ରୀମୟୀ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା "ଆଜି ହଠାତ୍ ମନ୍ଦିରକୁ ନେଇ ଆସିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ?"

ଶ୍ରୀମୟୀକୁ କେତେ ସମୟ ଧରି ପଲକ ଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ଚାହିଁଲା ସ୍ୱପନ । ତା'ପରେ ଅତି ମୃଦୁ ଅଥଚ ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, ପ୍ରତ୍ୟେକଟି କାମରେ ଯଦି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରୁହେ ତେବେ ତାହା ସ୍ୱାର୍ଥ ବିଜଡ଼ିତ ହୋଇପଡ଼େ । ଭଗବାନଙ୍କ ପୂଜା ତ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ହେବା ଉଚିତ, ଏ ବିଷୟ କଣ ତୁମେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନା ?

ଯୁକ୍ତି ଦେଇ ଅନେକ କିଛି ସ୍ୱରୂପକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ଯାଇପାରେ । ବିଳାସ, ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ମଣିଷ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଚିରଦିନ ଭୁଲି ରୁହେ । ଯେତେବେଳେ ଆସେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ଭୁକ୍ଷା, ଦୈନ୍ୟ, ଦୁଃଖ, ରୋଗ ଶୋକ ସେତେବେଳେ ହିଁ କେବଳ ସେହି ପରମ ସତ୍ୟ, ପରମ ସତ୍ତାର ଉପଲବ୍ଧି କରେ । ମୋର ତ ମନେହୁଏ ସୁଦାମା ଦରିଦ୍ର ନ ଥିଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବୋଧହୁଏ ଆଦୌ ମନେ କରି ନଥାନ୍ତା । ଗଜ ଯଦି କୁମ୍ଭୀର ମୁହଁରେ ପଡ଼ି ନଥାନ୍ତା ସେ ବି ହୁଏତ ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଡାକି ନଥାନ୍ତା । ଏସବୁ ଉପାଖ୍ୟାନ ତ ହେଲା ସେ ଯୁଗର ଆଉ ଏହି ବସ୍ତୁବାଦୀ ଯୁଗରେ ଯେତେବେଳେ ବିଜ୍ଞାନ ବଳରେ ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକ ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ସାରିଲଣି, ଯେତେବେଳେ ସେହି ମହତ୍ତର ମଙ୍ଗଳମୟ ଭଗବାନଙ୍କ ସତ୍ତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ୱୀକୃତ ହେଲଣି ସେତିକବେଳେ କେହି ଯଦି

କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ନେଇ ଭଗବାନଙ୍କ ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଏ, ମୁଁ କହୁଛି ସେ କେବେହେଲେ ବିନା ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଯାଉନାହିଁ ।

ବେଶ୍ ତାହାହେଲେ ଧରି ନିଆଯାଉ ଯେ ମୋର ସ୍ୱାର୍ଥ ରହିଛି ।

ଗାଡ଼ିଟା ମୋଡ଼ ବୁଲେଇ ମନ୍ଦିର ଅଗଣାକୁ ଟିକିଏ ଗଡ଼ି ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ଶ୍ରୀମନ୍ତୁ ଆଉ ହୁସେନ ଦୁହେଁ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲେଇ ମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ପୂଜାରୀ ଭଗବାନଙ୍କ ନୈବେଦ୍ୟ ଆଣି ହାତରେ ଦେଲା । ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଇ ନବଦମ୍ପତିଙ୍କ ସୁଖ କାମନା କରି ହୁସେନ ଆଉ ଶ୍ରୀମନ୍ତୁର କପାଳରେ ଲେପିଦେଲା ଚନ୍ଦନ ଆଉ ସିନ୍ଦୁର ବିନ୍ଦୁ ।

ଦୁହେଁ ଦୁହିଙ୍କୁ ଚାହିଁ ହସିଲେ ।

ଲେଉଟାଣି ବେଳେ ଶ୍ରୀମନ୍ତୁ ହୁସେନକୁ ପାଖକୁ ଟାଣିନେଇ ପଚାରିଲା "ଦିଅଁଙ୍କ ପାଖରେ କଣ ମାଗିଲ ଶୁଣେ ?"

ତମେ ଯାହା ମାଗିଛ, ମୁଁ ବି ଠିକ୍ ସେୟା ମାଗିଛି ।

ତାହାହେଲେ ଅପରର ମନ କଥା ବି ବେଶ୍ ବୁଝି ପାରୁଛ । ଆନନ୍ଦର ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଗୁପ୍ତରେ ଜାକି ଧରି ଶ୍ରୀମନ୍ତୁ ଚୁମ୍ବନ କଲା ହୁସେନର କପୋଳ ଆଉ ଓଠ । ଲଜ୍ଜାରେ ଝାଉଁଳି ପଡ଼ିଲା ସିଏ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ନଇଁ ଆସୁଛି···ସମସ୍ତ ଆକାଶଭରି ରଙ୍ଗିନ ସନ୍ଧ୍ୟା, ନଦୀର ଭଅଁରକଲା ପାଣିରେ ଅବିରର ଆଭା—ତା'ର ଆବେଶ ଆସି ଲଗିଛି ଭୁବନର ଆଖି ଆଉ ମୁହଁରେ । ତୀର ଭୂମିର ଅରଣ୍ୟରେ ନାନା ପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀର କାକଳୀ । ଭୁବନର ମନ ଯେମିତି କେଉଁଠି ଭାସି ବୁଲୁଛି, ଅନ୍ୟମନା ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ସେ । ପାଖରେ ତା'ର ବସିଛି ଶ୍ରୀମୟୀ । ନୌକା ଖଣ୍ଡିକ ଭାସିଚାଲିଛି । ପଛରେ ପଡ଼ିରହୁଛି ଅତୀତର କଳଙ୍କମୟ ଇତିହାସ, କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଆସୁଛି ସହରର ସୀମାରେଖା । ସେମାନେ ଯେମିତି ଦୁଇଟି ମୁକ୍ତ ପକ୍ଷୀ ନୀଳଆକାଶତଳେ ଡେଣା ଝପଟାଇ ଉଡ଼ି ଚାଲିଛନ୍ତି । ଆଖିରେ ସୁଦୂରର ସ୍ୱପ୍ନ, ତୀରର ନିଶାନା, ଗୃହ ରଚନାର ସୂଚନା । ମୃତ୍ତିକାର ସବୁଜିମାରେ ଯେମିତି ଅଖଣ୍ଡ ଶୀତଳତା, ଅମାପ ସୁରଭି ।

ଗୋଟାଏ ନିଭୃତ ପଲ୍ଲୀ । ଭୁବନକୁ ନେଇ ଆସିଛି ଶ୍ରୀମୟୀ । ଭୁବନ ଶ୍ରୀମୟୀକୁ ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ପାଇବ ଯେମିତି ସୁଖି ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ତାର ସେ ଭୟଙ୍କର କୁତ୍ସିତ ଅତୀତଟା ଯେମିତି ତାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାପାଇଁ ନାରାଜ ।

କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଶ୍ରୀମୟୀ ଯେମିତି ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା ଏହି ରୂପସୀ ନାରୀର ବୁକୁ ଭିତରେ କି ଏକ ଜ୍ୱାଳା···ନୀରବ ଜ୍ୱାଳା । ଯାହା ସଂକ୍ରମିତ ହୋଇ ଆସୁଛି ତାହାର ପାଖକୁ । ଭୁବନର

ସେମାନେ ସୁଖରେ ରହନ୍ତୁ ମୋଛ, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ମୋର ଅନ୍ତରର ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ଯାଉଛି ।

ତା’ପରେ ସବୁ ଚୁପ୍‌ଚୁପ, ନିଶୂନ । ମୃତ୍ୟୁର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ମହାନ୍ ଦୀପ ଶିଖା ନିର୍ବାପିତ ହୋଇଗଲା ।

(ଏକ ବିଦେଶୀ ଉପନ୍ୟାସ ଅବଲମ୍ବନରେ)

ବରଗଡ଼

ତା ୮ । ୫ । ୭୩